

Motioner med yttranden

Medlemskapet

Medlemskriterier

Motion 1

Lars Soold

Medlemskriterier

Kan Journalistförbundet bättre stå upp för sina medlemmars intressen och journalistikens roll i samhället, om kravet för medlemskap inte längre är att i huvudsak arbeta med journalistiska arbetsuppgifter?

Vid förra kongressen antogs en grupp motioner där den oberoende journalistikens betydelse för demokratin lyftes fram. Särskilt i ljuset av stora uppsägningar och en starkt försvagad lokal journalistik. De bifallna motionerna föreslog att förbundet starkt driver den oberoende journalistikens betydelse.

Andra motioner tog upp behovet av medlemsrekrytering och lyfte fram att förbundet behövde se över möjligheterna att bredda medlemskapet.

Ekendistriktet tog upp den gråzon som uppdragsjournalister befinner sig i när de i sin anställning byter mellan journalistiska och annonsmärkta PR/reklam-uppgifter.

Vid debatter inför denna kongress har det blivit tydligt att anställda uppdragsjournalisters ställning i förbundet är en knäckfråga för om förbundet behöver ändra sina medlemsstadgar eller inte.

Kongressen 2014 delade innehållet i Ekendistriktets motion att uppdragsjournalistik är en växande gren av arbetsmarknaden för journalister, och att det är viktigt att förbundet välkomnar journalister anställda i dessa bolag som medlemmar i förbundet.

Bifallet följde på ett yttrande av FS till motionen att medlemskap kräver journalistiska arbetsuppgifter och att de etiska reglerna följs eller kan följas för en ny medlem.

FS tog upp att annonsarbete och journalistiskt arbete flyter ihop inom en del av dessa bolag, och skrev i samband med detta att det vid ansökan görs en individuell prövning i varje enskilt fall, och att så länge den sökande uppfyller kriterierna för medlemskap är personen välkommen i förbundet.

Förbundsstyrelsen fick i uppgift att se hur förbundets medlemskap kan breddas, med ett särskilt öga på uppdragsjournalisters hemvist i förbundet, samt svara på frågan om förbundets fortsättningsvis ska vara både ett fack och ett yrkesförbund.

Förbundsstyrelsen har som bekant föreslagit att

- medlem inte längre i huvudsak behöver arbeta med journalistiska arbetsuppgifter.
- medlem i huvudsak kan arbeta med andra redaktionella, förutom journalistik, arbetsuppgifter.
- det tydliga kravet på att en ny medlem förbinder sig att följa de etiska yrkesreglerna tas bort. (Det anses att nu i stället formuleringarna i paragraf 3, och dess definition av

journalistik, gör att medlem som arbetar med journalistiska uppgifter förbinder sig att fullt ut följa reglerna.)

- medlemmar som arbetar med andra än journalistiska arbetsuppgifter ska följa det etiska regelverket ”så långt möjligt” eller ”i tillämpliga delar”.

Om förbundsstyrelsens förslag antas kommer helt andra medlemskriterier gälla en de som gällde (de nu gällande) vid förra kongressen.

Frågan är då om kongressen anser att även de nya medlemskriterierna säkerställer den journalistiska trovärdigheten och rågången mellan journalistik och PR-arbete?

Förbundsstyrelsen vill att förbundet fortsättningsvis ska vara både ett fackförbund och ett yrkesförbund. Det är bra eftersom de fackliga och yrkesmässiga frågorna är beroende av varandra och att det endast är ett tydligt och starkt Journalistförbund som kan driva denna demokratifråga politiskt.

Det sänder en tydlig signal att förbundsstyrelsen värnar det journalistiska oberoendet.

Men detta kräver en tydlig definition av vem och hur regelverket ska följas.

Detta är ingen lätt nöt att knäcka. Medielandskapet förändras och Journalistförbundet med det. Yrkesroller går in i varandra. Stora resurser flyttas från journalistik till kommunikation. Antalet kommunikatörer hos myndigheter, regioner och kommuner växer samtidigt som journalisterna blir färre. En ojämn kamp tar vid.

Men vad vi inte får tappa bort är den viktiga skillnaden i perspektiv. Precis som gruppen motionärer vid förra kongressen tryckte på så är det i det förändrade medielandskapet oerhört viktigt att värna den oberoende journalistiken.

Åsikter som ifrågasatt förbundsstyrelsens förslag har framställts som mycket, mycket konservativa och instängda. Men det är precis tvärtom.

Det är endast genom en tydlig och oberoende journalistik som integritet och avstånd till de som granskas kan upprätthållas. Som möjliggör opartisk och neutral rapportering.

Däriigenom ges plats för att se saker och ting som de är, och att kunna återge betydande uppgifter på ett korrekt och sakligt sätt.

Ett otydligare etiskt regelverk riskerar att sakta men säkert försvaga journalistiken och dess värdegrund.

Så hur kan detta lösas?

Det är viktigt att behålla att medlem i huvudsak ska arbeta med journalistiska arbetsuppgifter. Det bildar också en bra balans mellan det rådande medielandskapet och medlemmars behov.

En annan grupp som påverkas av om man som medlem får arbeta med annat än journalistiska arbetsuppgifter är frilansare. Dessa behöver komplettera sin inkomst med uppdrag i form av information och PR.

Journalisterna kan här själva med hjälp av de etiska reglerna själva sköta rågången.

Detsamma gäller för anställda uppdragsjournalister.

Men för alla medlemmar i förbundet tycker jag det är naturligt att man som medlem i Journalistförbundet arbetar i huvudsak med journalistik. Och att man själv tar initiativ till att lämna förbundet när man inte gör det längre.

Men eftersom främst uppdragsjournalister ofrivilligt hamnar i en situation där de tvingas byta mellan journalistisk och PR så föreslår jag en interimperiod där alla medlemmar har rätt att vara kvar i förbundet även om man inte arbetar med journalistik. Detta för att det kan finnas önskan om att återgå till journalistik, att det ska underlätta för att behålla så många medlemmar som möjligt i förbundet.

Jag känner inte till om förbundet kontrollerar sina medlemmars arbetsuppgifter och tycker att det vore mest humant om detta blir självreglerande.

Jag föreslår kongressen

- att Journalistförbundets kongress 2018 beslutar följande ordalydelser i nedanstående stadgar. Dessa förslag ändrar delar av förbundsstyrelsens förslag till ändrade stadgar.

Paragraf 3

Mom 1

Medlem kan den vara som är anställd eller frilans, med i huvudsak journalistiska arbetsuppgifter, vid svenska eller i Sverige verksamma medier. Journalistiska arbetsuppgifter har den som självständigt framställer, väljer, bedömer eller bearbetar redaktionellt material för mediers räkning eller har andra med Journalistförbundets yrkesregler förenliga journalistiska arbetsuppgifter.

Mom 2

Beslutanderätten i medlemskapsfrågor tillkommer FS, som kan delegera denna till klubbstyrelse. Klubbstyrelse äger inte rätt att delegera rätten vidare. FS kan, om andra skäl av yrkeskaraktär föreligger, bevilja den som inte uppfyller dessa stadgars medlemskriterier.

Kommentar: Det föreslås en kompletterande skrivning i mom 2. Tanken är att FS alltid ska ha handlingsfrihet i medlemskapsfrågor. Till exempel kan det finnas politiska skäl att vilja bevilja en förföljd journalist medlemskap, när denne är svensk medborgare men inte verksam för svenska medier.

Paragraf 6 Inträde

Ansökan

Mom 1.

Inträdessökande är skyldig att redovisa sina arbetsuppgifter och lämna övriga upplysningar av betydelse för beslut i medlemsfrågan.

Inträdessökande ska intyga att hen är beredd att för journalistiska arbetsuppgifter följa yrkets etiska regler.

Mom 2

Sökande som fått inträdesansökan avslagen kan överklaga beslutet till FS.

Kommentar: Vilka konkreta arbetsuppgifter som behövs för att fatta beslut om vid inträdesansökningar är en fråga som bättre lämpar för sig för praktisk hantering inom förbundets verksamhet, än för stadgereglering.

De obsoleta skrivningarna om att klubbstyrelsen ska fatta beslut i medlemskapsärenden tas bort.

Paragraf 12 Medlems rättigheter

Medlem har rätt att genom förbundet få råd och upplysningar samt, efter FS prövning, rättsskydd i allt som rör journalistisk yrkesutövning. Vidare har medlem rätt att vid tvist med arbetsgivare, uppdragsgivare eller användare av upphovsrättsligt skyddat material, hos förbundet begära att få den hjälp och det stöd som enligt förbundets bedömning kan fordras för att tillgodose medlemmens rättmätiga krav i den journalistiska yrkesutövningen.

- att kongressen uppdrar åt Förbundsstyrelsen att inom befintlig, eller i ny paragraf, i förbundets stadgar, formulera skrivning som ger medlem som byter till i huvudsak icke journalistiska arbetsuppgifter rätt att hos FS ansöka om en interimperiod innan medlem behöver utträda ur förbundet.
- att eventuella konsekvensändringar på annan på annan plats i stadgarna föranledda av föreslagna ändringar införs.

Motion 2

Börge Nilsson, Bertholof Brännström, Linn Malmén, Helena Söderqvist, Annika Lindqvist, Staffan Lindström

Låt Journalistförbundet förbli ett yrkesförbund

Förbundsstyrelsen föreslår att Journalistförbundets stadgar ska ändras så att även den som inte huvudsakligen har journalistiska arbetsuppgifter ska kunna bli medlem. Det ska räcka att ha redaktionella arbetsuppgifter. FS motivering: ”Definitionen av ’redaktionella arbetsuppgifter’ är tillräckligt bred för att kunna fånga in alla som, på olika sätt, arbetar i gränslandet till den traditionella journalistiken.”

Som en följd av ovanstående vill FS också ändra stadgarna från att de yrkesetiska reglerna alltid gäller, till att de ska följas ”i tillämpliga delar när det gäller redaktionella arbetsuppgifter”.

Varför förbundsstyrelsen kommer med denna långtgående stadgeändring har vi inte fullt ut förstått. Det kommer säkert att förtydligas på kongressen. Men det vi har hört hittills övertygar inte.

Vi menar att det är helt fel väg att gå att öppna för medlemskap för dem som utför redaktionellt arbete med andra ändamål än journalistik.

Det handlar inte om själva arbetsuppgifterna. Det handlar om varför något publiceras och om vem som bestämmer att det ska publiceras. Att värna det klassiska redaktionella självbestämmandet är särskilt viktigt nu när så många vill styra och påverka vad som publiceras på olika plattformar och när åsiktsdriven, politisk och kommersiell propaganda döljer sig som aldrig förr i journalistisk dräkt.

Särskilt märkligt blir förslaget i ljuset av FS och ordförande Jonas Nordlings skarpa och berättigade kritik av andra fackförbund som äger tidningar och den viktiga kampen för att dessa behöver ha en redaktionell självständighet och inte ska styras av kommunikations- och PR-avdelningen.

Vi föreslår kongressen:

- att förbundsstyrelsens förslag om att ändra stadgarna när det gäller kriterierna för medlemskap avvisas av kongressen.
- att de följändringar i stadgarna som följer på förbundsstyrelsens förslag, bland annat vad gäller vem som ska följa de yrkesetiska reglerna och i vilka delar, också avvisas av kongressen.

Motion 3

Journalistklubbarna på Dagens Industri, Bonnier Business Media, LRF Media och Alma Talent

Rädda journalistförbundet

De lokala journalistklubbarna på DI, BBM, LRF Media och Alma Talent avstyrker förbundsstyrelsens förslag till stadgeändring om medlemskap (§3, mom 1) med följande motivering:

Förbundsstyrelsen har till kongressen föreslagit en stadgeändring, som innebär att SJF inte längre kommer att vara ett yrkesförbund utan ett bredare fackförbund.

Stadgeändringen innebär att det nuvarande kravet på medlemskap i SJF, som bygger på att huvuddelen av jobbet ska bestå av redaktionell/journalistisk verksamhet, försvinner.

Det skulle innebära att SJF öppnar för medlemskap för rena kommersiella skribenter, native-producenter av olika slag, informatörer, kommunikationskonsulter etc. Finns även risk att SJF släpper in medlemmar som arbetar med fake news.

Ovan nämnda klubbar vill stoppa denna stadgeändring, då vi anser att detta skulle innebära slutet för SJF som ett yrkesförbund.

Klubbarna anser att ett grundkrav för att bli medlem i SJF är att personen i fråga följer de pressetiska reglerna och att den huvudsakliga delen av jobbet ska bestå av journalistiskt/redaktionellt arbete.

Förbundsstyrelsen uppger att deras föreslagna stadgeändring bland annat motiveras av ekonomiska skäl, så att SJF öppnas för fler medlemskap så att förbundets ekonomi kan stärkas och verksamheten säkras på längre sikt.

Klubbarna anser att detta är fel väg att gå, då SJF med den föreslagna stadgeändringen gräver sin egen grav. Om SJF inte längre är ett yrkesförbund, så är risken ännu större att Unionen eller andra fackförbund slukar SJF:s nuvarande medlemmar.

Om ekonomiska skäl är motivet till förslaget från förbundsstyrelsen, borde den istället se till att förbundet rättar mun efter matsäck. Om det är nödvändigt att skära i förbundets egen verksamhet, så gör det, framför att äventyra hela verksamheten.

Det ekonomiska utskott som kongressen väljer kan få ett tydligt mandat om hur stora besparingar som SJF behöver göra under mandatperioden och vidta nödvändiga åtgärder.

Ovan nämnda klubbar motionerar istället om att kraven för medlemskap preciseras i stadgan enligt nedan.

Nuvarande skrivning i stadgan om medlemskap är formulerad så här:

”Den som är anställd eller frilans, med i huvudsak journalistiska arbetsuppgifter, vid svenskt eller i Sverige verksamt massmedium kan vara medlem i journalistförbundet. Journalistiska arbetsuppgifter har den som självständigt väljer, bedömer eller bearbetar redaktionellt material för massmediers räkning, eller har andra med Journalistförbundets förenliga arbetsuppgifter” (§3, mom 1)

Ovan nämnda klubbar föreslår att denna paragraf preciseras enligt nedan:

”Den som är anställd eller frilans, med i huvudsak journalistiska arbetsuppgifter, vid svenskt eller i Sverige verksamt massmedium kan vara medlem i journalistförbundet. Journalistiska arbetsuppgifter har den som självständigt skriver, producerar, väljer, bedömer, bearbetar redaktionellt material eller har andra redaktionella arbetsuppgifter för massmediers räkning. Journalistens arbete ska vara förenligt med SJF:s pressetiska regler”.

Vi föreslår kongressen:

- att avstyrka FS förslag till stadgeändring om medlemskriterier
- att istället precisera nuvarande medlemskriterier enligt ovan
- att uppdra åt det ekonomiska utskott som kongressen väljer, att genomföra nödvändiga besparingar så att SJF kan fortsätta som ett yrkesförbund

Motion 4

Läkartidningens journalistklubb

Motion från Läkartidningens journalistklubb angående FS förslag till stadgeändring under Mom 1/§ 3 medlemskap

Journalister verkar i ett föränderligt medielandskap som i viss mån kan kräva en vidare tolkning av det journalistiska uppdraget. Läkartidningens journalistklubb anser dock att det är viktigt att Journalistförbundet fortsatt är ett yrkesförbund. FS förslag till nya stadgar gällande medlemskap är otydliga och onödigt ”luddiga i kanten” och har lett till långa diskussioner inom klubben. Klubben anser att ett vidgande av medlemskapet – vilket vi menar att FS förslag till stadgeändring under Mom 1/§ 3 Medlemskap innebär – kräver en bred, öppen och demokratisk diskussion som involverar alla medlemmar innan vi som organisation är mogna för beslut. Avstamp för en sådan diskussion kan tas i den av FS föreslagna handlingsplanen där det bland annat står att Journalistförbundet ska: ”Värna den redaktionella integriteten och aktivt lyfta fram journalistikens uppdrag i det demokratiska samhället.” ”Arbeta för ett brett och trovärdigt medieetiskt självreglerande system.” ”Betona den enskilda journalistens etiska ansvar.”

Vi föreslår kongressen:

- att styckena 1, 2 och 4 i Mom 1/§ 3 Medlemskap i nuvarande stadgar behålls, men stycke 3 anses föråldrat och stryks

Mom 1. Medlem kan den vara som är anställd eller frilans, med i huvudsak journalistiska arbetsuppgifter, vid svenskt eller i Sverige verksamt massmedium. Journalistiska arbetsuppgifter har den som självständigt framställer, väljer, bedömer eller bearbetar redaktionellt material för massmediers räkning eller har andra med Journalistförbundets yrkesregler förenliga journalistiska arbetsuppgifter. (Följande skrivning stryks: Hit räknas bland annat fotograferande, skrivande och/eller redigerande medarbetare, aspirant och fotoelev, tecknare, korrekturläsare, telefonmottagare, bildredaktör, arkivmedarbetare, researchmedarbetare, layoutmedarbetare och layoutelev, redaktionell arbetsledare, reporter och producent, oavsett journalistiskt medium.) Även annan redaktionell medarbetare kan vara medlem om förutsättningarna i första och andra styckena är uppfyllda.

- att kongressen fattar beslut om att ge FS i uppdrag att fram till nästa kongress ytterligare utreda frågan om en eventuell förändring av stadgarna under Mom 1/§ 3 Medlemskap genom en bred, öppen och demokratisk diskussion inom förbundet.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 1, 2, 3 och 4

Dessa fyra motioner syftar samtliga till att kongressen ska avslå FS nuvarande förslag till stadgeändring. FS menar att det förslag som lagts fram till kongressen långtifrån är så långtgående som motionärerna vill hävda. Journalistförbundet har redan i dag medlemmar som rör sig mellan journalistiska och övriga redaktionella arbetsuppgifter. Detta gäller inte minst frilansmedlemmar, men även övriga. Andra medlemmar arbetar, helt eller delvis, med arbetsuppgifter som är redaktionella, utan att för den skull vara kommersiella, men som heller inte traditionellt uppfattas som journalistiska. Gränsdragningarna mellan de olika begreppen är av naturliga skäl flytande, och ser dessutom mycket olika ut i olika delar av mediebranschen.

FS förslag till nya stadgar är ett försök att tydliggöra verkligheten huvudsakligen som den ser ut i dag - det vill säga att anpassa stadgarna till rådande läge. Förslaget syftar inte till att rekrytera helt nya grupper - till exempel renodlade copywriters eller kommunikatörer - till Journalistförbundet. De resonemang som vissa av motionärerna för innebär faktiskt att förbundet skulle bli ännu smalare än vad det är i dag - och faktiskt aktivt börja utesluta medlemmar på ett helt annat sätt. FS har svårt att se på vilket sätt detta vore en för förbundet positiv utveckling.

FS har föreslagit nya stadgar för att vi ska vara ett förbund där våra medlemmar kan känna sig välkomna. Vi vill vara ett förbund som följer och förstår våra medlemmars verklighet, och som finns där våra medlemmar finns. Det innebär att vi, i våra stadgar och i vår verksamhet i övrigt, behöver erkänna att det finns gråzoner i gränslanden mellan vad som kan anses journalistiskt och inte. Att erkänna gråzonerna innebär inte att vi avser att tona ned betydelsen av yrkesetiken eller att förbundet skulle ge upp sin identitet som ett yrkesförbund.

FS kan emellertid ge motionärerna rätt i att hänvisningen till de yrkesetiska reglerna i förslaget till nya stadgar inte är klagörande. Det förslag som förelegat kan uppenbarligen tolkas som att medlemmen själv skulle kunna avgöra vilka yrkesregler som är tillämpliga, vilket aldrig varit FS avsikt. FS har därför, efter att ha tagit del av motionerna och även på

andra sätt tagit del av medlemmars synpunkter, lagt fram ett reviderat förslag. I detta förslag utgår skrivningen: ”Även andra redaktionella arbetsuppgifter ska vara förenliga med Journalistförbundets yrkesetiska regler så långt möjligt, eller i tillämpliga delar.”

FS föreslår kongressen

- att avslå motionerna.

Medlemskapet

Nyanlända

Motion 5

Västra distriktet

Medlemskap för nyanlända

De senaste åren är det många journalister som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Flera klubbar, frilanskontor och enskilda inom Journalistförbundet har på olika sätt försökt att bidra till att de ska hitta vägar in på den svenska arbetsmarknaden.

I Stockholm och Göteborg har det arrangerats seminarium om nyanlända och arbetsmarknaden, i Malmö har nyanlända praktiserat på frilanskontor och Västra Frilansklubben har startat ett mentorsprogram där nyanlända paras ihop med etablerade journalister.

I möten med nyanlända har vi framför allt mötts av två frågor: Hur blir jag medlem i Journalistförbundet och får presskort? Hur kommer jag in på den svenska arbetsmarknaden?

Flera av dem vi träffat arbetar ideellt på olika sätt, via till exempel bloggar, närradio eller tidningar som Artikel 14 vilka endast betalar symboliska arvoden. De flesta har inte kunnat bli medlemmar eftersom de saknar anställning och inte heller når upp till inkomstkravet för att bli frilansmedlemmar.

Att vi inte kan välkomna nyanlända journalister är till nackdel för både Journalistförbundet och de nyanlända journalisterna. Journalistförbundet förlorar potentiella medlemmar och tar inte heller tillvara på yrkeskunnandet och erfarenheterna bland utlandsfödda journalister. De nyanlända får inte tillgång till viktiga nätverk och stöd som kan hjälpa dem in på arbetsmarknaden.

I vårt förslag har vi tagit hänsyn till att Journalistförbundet fortsatt ska vara ett fackförbund för yrkesverksamma. Därför är ett krav att den nyanlända kan göra troligt att hen har varit yrkesverksam.

Vi har också begränsat tiden för hur länge någon kan anses vara "nyanländ". Vi har satt det till fem år efter att hen har fått uppehållstillstånd, det vill säga fem år från att de har fått påbörja SFI och möjlighet att påbörja resan mot inträde på den svenska arbetsmarknaden.

I och med att de under den här tiden inte har arbetsinkomst har vi satt medlemsavgift på samma nivå som den för studenter och pensionärer.

Vi föreslår kongressen:

- att Journalistförbundet inför ett särskilt medlemskap för nyanlända.
- att villkoret är att den nyanlända personen kan visa att hen har varit yrkesverksam i sitt hemland och/eller i andra länder.

att en person definieras som ”nyanländ” i max fem år efter att hen har fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd.

- att månadskostnad för medlemskapet är detsamma som för studerande och pensionärer (i dagsläget 50 kr).

ALTERNATIVT, om inte ovanstående förslag får bifall:

- att den som är inskriven vid SFI och kan visa att den varit verksam som journalist i hemlandet kan vara studerandemedlem i Journalistförbundet.

Motion 6

Frilans Riks

Medlemskap i SJF för nyanlända

De senaste åren har många journalister fått uppehållstillstånd i Sverige. Flera klubbar, frilanskontor och enskilda inom Journalistförbundet har på olika sätt försökt att bidra till att de ska hitta vägar in på den svenska arbetsmarknaden. I Stockholm och Göteborg har det arrangerats seminarium om nyanlända och arbetsmarknaden, i Malmö har nyanlända praktiserat på frilanskontor och Västra Frilansklubben har startat ett mentorsprogram där nyanlända paras ihop med etablerade journalister.

I möten med nyanlända har vi mötts framför allt mötts av två frågor: Hur blir jag medlem i Journalistförbundet och hur får jag presskort? Hur kommer jag in på den svenska arbetsmarknaden?

Flera av dem vi träffat arbetar ideellt på olika sätt, via till exempel bloggar, närradio eller tidningar som Artikel 14 vilka endast betalar symboliska arvoden. De flesta har inte kunnat bli medlemmar eftersom de saknar anställning och inte heller når upp till inkomstkravet för att bli frilansmedlemmar.

Att vi inte kan välkomna nyanlända journalister är till nackdel för både Journalistförbundet och de nyanlända journalisterna. Journalistförbundet förlorar potentiella medlemmar och tar inte heller tillvara på yrkeskunskapen och erfarenheterna bland utlandsfödda journalister. De nyanlända får inte tillgång till viktiga nätverk och stöd som kan hjälpa dem in på arbetsmarknaden.

I vårt förslag har vi tagit hänsyn till att Journalistförbundet fortsatt ska vara ett fackförbund för yrkesverksamma. Därför är ett krav att den nyanlända kan visa att den varit yrkesverksam. Vi har också begränsat tiden för hur länge någon kan anses vara ”nyanländ”. Vi har satt det till fem år efter att den nyanlända har fått uppehållstillstånd, det vill säga fem år efter att de har fått påbörja SFI och möjlighet att påbörja resan mot inträde på den svenska arbetsmarknaden. I och med att de under den här tiden inte har arbetsinkomst har vi satt medlemsavgift på samma nivå som den för studenter och pensionärer.

Vi föreslår kongressen:

- att Journalistförbundet inför ett särskilt medlemskap för nyanlända.

- att villkoret är att den nyanlända personen kan visa att den har varit yrkesverksam i sitt hemland och/eller i andra länder exempelvis genom att ta hjälp av Reportrar utan gränser.
- att en person definieras som ”nyanländ” i max fem år efter att den har fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd.
- att månadskostnad för medlemskapet är detsamma som för studerande och pensionärer (i dagsläget 50 kr) så länge medlemmen inte har någon inkomst från journalistik.

Motion 7

Ali Alabdallah

Mångfald inom det svenska media huset, nyanlända journalister

Ali Alabdallah, syrisk journalist och kom 2013 till Sverige. Nylighen blev jag medlem hos er. Men det var inte lätt.

Gärna tänk på att sänka medlemskravet på de nyanlända journalisterna. Erbjud fler möjligheter, som skraddarsydda kurser och stipendier, till dem. Då kan de fundera över att starta eget inom journalistiken som jag har gjort, där startade jag ett medborgarjournalistiskt projekt i Skåne, Nyhestcafé.

Jobba gärna med att motivera de svenska mediehusen att ta emot nyanlända journalister i deras redaktioner. Därför undrar jag om ni som SJF har samtal med dem? Jobbar ni med mångfaldsfrågor inom journalistiken?

Erbjud gärna skraddarsydda kurser inom fackspråk, alltså inom journalistiken. Då kan nyanlända journalister skriva och uttrycka sig på svenska. Det är inte omöjligt.

Det räcker nog inte att skriva en motion till er, utan det finns mycket att berätta muntligt.

Motion 8

Mats Schagerström

Medlemskap för journalister på flykt

§ 3 mom. 1 i Svenska journalistförbundets stadgar anger vilka som kan beviljas medlemskap i förbundet. Skrivningen i den paragrafen, och praxis utifrån tolkningen av den, exkluderar i dagsläget många yrkesverksamma journalister på flykt som söker skydd i Sverige.

Journalister på flykt har som regel inte möjlighet att stanna kvar som medlem i sitt nationella journalistförbund, och inte heller möjlighet ansöka om medlemskap eller förlänga sitt medlemskap i Internationella Journalistfederationen (IFJ) eftersom ett sådant medlemskap ska sökas genom respektive nationella förbund.

När en yrkesverksam journalist på flykt får permanent uppehållstillstånd i Sverige, är en vanlig väg för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program i form av till exempel arbetspraktik. Syftet med praktiken kan vara att journalisten ska etablera yrkeskontakter, lära sig svenska och orientera sig om hur den svenska arbetsmarknaden för journalister fungerar. Relevanta yrkeskunskaper har hen oftast sedan tidigare.

I dag nekas yrkesverksamma journalister på flykt som har arbetspraktik medlemskap i SJF. Det innebär att de inte har någon facklig anslutning eller företrädare på sin arbetsplats, och det innebär också att de inte har möjlighet att få en svensk presslegitimation vilket försvårar deras praktik och deras etablering på den svenska arbetsmarknaden.

Jag föreslår kongressen:

- att ge i uppdrag till förbundsstyrelsen att utarbeta en ändring av § 3 mom. 1 i stadgarna så att även yrkesverksamma skyddsökande journalister med permanent uppehållstillstånd kan vara medlemmar utan krav på anställning eller frilansinkomster.
- att besluta att tills dess att ovan nämnda stadgeändring är genomförd ge förbundsstyrelsen mandat att enligt § 3 mom 2 efter särskild ansökan besluta om medlemskap för skyddsökande yrkesverksam journalist.

Förbundsstyrelsens utlånade över motionerna 5, 6, 7 och 8

Att nyanlända journalister som varit yrkesverksamma i sitt hemland hittar sätt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden är viktigt och något som Journalistförbundet bör bidra till att underlätta.

Journalistförbundet gör i dag detta på flera olika sätt. Framförallt genom initiativ från klubbar och medlemmar som exempelvis mentorprogram, praktik på frilanskontor och informationsseminarier. Kanslipersonal deltar också vid Arbetsförmedlingens informationsträffar för journalister som nyligen fått uppehållstillstånd och svarar även på inkommande frågor från enskilda.

Förbundet är också representerad i Rådet för kulturarbetsmarknaden som leds av Arbetsförmedlingen Kultur Media, dit arbetssökande journalister hör. I rådet diskuteras bland annat hur Arbetsförmedlingen arbetar med nyanlända.

Journalistförbundet medverkade vid ICORN:s nationella nätverksmöte hösten 2017. ICORN är den organisation som ansvarar för att placera fristadsförfattare i kommuner runt om i Sverige. En stor del av författarna har också varit verksamma som journalister i sina tidigare hemländer. På nätverksmötet informerade Journalistförbundet fristadsförfattarna om förbundet. Inledande kontakter har också tagits med ICORN i syfte att bidra till ett mentorsprogram för exiljournalister.

I dag finns inget sätt för personer som inte har inkomster från journalistik att bli medlemmar i Journalistförbundet, såvida de inte uppfyller kraven för att bli studerande- eller seniormedlem. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program i form av exempelvis arbetspraktik uppfyller inte kraven för medlemskap.

Från 1998 till 2008 fanns möjligheten att vara associerad medlem i förbundet. Det associerade medlemskapet hade ett solidariskt syfte – att ge nyanlända utländska journalister som inte var yrkesverksamma i Sverige möjlighet till kontakt med svenska kollegor. Medlemskapet gav inga rättigheter alls förutom en prenumeration på tidningen Journalisten och tillhörighet till allmänna klubbar.

Inför kongressen 2008 föreslog dåvarande FS att det associerade medlemskapet skulle tas bort, dels på grund av att ett mycket litet antal personer var associerade medlemmar (fem stycken) och dels för att dessa medlemmar i sin tur hade uttryckt besvikelse över att det varit svårt att få kontakt med de allmänna klubbarna. Det formulerades så här: ”Det associerade medlemskapet är i praktiken en form av B-medlemskap som inte anstår Journalistförbundet.” Kongressen fattade beslut om att avskaffa det associerade medlemskapet.

De senaste åren har antalet personer som kommit till Sverige och sökt uppehållstillstånd ökat, och därmed också personer som varit yrkesverksamma som journalister innan de kom till Sverige. Det finns flera exempel på stort engagemang från medlemmar och förtroendevalda i arbetet med att hjälpa nyanlända journalister att knyta kontakter och etablera sig på i den svenska mediebranschen.

Att kunna välkomna nyanlända journalister i Journalistförbundet är positivt både för de enskilda journalisterna och för förbundet. Dock behöver ett medlemskap för nyanlända konstrueras på ett sådant sätt att det erbjuder ett tydligt värde för medlemmarna och inte bara blir ett symboliskt medlemskap (ett B-medlemskap).

Flera av de motioner som inkommit som handlar om medlemskap för nyanlända argumenterar för att de ska få ett presskort, trots att de inte är yrkesaktiva. Argumentet som framförs är att de nyanlända, som kan visa att de har varit yrkesverksamma som journalister i sitt tidigare hemland och/eller andra länder, ska ges en möjlighet att etablera sig i Sverige under en period och att detta underlättas av att få ett presskort.

Det Norske Veritas utfärdar Journalistförbundets medlemskort. Medlemskortet är en SIS-märkt identifikationshandling. Det innebär att den är en godkänd id-handling som kan användas som legitimation. Medlemskortet märks med röd text ”PRESS” och fungerar då förutom som identifikationshandling och medlemskort i Journalistförbundet även som ett presskort som går att använda i sammanhang då den journalistiska yrkesutövningen kräver det. Medlemskortet för studerandemedlemmar märks med både ”PRESS” och ”Student”.

Kravet från Det Norske Veritas för att utfärda korten är följande:

- Innehavaren ska vara medlem i Journalistförbundet
- Innehavaren ska ha ett svenskt personnummer

Det Norske Veritas ställer inte uttryckligen krav på att innehavaren ska vara yrkesverksam journalist för att Journalistförbundet ska få ge ut korten, det säkras dock implicit via kravet på medlemskap i förbundet. Dock ger förbundet ut kort till studerandemedlemmar som inte helt och hållet kan anses vara yrkesverksamma.

Journalistförbundet ställer krav på att innehavaren av ett medlemskort inte bryter mot de yrkesetiska reglerna. Särskilt regel 4 - ”Använd inte din ställning som journalist, eller presskortet, till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner” - är relevant vad gäller utfärdandet av medlemskort med ”PRESS” tryckt på.

IFJ utfärdar internationella presskort till medlemmar i Journalistförbundet. IFJ:s regler är mycket tydliga vad gäller kravet på att vara yrkesverksam: "Importantly, the IFJ card is not issued without verification of the applicant's status as a working journalist."

Om Journalistförbundet godkänner och vidareförmedlar ansökningar från icke yrkesverksamma journalister om internationellt presskort till IFJ bryter förbundet alltså mot IFJ:s regler.

Vid införande av en ny medlemskapsform för nyanlända journalister behöver förbundet svara på följande frågor:

- Vilka krav ska gälla för att kunna godkänna ansökningar som gäller medlemskapsformen?
- Hur kontrolleras att de som ansöker uppfyller kraven för medlemskapsformen?
- Vilken typ av handling ska utfärdas som bevis på medlemskapet?
- Vilka rättigheter har medlemmarna?
- Vilken avgift ska medlemmarna betala?
- Ska det finnas en tidsbegränsning för medlemskapsformen?

FS anser att någon form av medlemskap behöver skapas för nyanlända journalister och att Journalistförbundet ska arbeta med att stötta dessa journalisters etablering på den svenska arbetsmarknaden.

FS föreslår kongressen

- att anse motion 5, 6, 7 och 8 besvarade.
- att införa en ny medlemsform för nyanlända som kallas associerat medlemskap, utan krav på inkomster från journalistisk verksamhet (som anställd eller frilans).
- att villkoret för att bli associerad medlem är att personen kan visa att den har varit yrkesverksam i sitt tidigare hemland och/eller andra länder. Exempelvis genom medlemskap i annat lands Journalistförbund.
- att en person definieras som "nyanländ" i max fem år efter att den har fått tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd.
- att associerade medlemmar kan få Journalistförbundets ordinarie medlemskort, märkta med texten "PRESS".
- att associerade medlemmar inte via Journalistförbundet kan ansöka om det internationella presskort som utfärdas av IFJ.
- att associerade medlemmar har rätt att genom förbundet få råd och upplysningar (Första stycket i första meningen § 12 Medlems rättigheter Mom 1.)
- att associerade medlemmar inte har rätt att få hjälp och stöd för att tillgodose medlemmens rättmätiga krav i hens journalistiska yrkesutövning vid tvist med arbetsgivare/uppdragsgivare/användare av upphovsrättsligt skyddat material. (Från andra stycket i första meningen och framåt i § 12 Medlems rättigheter Mom 1.)
- att associerade medlemmar betalar samma avgift som studerandemedlemmar.

Medlemskapet

Övrigt

Motion 9

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet om ökat inflytande för studerandemedlemmar

Vid årsskiftet 2017–2018 var endast 36 procent av de cirka 2 000 studenterna på landets journalistutbildningar med i Journalistförbundet. De bör bli fler. Journaliststudenterna utgör kårens framtid. Genom att utöka studenternas mandat är det troligt att fler vill var med och påverka förbundet och dess arbete. Ökad studentpåverkan kan locka fler att bli medlemmar, vilket gör förbundet starkare.

Vid samma årsskifte hade SJF 15 499 medlemmar, varav 728 studenter; det vill säga 4,7 procent. Enligt nuvarande stadgar väljs 111 ombud till kongressen, plus två representanter från pensionärsklubben och två från studerandeklubben. Av dessa totalt 115 personer motsvarar studenterna 1,7 procent. För att motsvara andelen studerandemedlemmar – 4,7 procent – skulle studentrepresentationen på kongressen behöva öka från nuvarande två till minst det dubbla antalet representanter. En proportionell representativitet kan bli ett incitament för studerandeklubben att arbeta mer aktivt med rekrytering, men för ett reellt inflytande krävs att studenterna får rösträtt vid kongressen.

Därför yrkar motionärerna på att stadgarna ändras så att studerandemedlemmar har rätt att i av FS särskilt fastställd valkrets välja en proportionell andel fullvärdiga kongressombud.

I Journalistförbundets styrelse finns i dag ingen studeranderepresentant. Exempel finns på förbund där praxis för valberedningen är att föreslå en student som fullvärdig ledamot i styrelsen.

Analogt med det som framförs ovan yrkar motionärerna på att kongressen fattar beslut om att studerandemedlem bör vara valbar som ledamot i FS.

Vi yrkar även på att de stadgeändringar som föreslås i att-satserna nedan träder i kraft till nästa kongress.

Vi föreslår kongressen:

- att Mom 1. § 5 Passivt medlemskap i stadgarna för Journalistförbundet ändras och får följande lydelse

Mom 1. Passivt medlemskap tillämpas för studerandemedlemmar, icke journalistiskt verksamma pensionerade medlemmar, medlemmar med allmänt uppdrag eller tjänst som lärare i journalistik. Passiv medlem enligt mom 2 (pensionär) har rösträtt och är valbar enbart inom pensionärsklubb. Studerandemedlem (passiv medlem enligt moment 4) har rösträtt och är valbar till uppdrag inom förbundet. Passiv medlem enligt mom 3 (allmänt uppdrag) äger ej rösträtt på klubb- eller klubbsektionsmöte och är heller inte valbar till uppdrag inom förbundet.

- att Mom 5. § 13 Kongressen i stadgarna för Journalistförbundet ändras och får följande lydelse

Mom 5. Kongressen består av 115 ombud. Den största andelen av dessa jämte suppleanter väljs av förbundets aktiva medlemmar i särskilda valkretsar som fastställs av FS. Val av en

proportionell andel kongressombud jämte suppleanter sker av studerandemedlemmar i särskild valkrets som fastställs av FS. Val av kongressombud förbereds av en valnämnd i respektive krets som efter nominering kan lägga förslag till ombud eller presentera alla nominerade i bokstavsordning. Valet förrättas på det sätt FS bestämmer. Genom röstning ska samtliga aktiva medlemmar samt studerandemedlemmar beredas tillfälle att delta i valet.

- att Mom 8. § 13 Kongressen i stadgarna för Journalistförbundet ändras och får följande lydelse

Mom 8. FS ledamöter, revisorer samt redaktören för förbundets tidskrift har skyldighet att närvara vid kongressen. De har där yttrande- och förslagsrätt men rösträtt endast om de valts till kongressombud. FS ledamöter som är kongressombud är dock ej röstberättigade i frågor som rör ansvarsfrihet för FS eller val av revisorer. Valberedningens ledamöter har skyldighet att närvara vid kongressen. Om de inte är kongressombud har de endast yttrande och förslagsrätt i frågor som rör kongressens stadgeenliga val. Anställda funktionärer inom förbundet samt personalledamoten i FS har skyldighet att närvara vid kongressen men kan inte väljas till kongressombud. De har yttrande och förslagsrätt men ej rösträtt. Två av pensionärsklubben utsedda representanter har rätt att närvara vid kongressen med yttrande och förslagsrätt men ej rösträtt.

- att Mom 2. § 15 Valberedningen i stadgarna för Journalistförbundet ändras och får följande lydelse

Mom 2. Enskild medlem, samt klubb och annan sammanslutning av medlemmar har rätt att till valberedningen nominera valbar kandidat inför ordinarie kongress stadgeenliga val. Rätt att nominera valbar kandidat har även studerandemedlem samt studerandeklubb. Nomineringstiden upphör en månad före kongressen. Nomineringen ska vara skriftlig och innehålla av förslagsställaren undertecknad uppgift om valbar/a kandidats/ers namn och får högst uppta det antal namn som kan väljas. Kongressombudens nomineringsrätt upphör vid den tidpunkt pågående kongress beslutar.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 9

Journalistförbundet arbetar idag mycket aktivt med rekrytering av journaliststudenter.

I det arbetet har vi utvärderat vad studenterna efterfrågar under sina studier och i ett medlemskap i Journalistförbundet (via samtal i anslutning till skolbesök, e-post och sociala medier.)

Vi har i de kontakterna inte fått några indikationer på att möjligheten att påverka förbundet genom rösträtt på kongressen eller plats i förbundsstyrelsen är något som studenterna efterfrågar. För de senaste två kongresserna har det också varit svårt att hitta två studenter som vill åka som ombud.

Däremot är studenterna intresserade av att påverka vad som sker lokalt på det enskilda lärosäten och hur praktiken läggs upp.

Det är därför inte troligt att det som föreslås i motionen skulle bidra till målet att en högre andel av landets journaliststudenter skulle bli medlemmar i Journalistförbundet.

FS föreslår kongressen

- att avslå motionen

Medlemskapet

Övrigt

Motion 10

Frilans Riks

Motion om rekryteringsarbetet

Frilansarna utgör närmare 15 procent av förbundets medlemmar (om man räknar bort pensionärer och studenter). Eftersom arbetsmarknadens fasta anställningar har reducerats i antal det senaste decenniet, väljer fler journalister att gå över till frilansverksamhet. Samtidigt som antalet fastanställda medlemmar har sjunkit, har antalet frilansmedlemmar stått stadigt. Som det ser ut i dag finns det ett okänt antal ickemedlemmar, vi ser därför betydelsen av att lägga ned resurser på att rekrytera nya frilansmedlemmar och att fastställa organisationsgraden för frilansare. Genom att fastställa organisationsgraden synliggörs antalet ickemedlemmar och vi får en tydligare bild av hur många vi kan rekrytera.

Vid kongressen 2014 antogs motion 21 om att Förbundsstyrelsen FS skulle tillsätta en utredning om frilansars villkor och se över frilansars organisationsgrad, inkomst och pensioner. Förbundsordförande Jonas Nordling uppmanade Frilans Riks och Mälardalen att hjälpa till med arbetet. Både Mälardalen och Frilans Riks godtog förfrågan.

Samarbetet blev dock aldrig av. Förbundsstyrelsen har alltså sedan beslutet inte fullföljt uppdraget från kongressen 2014.

Vi vill att Förbundsstyrelsen samarbetar med Frilans Riks och frilansklubbarna under nästa mandatperiod för att gemensamt kartlägga och rekrytera frilansjournalister till förbundet. Så som marknaden ser ut är sannolikheten stor att de nyexaminerade journaliststudenterna kliver ut i arbetslivet som frilans. Därför anser vi att rekrytering av frilansmedlemmar är en prioriterad fråga. Vi ser vikten av att besöka utbildningar tillsammans med förbundets rekryteringsansvariga och samtidigt informera om frilansklubbarna. Studentmedlemmarna bör följas upp innan deras studerandemedlemskap förfaller och vi bör erbjuda samtliga en reducerad medlemsavgift i ytterligare ett år efter avslutade studier.

Rekryteringsträffar och förtroendeskapande mötesplatser är viktiga för att stärka frilanskollektivet. De ABC-mingel som tidigare arrangerats av Mälardalens frilansklubb har visat sig vara populära och dragit till sig flera potentiella nya medlemmar. Vi anser att Servicebolaget borde arrangera den här typen av rekryteringsträffar.

Vi samarbetar redan i rekryteringsfrågan med förbundets kansli, med strävan om att driva ett effektivt rekryteringsarbete riktat mot frilansare. Vi vill att förbundets kansli också för diskussioner med Frilans Riks och de andra klubbarna.

Vi föreslår kongressen:

- att Förbundsstyrelsen ansvarar för att en kartläggning av frilansarnas organisationsgrad görs under kommande mandatperiod.
- att Förbundets rekryteringsarbete riktat mot frilansare sker i samarbete med Frilans Riks och frilansklubbarna.

- att klubbarna är med och informerar vid besök på utbildningar, tillsammans med kansliets personal.
- att Förbundet samarbetar med Frilans Riks och frilansklubbarna i samband med arrangemang som AW, ABC-mingel etc.
- att Förbundsstyrelsen ser till att kansliet följer upp studentmedlemmar innan deras medlemskap förfaller
- att studenternas reducerade medlemsavgift förlängs från ett halvår till ett år.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 10

Frilansare, journaliststudenter och de som är nya som journalister är tre prioriterade grupper för Journalistförbundets medlemsrekrytering.

Kansliet har under den gångna kongressperioden försökt hitta ett sätt att fastställa organisationsgraden bland frilansare, med bistånd från Frilans Riks/frilansklubbar. Bland annat genom kontakter med SCB för att se hur SNI-koder för företag kan brytas ned till att identifiera just journalistisk verksamhet, listning av alla skribenter som förekommer med namn i olika tidskrifter och diskussioner med klubbar på redaktionerna.

Inget av dessa sätt har bedömts kunna ge en grov uppskattning av det totala antalet potentiella frilansmedlemmar.

Att inte veta hur många möjliga frilansmedlemmar som finns bör dock inte påverka möjligheterna att fortsätta bedriva ett aktivt rekryteringsarbete av frilansare.

Förbundsstyrelsen anser att de stora resurser som skulle krävas för att försöka utreda antalet potentiella frilansmedlemmar mer detaljerat istället bör läggas på just ett aktivt rekryteringsarbete.

Frilansfackliga har vid olika tillfällen besökt journalistutbildningar tillsammans med förbundets rekryteringsansvariga och det arbetet kommer att fortsätta under kommande kongressperiod.

Sedan våren 2017 görs ett aktivt kommunikationsarbete riktat mot alla studerandemedlemmar som har angett att de har mindre än sex månader kvar till sin examen, för att få dem att omvandla till ordinarie medlemskap när de börjar arbeta som journalister. Idag har journaliststudenter möjligheten att kvarstå som studerandemedlemmar i sex månader efter att de angett att de tar examen, innan de avregistreras. De har dock ingen reducerad medlemsavgift om det är så att de blir yrkesaktiva, då ska de omvandla till ordinarie medlemskap. Studerandemedlemmar har erbjudits gratis medlemskap en eller två månader under tillfälliga kampanjer.

Om förslaget från FS till kongressen om förändrade avgifter antas (från dagens 50 kr/mån till 250 kr/12 mån) kommer alla typer av gratismånader och praxis kring månader med reducerad avgift efter examen att behöva ses över.

Servicebolaget planerar att under våren 2018 och sedan fortsatt med regelbundenhet arrangera den typen av rekryteringsträffar som beskrivs i motionen.

Förbundets kansli samråder i rekryteringsfrågan med Frilans Riks och enskilda klubbar, precis som samråd sker med klubbar för anställda journalister. Det gemensamma arbetet är viktigt och nödvändigt och kommer att fortsätta under kommande kongressperiod.

FS föreslår att

- bifalla motionens femte att-sats, att Förbundsstyrelsen ser till att kansliet följer upp studentmedlemmar innan deras medlemskap förfaller.
- anse motionens andra, tredje och fjärde att-satser, om rekryteringsarbete, besök vid utbildningar och arrangemang i samarbete med Frilans Riks/frilansklubbarna, besvarade.
- avslå motionens första att-sats, om kartläggning av frilansarnas organisationsgrad.
- avslå motionens sjätte att-sats, om förlängning av studenternas reducerade medlemsavgift från sex till tolv månader.

Kongressombudsvalet

Kongressombudsvalet

Motion 11

Journalistklubben vid Sveriges Radio

Förändra valet av kongressombud

”Kongressen är förbundets högsta beslutande organ.” Så inleds paragraf 13 i Journalistförbundets stadgar. Det betyder att det är kongressen som fattar beslut i frågor som anses särskilt viktiga.

Dessvärre så fungerar inte valet av de 111 ombuden som ska fatta dessa särskilt viktiga beslut. Valdeltagandet har tidigare snittat runt 20 procent och inför kongresserna 2011 och 2014 blev valdeltagandet runt 14 procent. Hur valdeltagandet sett ut inför 2018 års kongress vet vi inte men vi antar att valdeltagandet fortsatt att sjunka ytterligare.

Vi vill att förbundet utreder hur dagens val av kongressombud fungerar och kommer med en bättre lösning hur kongressombuden ska utses och att, om möjligt, denna nya process ska gälla redan till nästkommande kongress. Målet är att öka demokratin i förbundet och att stärka kongressens mandat.

Valet av ombud till kongressen administreras idag genom distrikten och fler av dessa har ingen eller låg verksamhet även om klubbarna inom distrikten kan vara starka.

Vi vill att utredningen och förändringen görs oavsett om stadgeförslaget om distrikten blir av eller inte.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet med nya ögon utreder dagens modell för val av kongressombud
- att förbundets styrelse ges mandat att använda sig av en ny modell för att utse ombud för nästkommande kongress

Motion 12

Ann Johansson

Slopa det nuvarande kongressombudsvalet

Journalistförbundet är i dag ett av få fackförbund som tillämpar direkt demokrati när det gäller valet av ombud till kongressen. Det tar mycket administrativ kraft från kansliet - och från fackligt aktiva - men lockar få röstande medlemmar. Till årets kongress var det bara 9 procent av medlemmarna som gick till valurnorna. Mitt förslag är att förbundet slopar medlemsomröstningen och i stället fördelar mandat till klubbarna som själva får utse ombud.

Jag föreslår kongressen

- att besluta att Journalistförbundets stadgar ändras så att klubbar i stället för medlemmar utser kongressombud.

Motion 13

Frilans Riks

Motion om valet av ombud till SJF:s kongress

På uppdrag av sitt årsmöte i Stockholm den 12 februari 2018 lämnar Frilans Riks följande motion till Journalistförbundets kongress 2018:

Antalet medlemmar i SJF som röstade på ombud till kongressen 2018 var kring 10 procent. En minskning med 4-5 procent jämfört med kongressvalet 2014. Det är förvisso ett demokratiskt underskott att så få röstar på kongressombud trots att valberedningen tagit fram ombud som presenterar sig och berättar vilka frågor de vill driva och varför. Men det kan också vara ett uttryck för att SJF:s medlemmar i stort är nöjda.

Samtidigt kan det låga valdeltagandet innebära en fara för att krafter som vill kupa in sig i förbundet lätt kan göra det. Enskilda eller grupper som är duktiga på att mobilisera och driva sina frågor ges möjlighet att deras sympatisörer kan rösta in sina kandidater, vilka samtidigt inte alls representerar vad den breda majoriteten av väljare står för. Vad de gör är alltså att bedriva bra demokratiskt arbete, det vill säga engagera sig, rösta och vinna representation. Men resultatet speglar samtidigt inte vad den breda majoriteten står för (för att den breda majoriteten inte deltar i valet). Detta kan bli ett reellt problem för förbundet när så få röstar till kongressvalet.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet analyserar det låga valdeltagandet till kongressen, som verkar vara återkommande, och försöker finna lösningar på hur förbättringar ska kunna ske

Motion 14

Anna Norberg

Införa möjlighet att rösta på färre kandidater i kongressombudsvalet

Flera av mina medlemmar har reagerat på att man måste välja ett visst antal kandidater i sin valkrets när man röstar i kongressombudsvalet. Någon har avstått från att rösta på de kandidater hen vill rösta på eftersom hen inte har hittat tillräckligt många andra kandidater hen sympatiserar med. Jag föreslår att man ändrar på detta tillvägagångssätt, så att man bara röstar på de kandidater man faktiskt vill ska representera en.

Jag föreslår kongressen

- att besluta att man kan välja att rösta på färre kandidater i sin valkrets än antalet kongressombud som ska väljas.

Förbundsstyrelsens utlånade över motionerna 11, 12, 13 och 14

Det är ett problem att valdeltagandet i ombudsvalet till kongressen 2018 var lågt. Kansliet har utvärderat om det fanns brister i kommunikation, teknik och själva organisationen av valet som bidragit till ett lågt valdeltagande, men inte funnit något som talar för att det funnits brister i dessa delar.

FS har inom befintliga stadgar mandat att utse valkretsar till kongressombudsvalet, det är inte fastslaget att de måste utgöras av distrikten.

Om förslaget till ny organisation av Journalistförbundet antas av kongressen måste kongressombudsvalet ses över, eftersom distrikten, som FS tidigare har beslutat ska utgöra valkretsar, utmönstras. Och även om förslaget inte antas behöver valkretsarna ses över på grund av det låga valdeltagandet.

FS vill utreda se om en ny konstruktion av valkretsar kan öka viljan att rösta i kongressombudsvalet, och alltså inte gå från direktdemokrati till representativ redan nu.

FS föreslår kongressen

- att bifalla motion 13 och första att-satsen i motion 11.
- att anse motion 14 och andra att-satsen i motion 11 besvarad.
- att avslå motion 12.

Konfliktfonden

Konfliktfonden

Motion 15

Frilans Riks

Om stridsåtgärder och användandet av konfliktfonden mot oskäligen avtal

En fackförening kan stötta individer som tar kampen mot arbetsgivare och uppdragsgivare så att dessa inte behöver stå ensamma. Så borde det fungera. Enligt förbundets stadgar kan endast stridsåtgärder varslas eller vidtas om FS fattar beslut därom – men detta har inte gjorts när det kommer till frilansar som strider mot dagens oskäligen upphovsrättsavtal.

Sedan Journalistförbundet bildades och stadgarna för konfliktfonden skrevs har hoten mot våra jobb ändrats. Idag är ett av de stora hoten mot vår försörjning de omfattande upphovsrättsavtalen som många mediehus skickar ut till frilansjournalister. Avtalen har förekommit under många år, men de blir allt vanligare, mer omfattande och det blir svårare att stå emot att skriva på dem, eftersom avtalen allt oftare är ett villkor för att kunna få uppdrag. Avtalen hotar både anställda och frilansar, eftersom de innebär att behovet av journalister minskar åt båda håll.

De oskäligen avtalen ger också andra problem – de minskar mångfalden i media, och ytterligare en aspekt är att avtalens utformning gör att journalisten får svårt att följa yrkesreglerna, främst under Anskaffning av material punkt 8: ”Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.”

Flera av mediehusens upphovsrättsavtal gör det i stort omöjligt för journalisten att följa punkt 8, eftersom journalisten själv inte har någon aning om hur materialet kan komma att användas både i den nära framtiden men också längre fram. Inte sällan är avtalen skrivna så att materialet ska kunna användas i framtida inköpta eller skapade kanaler i flera länder.

Det måste vara en huvuduppgift för ett fackförbund att kunna stötta en medlem så att det är möjligt att följa yrkesreglerna. Det framgår också av Journalistförbundets stadgar 12 §, moment 1 ”Medlems rättighet” som säger att medlemmar har rätt att från förbundet få den hjälp och stöd som förbundet bedömer är ett rättmätigt krav i medlemmens journalistiska yrkesutövning.

Att kunna följa yrkesreglerna är tveklöst ett sådant rättmätigt krav.

Men för en enskild frilansjournalist har valet att inte skriva på ett avtal från ett mediehus ett högt pris. Det kan handla om att hela försörjningen försvinner, och att hitta andra uppdragsgivare är mycket svårt, särskilt som avtalen täcker in så många tidningar och annan media. Som fackförbund försöker vi möta avtalen genom att organisera oss, och vi lyckas ganska bra många gånger. Berörda medlemmar samlas i grupper och nätverk, främst i sociala medier. Men vad vi saknar är ordentliga stödverktyg. Vi kan oftast bara vädja till den enskildes förståelse för vad en underskrift betyder för kollektivet i det långa loppet. Den enskilde kan då komma att offra sin egen försörjning för kollektivets bästa. En del är beredda på den uppoffringen. Men är det rätt? Vi vill som förtroendevalda stötta

dem som tar denna fajt. Och vi vill nå fler som inte skriver på. Men då handlar det faktiskt om pengar.

Förbundet har en konfliktfond. Stadgarna för den är kortfattade. § 1 mom 1 och mom 2 förklarar att fondens medel får användas vid konflikt för enskild medlem eller grupp av medlemmar i konfliktsituationer och i anslutning till dessa hävda medlemmars fackliga, ekonomiska, sociala och ideella intressen. § 3 säger vidare att det är kongressen eller FS som beslutar om när medel ska användas för dessa ändamål.

Som stadgarna är utformade är det, som vi ser det, möjligt att använda konfliktfonden till stöd för medlemmar som inte skriver på oskäliga upphovsrättavtal.

Enligt förbundets stadgar 18 § mom 2 kan endast stridsåtgärder varslas eller vidtas om FS fattar beslut därom – en ordning som är fortsatt nödvändig. Det handlar dock om att just använda stridsåtgärderna – och att därmed öppna konfliktfonden för de drabbade medlemmarna.

Vi föreslår kongressen

- att eventuella nödvändiga stadgeändringar görs för konfliktfonden för att stötta frilansmedlemmar i kampen mot oskäliga avtal.
- att stridsåtgärder snarast vid lämpligt avtal, används som ett vapen mot oskäliga avtal, efter beslut av FS, och att därmed konfliktfonden öppnas.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 15

FS delar motionärens uppfattning att det utifrån konfliktfondens stadgar inte föreligger några hinder mot att använda dess medel för att stötta frilansar under en konflikt. Frågan har varit uppe för diskussion och utredning i FS vid flera tillfällen – senast vid konflikten under 2007 års kollektivavtalsförhandlingar. Det som då uttalades av FS, bekräftades vid en diskussion i februari 2016 – nämligen att det huvudsakligen finns två fall då frågan om konfliktersättning till frilansar kan aktualiseras:

- 1) När frilansar avstår arbete i samband med en regelrätt konflikt i samband med en kollektivavtalsförhandling.
- 2) När förbundet uppmanar till "bojkott" eller motsvarande i samband med införandet av ett oskäligt avtal.

Det finns exempel på att frilansar historiskt fått konfliktersättning enligt det som beskrivs i den förstnämnda situationen. Motionen tar emellertid sikte i första hand på den andra situationen – det vill säga att frilansar organiserar sig och vägrar leverera material i syfte att förmå ett eller flera företag att dra tillbaka ett oskäligt avtalsförslag.

För att den situationen ska aktualiseras förutsätts att förbundet uttryckligen anmodat till en form av leveransbojkott. Det räcker alltså inte, menar FS, att förbundet generellt uppmanat medlemmar att inte underteckna ett oskäligt avtal. Motionären efterlyser att konfliktersättning ska kunna utbetalas till de medlemmar som hörsammat förbundets uppmaning och därför gjort en ekonomisk förlust – antingen genom att frilansen gått miste om enskilda uppdrag eller om en hel stadigvarande kundrelation.

FS kan dock inte se att konfliktfonden kan användas för detta mer allmänna ändamål. FS har svårt att se hur ett sådant ekonomiskt bidrag skulle vara avgränsat i tiden – inte minst

för de fallen då stadigvarande uppdrag avslutas till följd av frilansens vägran att underteckna ett oskäligt avtal. En konfliktersättning måste rimligen vara kopplad till en avgränsad tid då en konflikt pågår.

Om en frilansmedlem blir av med ett stadigvarande uppdrag finns frilansavtalets underrättelsetid och rätten att då få ut motsvarande ersättning som den primära skyddsregeln.

Motionens andra att-sats handlar om att förbundet ska vidta stridsåtgärder som ett vapen mot oskäliga avtal. FS förstår förslaget som att FS ska vidta en mer organiserad form av bojkott eller motsvarande nästa gång ett oskäligt avtal aktualiseras. Som motionären också påpekar är det FS som enligt § 18, mom 2 i förbundets stadgar måste besluta om vidtagande om konfliktåtgärder. FS kan därför inte rekommendera kongressen att bifalla en allmänt hållen motion, som binder FS vid ett principbeslut om att vid ett obestämt tillfälle vidta stridsåtgärder.

FS föreslår kongressen

- att anse första att-satsen i motionen besvarad,
- att avslå andra att-satsen.

Idéprogram och handlingsplan

Mångfald

Motion 16

Journalistklubben vid Sveriges Radio

Stärkt arbete för mångfald

Trovärdigheten hos allmänheten när det gäller både medier och enskilda journalister är i många fall skrämmande låg. Självklart finns det flera förklaringar till detta, men en anledning är hur homogen gruppen journalister är när det gäller etnisk bakgrund, socioekonomisk bakgrund samt flera av diskrimineringsgrunderna.

Att det finns personer med mångfaldskompetens på redaktionerna handlar om mediernas fortsatta relevans, trovärdighet och kompetensförsörjning. Förbundet behöver tillsammans med klubbarna arbeta för att både hos medlemmarna och arbetsgivarna skapa medvetenhet kring vikten av mångfald.

Vi tror att det är en överlevnadsfråga för en bransch som har svårt att hitta nya läsare/tittare/mediekonsumenter att ha journalister med mer varierad bakgrund än idag. Vi ser direkta kopplingar till att det då behövs fler journalister med mångfaldskompetens.

Med mångfaldskompetens menar vi t ex tillgångar i språkkunskaper, nätverk och perspektiv som kommer ur olikheter gällande främst de olika diskrimineringsgrunderna och socioekonomisk bakgrund. Det finns idag många olika sätt att prata om mångfald och mångfaldskompetens och vi som motionerar önskar en diskussion om själva innehållet, inte vilka ord som används.

Arbetet med otrygga jobb aktualiseras här och har kopplingar till möjligheter och svårigheter för individer med mångfaldskompetens att överhuvudtaget vilja ge sig in i en bransch med dåliga villkor.

Även internt i förbundet behövs det ett arbete med att vara mer inkluderande för att företräda medlemmarna bättre och att öka andelen förtroendevalda med mångfaldskompetens. Vikten av representation kan inte underskattas.

I Handlingsplanen från 2014 står:

”Uppmärksamma vikten av mångfald och verka för ökad kunskap om dessa frågor bland journalister.”

Vi tycker att formuleringen är bra och vill att förbundet lever upp till den formuleringen bättre och arbetar mer aktivt för detta under kommande kongressperiod.

Till exempel kan en del i grundkursen handla om hur ett arbete för ökad mångfald kan se ut och på vilka sätt en klubb kan driva frågan om hur mångfald värdesätts och tas tillvara vid rekrytering. Förbundet kan utarbeta en guide till förtroendevalda som vill arbeta med frågorna i sin klubb och uppmuntra fler att göra det.

Vi har konkreta förslag till tillägg i dokumenten:

Idéprogrammet:

Mångfald bland journalisterna är också en fråga om journalistisk trovärdighet och ekonomisk hållbarhet för medieägarna.

Handlingsplanen:

Förtroendevalda och anställda inom förbundet har kunskap om vikten av mångfald och arbetar inkluderande.

Vi föreslår kongressen

- att handlingsplan och idéprogram ändras enligt förslag till tillägg ovan.
- att förbundet arbetar för att öka andelen förtroendevalda med mångfaldskompetens.
- att förbundet erbjuder kurser och handledning i hur en klubb kan arbeta med mångfaldsfrågor.
- att förbundet tydligare arbetar för att leva upp till skrivningen ”Uppmärksamma vikten av mångfald och verka för ökad kunskap om dessa frågor bland journalister.”
- att SJF arbetar med uppsökande verksamhet (informationskampanjer, studiebesök, osv) riktad mot grund- och gymnasieskolor i områden där tidningsläsning, radiolyssnande, tevetittande i nyhetssammanhang inte är en självklarhet. För att på så sätt väcka intresse för yrket och uppmuntra unga människor med mångfaldsbakgrund att överväga möjligheten att bli journalister.

Motion 17

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet

Öka mångfalden i förbundet

Under slutet av 1900-talet och början av 2000-talet har kvinnor fått en starkt ställning inom journalistkåren. Nu behöver vi också på allvar få in fler med annan bakgrund för att öka relevansen i journalistiken. I dag finns till exempel underrepresentation av personer som själva invandrat eller har föräldrar som gjort det. Men även av personer med bakgrund i arbetarklassen.

Vi behöver se till att journalistiken har en fortsatt stark ställning i samhället och inte upplevs som irrelevant av stora grupper.

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet tycker därför att det är viktigt att Journalistförbundet är med och driver frågan för att värna om det journalistiska yrkets framtid. En möjlig väg är att samarbeta mer med arbetsgivarsidan.

Det som står i nu gällande idéprogram om mångfald anser vi är otydligt och behöver utvecklas och konkretiseras.

Vi föreslår kongressen

- att SJF utvecklar ett tydligt program för hur arbetet i frågan konkret ska fortskrida.
- att ett projekt startas för att stötta journalister från andra länder för att komma in i yrket i Sverige.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 16 och 17

En bred anslutning till journalistyrket som speglar samhällets struktur är något förbundsstyrelsen ser mycket positivt på och gärna uppmärksammar. I förbundsstyrelsens förslag till idéprogram görs det också tydligt att ”Samhället och medierna behöver journalister med alla slags erfarenheter och bakgrund.”

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att frågan om mångfald bland journalisterna är viktig både vad gäller trovärdighet och ekonomisk hållbarhet. Därför reviderades formuleringen i 2014 års idéprogram i enlighet med densamma formulering som föreslagits här. Formuleringen finns också med i idéprogrammet för 2018–2021 i tredje stycket under rubriken ”Därför finns vi”.

Journalistförbundet arbetar kontinuerligt med diskriminerings- och mångfaldsfrågor genom att bland annat bevaka och driva diskrimineringsfrågor för våra medlemmar samt påverkans- och opinionsbildning i frågorna. Många journalistklubbar tar också upp frågan om mångfald bland journalister med sina motparter i olika samband, bland annat i rekryteringssammanhang. Detta arbete syftar både till att vara till direkt hjälp för enskilda medlemmar och till att öka intresset och kunskapen kring journalistyrket och dess roll i samhället och för demokratin. Att arbeta för att öka andelen förtroendevalda med mångfaldskompetens är ett sätt att arbeta vidare med mångfaldsfrågorna.

I förbundsstyrelsens förslag angående nya stadgar finns förslag om att förbundsstyrelsen ska kunna ”... om andra skäl av yrkeskaraktär föreligger, bevilja den som inte uppfyller något av ovanstående krav medlemskap” (§ 3 Mom 2). Detta förslag öppnar för möjligheten att bevilja medlemskap för journalister från andra länder som av olika anledningar inte kan utöva sitt yrke i Sverige. Bland annat kan detta förslag bidra till att journalistyrket i framtiden kan komma att spegla samhällets struktur och kännas inkluderande och relevant för unga människor oavsett bakgrund och bidra till att människor med mångfaldsbakgrund känner sig inkluderade och vill bli journalister.

Förbundsstyrelsen instämmer i motionärernas mening att det kan göras än tydligare att mångfald bland journalister är en viktig fråga för Journalistförbundet genom att tydligare visa på hur vi arbetar för att leva upp till skrivningen i tredje stycket under rubriken ”Utveckla mediebranschen” i förslaget till handlingsprogram: ”Uppmärksamma vikten av mångfald och verka för ökad kunskap om dessa frågor bland journalister.”

FS föreslår kongressen

- att bifalla första, andra och fjärde att-satsen i motion 16,
- att bifalla första att-satsen i motion 17,
- att anse tredje och femte att-satsen i motion 16 besvarade samt,
- att anse andra att-satsen i motion 17 besvarad

Medlemsdemokrati

Arbetsbeskrivning

Motion 18

Journalistklubbarna vid SVT och SR

Arbetsbeskrivning för förtroendevalda

Att ha ett förtroendeuppdrag är något väldigt fint och ansvarsfullt. Det kan också upplevas som pressande och betungande då och då. En god hjälp i andra sammanhang är en tydlig arbetsbeskrivning. Eftersom det är omöjligt att veta exakt vilka frågor en förtroendevald ställs inför, och eftersom det ofta kan handla om ideologiska ställningstaganden skulle Journalistförbundets ideologi behöva beskrivas på ett lättillgängligt sätt, även om mycket av detta förstås finns i diskussioner med medlemmar, i distrikten och på klubbmöten.

Exempel på frågor som vi själva ställt oss under våra fackliga uppdrag är:

Vad är mitt uppdrag här?

Vems intressen företräder jag när den enskilde individen som ber om hjälp kanske har ett behov och det stora kollektivet ett annat?

På vilket sätt rymmer de ställningstagande jag gör i möten med chefer och medlemmar med en värdegrund som Journalistförbundet som helhet står bakom?

För att ha något att hålla sig i för alla våra viktiga förtroendevalda behövs en arbetsbeskrivning, precis som vi kräver i alla andra typer av sammanhang. Det är en poäng att denna är utfärdad av förbundet centralt för ett större samhörighet mellan våra olika yrkesgrupper trots olika kollektivavtal. Arbetsbeskrivningen kan också användas i diskussioner där arbetsgivaren är snål med den fackliga tiden.

Tyvärr förekommer det att förtroendevalda utnyttjar sitt uppdrag att driva enskilt egna intressefrågor. Med en arbetsbeskrivning skulle medlemmar eller andra förtroendevalda kunna stämma av en förtroendevalds uppdrag då och då för att säkra att en håller sig på rätt väg.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet tar fram en arbetsbeskrivning för förtroendevalda där det framgår vad det fackliga uppdraget innebär på ett tydligt sätt. Det bör också framgå att värdegrunden för förtroendevalda i grunden bygger på alla människors lika värde.

Motion 19

Västra distriktet

Uppdragsbeskrivning/kod för förtroendevalda

Att ha ett förtroendeuppdrag är något väldigt fint och ansvarsfullt. Det kan också upplevas som pressande och betungande. En god hjälp i andra sammanhang är en tydlig arbetsbeskrivning. Eftersom det är omöjligt att veta exakt vilka frågor en förtroendevald ställs inför och eftersom det ofta kan handla om ideologiska ställningstaganden skulle Journalistförbundets ideologi behöva beskrivas på ett lättillgängligt sätt, även om mycket av detta förstås finns i diskussioner med medlemmar, i distrikten och på klubbmöten.

Exempel på frågor som vi själva ställt oss under våra fackliga uppdrag är:

Vad är mitt uppdrag här?

Vems intressen företräder jag när den enskilde individen som ber om hjälp kanske har ett behov och det stora kollektivet ett annat?

På vilket sätt rimmar de ställningstagande jag gör i möten med chefer och medlemmar med en värdegrund som Journalistförbundet som helhet står bakom?

För att ha något att hålla sig i för alla våra viktiga förtroendevalda behövs en arbetsbeskrivning, precis som vi kräver i alla andra typer av sammanhang. Det är en poäng att denna är utfärdad av förbundet centralt för ett större samhörighet mellan våra olika yrkesgrupper trots olika kollektivavtal. Arbetsbeskrivningen kan också användas i diskussioner där arbetsgivaren är snål med den fackliga tiden.

En arbetsbeskrivning skulle öka tydligheten för den förtroendevalda, minska risken att förtroendet missbrukas samt göra det lättare för medlemmar att avgöra huruvida förtroendevalda gör ett riktigt och rätt jobb.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet tar fram en arbetsbeskrivning för förtroendevalda där det framgår vad det fackliga uppdraget innebär på ett tydligt sätt.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 18 och 19

När man som medlem i Journalistförbundet får förtroendet att företräda sina kollegor i en klubb- eller sektionsstyrelse är det viktigt att man vet vad som förväntas av en och vad ens ansvar består i.

Tidigare har förtroendevalda inom Journalistförbundet kunnat få vägledning genom skriften Lathund för förtroendevalda. I väntan på att den skulle uppdateras har det uppstått ett glapp, där förtroendevalda inte lika enkelt som förut kunnat få den information och vägledning som behövts.

En ny guide för förtroendevalda är under produktion, och kommer att finnas tillgänglig digitalt för alla medlemmar när Journalistförbundets nya webbplats lanseras under maj 2018.

Guiden kommer att innehålla både en övergripande beskrivning av vad det innebär att vara förtroendevald i Journalistförbundet – och mer detaljerade beskrivningar av de olika styrelseposterna. Journalistförbundets stadgar anger att ”Journalistförbundets förtroendevalda inom förbundsstyrelsen, distrikt, journalistklubbar och sektioner ska verka för medlemmarnas intressen på grundval av alla människors lika värde.” Även detta kommer att tydligt framgå i den nya guiden.

FS föreslår kongressen

- att anse motionerna 18 och 19 besvarade.

Medlemsdemokrati

Övrigt

Motion 20

Ragna Fahlander, Linda Mankefors och Ann Johansson

Årliga träffar för förtroendevalda

Förbundet ordnar bra fackliga grundkurser och arbetsmiljökurser, riktade till fackliga förtroendevalda och skyddsombud. Men många av oss har arbetat fackligt länge och skulle må bra av att fräscha upp kunskaper, särskilt när nya avtal slutits eller nya lagar trätt i kraft.

Avtalskonferenserna är stora tillställningar, kanske vore det bra med erfarenhetsutbyte och vidareutbildning i lite mindre grupper.

Vi föreslår kongressen

- att yrka på att förbundet ordnar årliga träffar för ett par representanter från varje klubb/sektion, för vidareutbildning och uppdatering. Det kan ske i samarbete med större klubbar och de intresseföreningar som kan ersätta distrikten.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 20

Det har länge funnits en efterfrågan på fackliga utbildningar för mer erfarna förtroendevalda. Därför har förbundet sedan 2017 utöver grundkurserna också anordnat endagskurser som i första hand riktar sig till förtroendevalda som redan gått förbundets grundutbildningar. Under 2017 var det tre sådana endagskurser planerade, en om att förhandla uppsägningar, en om stress och arbetsbelastning och en om hot och våld mot journalister, den senare ställdes dock in på grund av för få anmälningar. Under 2018 har hittills en lönekurs hållits och till hösten är två endagskurser inplanerade: uppsägning av personliga skäl med fokus på sjukdomsfallen samt stress och arbetsbelastning.

På dessa endagskurser ges utrymme för erfarenhetsutbyte, inte minst under den gemensamma lunchen och fikapauserna, men även under kursens gång.

Det är av yttersta vikt för att förbundets organisation ska fungera att de vitala delarna, de förtroendevalda i våra klubbar och sektioner, känner att de får det stöd och den möjlighet till möten, erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i sina fackliga roller som behövs för uppdraget. Därför anordnar förbundet redan idag, på önskemål av klubbar och distrikt också specialkurser när behov och efterfrågan finns. Möjlighetens att få det som motionärerna efterfrågar finns alltså redan, men kan självklart utvecklas. I det förslag till ny organisation som kongressen har att ta ställning till finns inte längre distrikten kvar, men det öppnar för andra former av sammanslutningar inom förbundet och dessa är, precis som klubbar och sektioner, välkomna att kontakta kansliet med förslag på kurser och träffar ute i landet eller på förbundets kansli i Stockholm.

Att utlova årliga träffar för ett par representanter för varje klubb/sektion skulle dessvärre bli alltför resurskrävande i den organisation förbundet har i dag. Förbundet har drygt 1 600 förtroendevalda i 257 klubbar och sektioner. Om förbundet skulle förpliktas att årligen anordna utbildning för ett par personer i varje klubb/sektion i mindre grupper skulle det innebära uppemot ett kurstillfälle per vecka. Utöver den merkostnad för kurser som ett sådant åtagande skulle innebära skulle det även betyda att

en av de totalt sex förhandlande ombudsmännen som förbundet har anställda skulle behöva vika merparten av sin arbetstid till detta, på bekostnad av förhandlingshjälp och övrig rådgivning.

Förbundsstyrelsen är positiv till motionärernas förslag om utökade möjligheter till vidareutbildning och facklig förkovran för till exempel större klubbar eller andra sammanslutningar av förtroendevalda och ser nyttan av att erfarna förtroendevalda samlas för utbildning och erfarenhetsutbyte. Att genomföra detta på det sätt som motionärerna föreslår låter sig dessvärre inte göras i nuvarande kansliorganisation.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad.

Medlemsdemokrati

Övrigt

Motion 21

Lasse Nilsson

Centrala avtalet ut på medlemsomröstning.

Den absolut viktigaste orsaken till att medlemmar ska rösta om ett kollektivavtal är MEDLEMSDEMOKRATI. Visst har vi alla medlemmar på olika sätt möjlighet att tycka, föreslå vad vi bör kräva inför en kollektivavtalsförhandling. Men vi har inget som helst direkt inflytande på ett resultat. Förtroendevalda på olika nivåer gör säkerligen sitt bästa för att en förhandling ska bli så bra som möjlig. Men utan att fråga så vet ingen vad medlemmarna egentligen tycker om det slutliga resultatet. För ingen förtroendevald - hur bra hon eller han är vet inte vad medlemmarna tycker.

Det är ju vi alla medlemmar som ska arbeta under detta kollektivavtal, så det är vi medlemmar som ska ha sista ordet i om vi tycker avtalet är tillräckligt bra att anta eller inte. Det är på intet sätt svårt att presentera det viktigaste i ett förslag till kollektivavtal. En sammanfattning kan populariseras för spridning inför en omröstning. En omröstning kan vara rådgivande eller beslutande. Ett avtal som röstas blir sen betydligt starkare förankrat bland medlemmarna, om vad som gäller och hur det ska fungera på en arbetsplats.

Det finns fler anledningar till att låta medlemmar att rösta om sina kollektivavtal: det ökar engagemanget bland medlemmarna, det stärker vår fackförening att vi känner vår kollektiva styrka, det ökar trycket på arbetsgivarna - som vet att resultatet ska till omröstning, det gör också att våra förhandlare blir starkare.

I Sverige har medlemsomröstningar fallit i glömska - det var vanligt förr i tiden och är fortfarande vanligt i våra grannländer som Norge.

Jag föreslår kongressen

- att centrala kollektivavtalet ska ut på medlemsomröstning

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 21

Förbundsstyrelsen delar motionärens syn på vikten av demokratisk förankring. Förbundets kollektivavtal förhandlas efter avtalskonferenser. Alla berörda klubbar väljer sina delegater till avtalskonferenserna. Vid konferenserna utses delegationer för avtalsförhandlingarna. Avtalskonferensen tar fram förslag på avtalskrav, som sedan fastställs av delegationerna. Det är normalt FS som beslutar om huruvida ett kollektivavtal ska undertecknas eller inte, men FS har också möjlighet enligt stadgarna § 18 mom 5 att underkasta ett avtal en medlemsomröstning. Avtal som löper längre tid än fem år ska alltid vara föremål för medlemsomröstning – låt vara att sådana avtal inte har förekommit på många år.

FS menar alltså att förbundet har en fungerande interndemokratisk process kring kollektivavtalsförhandlingarna – och att det dessutom finns öppningar i stadgarna för ett mer direktdemokratiskt förfarande, om det skulle vara påkallat. Motionen innebär att ett centralt kollektivavtal alltid skulle underkastas medlemsomröstning – vilket vore ett stort avsteg från hur

förbundet arbetar med sin interndemokrati idag. Därtill skulle ett sådant beslut kräva en förändring av stadgarna.

FS föreslår kongressen

- att avslå motionen.

Medlemsdemokrati

Övrigt

Motion 22

Ragna Fahlander, Linda Mankefors

Om arbetet i stora avtalsdelegationen

Undertecknade har varit delegerade inför avtalen 2016 respektive 2017. Vår erfarenhet är alltså inte så omfattande, men vi ser ändå att arbetet i stora avtalsdelegationen skulle kunna fungera bättre.

Vi föreslår kongressen

- att besluta att följande frågor bör tas upp av de ansvariga när det är dags för nästa avtalsrörelse:
 - Hur sköts information inför mötena? Det har förekommit att delegaterna får dålig eller ingen information innan mötena med stora delegationen. Diskussionen har därför blivit långdragen och kommit igång sent.
 - Hur fattas besluten? I plenum, via telefonkonferens eller via rundringning?
 - I grunden är det bästa att alla sitter i samma rum. Men i vissa lägen kan det vara bråttom. Finns det möjlighet att minska på resandet, för dem som bor ute i landet? Skulle förbundet tjäna på bättre utrustning för möten på distans? De telefonlösningar som förekommit är undermåliga.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 22

Att arbetet i avtalsdelegationen fungerar på bästa sätt är av stor vikt för att få till stånd bästa resultat i kollektivavtalsförhandlingarna och alla de saker som motionskrivarna pekar på är av betydelse för att åstadkomma det. En utvärdering av hur arbetet i delegationen fungerat är naturligt att göra efter varje avtalsrörelse och har också gjorts.

Genom åren har avtalsdelegationerna sett olika ut vilket också påverkat arbetet i delegationen. Sedan 2010 har förbundet haft en större delegation med representanter för alla avtalsområden och hela förbundsstyrelsen representerad i delegationen. Tidigare bestod avtalsdelegationen av ett antal delegater från det kollektivavtalsområde som förhandlades och endast med en del av förbundsstyrelsens ledamöter. Att arbeta i en stor delegation har varit oerhört viktigt i förbundets strävan att träffa ett likalydande kollektivavtal för alla journalister men ställer också delvis andra krav på arbetet utifrån exempelvis vilka möjligheter alla delegater har att kunna delta på plats vid möten.

Hur delegationen ska se ut i nästa avtalsrörelse är en fråga för kommande förbundsstyrelse att besluta om. Oavsett sammansättningen av delegationen finns behov av att diskutera hur arbetet i delegationen fungerat, vad som fungerat bra och vad som behöver förbättras. Inför nästa avtalsrörelse kommer göras en genomgång utifrån de synpunkter som inkommit från avtalsdelegerade samt i övrigt med ambitionen att förbättra arbetet i avtalsdelegationen utifrån förutsättningarna.

FS föreslår kongressen att besluta

- att bifalla motionen.

Förbundets interna organisation

Förbundets interna organisation

Motion 23

Frilans Riks

Motion om kansliresurs för strategiskt arbete med frilansfackliga frågor

Att jobba fackligt med frilansfrågor skiljer sig på många sätt från att jobba fackligt med frågor som gäller anställda. För frilansfrågor finns ingen avtalad kollektiv förhandlingsrätt och inte heller några etablerade eller långsiktiga forum för att föra dialog med uppdragsgivare. Därför behöver kampen för frilansjournalisters arbetsvillkor i form av arvode och upphovsrätt drivas på andra sätt. Ofta handlar det om att mobilisera frilansjournalister som jobbar för samma uppdragsgivare, så att de kan sätta gemensam press på sin motpart och därmed bli starkare än om var och en bara förhandlar för sig själv. Genom åren har det gjorts en rad sådana satsningar, som delvis varit framgångsrika och lett fram till överenskommelser. Alla satsningar bygger i grunden på mobilisering och nätverkande mellan frilansar, men de konkreta metoderna har sett olika ut.

Några exempel:

Att en större grupp frilansar bildar nätverk kring en viss redaktion och utser några representanter som kräver möten med redaktionsledningen för att kräva höjda arvoden.

Att tillsammans sätta press om att verkligen få arvodeshöjningar i samband med ett årsskifte, genom att bilda nätverk via sociala medier och komma överens om en lägsta nivå.

Att bilda opinion genom att dela ut flygblad och skriva debattartiklar om villkoren hos en viss uppdragsgivare.

Att bilda stora nätverk kring förlag som ställer krav om oskäligen avtalsvillkor och sätta press på dem genom att skriva brev som många frilansar skriver under gemensamt, samtidigt som frilansar stöttar varandra i att inte göra uppdrag som omfattas av de oskäligen villkoren.

I allt fackligt arbete är det viktigt med kontinuitet och att bygga vidare på och förbättra tidigare arbete. Förtroendevalda som företräder anställda kan ta stöd av etablerade och dokumenterade förhandlingsprocedurer samt överenskommelser i form av lagar och avtal, som går att få hitta på sjf.se eller genom att prata med en ombudsman. För frilansfackliga fungerar det inte på samma sätt, då metoderna för att skapa en förhandlingsposition inte är avtalsreglerade och måste anpassas från fall till fall. Eftersom de förtroendevalda i både distrikts- och klubbstyrelser inom Frilans Riks byts ut med jämna mellanrum är risken stor att framgångsrika strategier och viktiga överenskommelser glöms bort, och att kommande styrelser därmed får ett sämre underlag för sitt arbete.

Samordnande funktion till stöd för strategiskt arbete

Journalistförbundets frilansstrategi lyfter tre områden som det fackliga arbetet för frilansjournalister bör fokusera på. För att gynna ett mer institutionaliserat minne och konsekvent arbete behöver det inrättas en roll på kansliet som kan ha överblick över det strategiska arbete som gjorts och görs kring dessa frågor, och på så sätt fungera som ett sorts "kollektivt minne". Denna roll behöver inte vara i form av en heltidstjänst.

Tanken är alltså inte att det ska vara en person som hanterar alla frågor från enskilda frilansmedlemmar av den karaktär som dagligen kommer till förhandlingsjouren. De frågorna hanteras på samma sätt som tidigare. Snarare ska det vara en resurs som fungerar som stöd för Frilans Riks och övriga kansliet i frågor som handlar om hur arbete på kollektiv nivå kan föras. Inte på så sätt att personen som innehar denna roll beslutar vad som ska göras, utan genom att denne kan vara till hjälp genom att hänvisa till tidigare strategier som använts, ta fram dokumentation om dessa samt i förekommande fall hänvisa till kontaktpersoner som vet mer.

Exakt vilka uppgifter som ingår i rollen kan kansliet och Frilans Riks definiera tillsammans. Här är några förslag om vad det skulle kunna vara:

- Hålla överblick över dokumentation av olika satsningar som genomförts för att höja arvoden, samt hålla detta material uppdaterat tillsammans med Frilans Riks och övrig kanslipersonal. Vilka satsningar har gjorts, kring vilka redaktioner/medieföretag, hur gick man tillväga, vad resulterade det i, vilka lärdomar drog man, vem/vilka ansvarade för satsningen? Detta skulle underlätta mycket för frilansfackligt förtroendevalda som vill dra igång nya satsningar tillsammans med berörda frilansar.

- Hålla överblick över material som handlar om oskäligen avtal och hålla detta uppdaterat tillsammans med Frilans Riks och övrig kanslipersonal. Frilans Riks styrelse har sedan tidigare samlad dokumentation över vilka förlag och medieföretag som har skickat ut oskäligen avtal, och har även samlat många av dessa avtal.

- Fungera som kontaktperson/samordnare mellan Frilans Riks och kansliet när det gäller strategier kring kollektivt arbete för att förbättra villkoren kring arvoden och upphovsrätt

Vi föreslår kongressen

- att ge i uppdrag till förbundsledningen att inrätta en funktion på kansliet som fungerar som resurs när det gäller strategiskt arbete med frilansfackliga frågor enligt ovan. Exakt vilka uppgifter som ingår och hur arbetet utförs utformas i samarbete med Frilans Riks och övrig kanslipersonal.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 23

Förbundsstyrelsen delar motionärernas åsikt om att det är viktigt med kontinuitet i allt fackligt arbete och att det på många sätt skiljer sig att arbeta fackligt med frilansfrågor. FS anser att det vore positivt med en samordnande funktion för att bland annat kunna följa upp den utarbetade Frilansstrategin som ligger till grund för det fackliga arbetet när det gäller frilansfrågor.

Kent Werne föreslår i sin sista rapport om otryggheten i mediebranschen, ”Tryggare journalistjobb”, att en arvodesansvarig med samordningsansvar skulle kunna utses inom Servicebolaget. Just den möjligheten är svår att genomföra på grund av skattetekniska skäl, men utifrån den organisation som nu finns ser kansliet över möjligheten att arbeta mer strukturerat med det frilansfackliga arbetet. Redan nu har verksamhetsförändringar antagits inom Servicebolaget som delvis berör motionärernas förslag. Det gäller exempelvis arvodesfrågor på individnivå som i större utsträckning än tidigare ryms inom Servicebolagets verksamhet. Utvecklingen innebär även en mer samlad frilansservice för den enskilde medlemmen. En stor förändring som man vill prova är att inrätta en telefonjour för frilansar som kommer att ha samma öppettider som Förhandlingsjouren. Beroende på frågornas karaktär till frilansjouren kommer de därefter att fördelas internt mellan Servicebolaget och förbundet.

FS ser positivt på att kansliet internt ser över möjligheten om en resurs för att koordinera det frilansfackliga arbetet på ett strategiskt plan och mer övergripande följer upp arbetet med Frilansstrategin.

Det är dock viktigt att understryka att den politiska verksamheten inte kan läggas över på kanslipersonal. Det är ett arbete som ska bedrivas av fackligt förtroendevalda.

Det är även viktigt att påpeka att Frilans Riks inte kan utforma och bestämma över det arbete som utförs av kanslipersonal, men självklart ska en dialog föras kring vad som är önskvärt i det strategiska arbetet kring frilansfrågor.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad.

Förbundets interna organisation

Förbundets interna organisation

Motion 24

Frilans Riks

Servicebolagets utveckling

I den omorganisation av förbundet som diskuteras och kommer att tas upp på kongressen i april har vi fått oroande signaler att den kan påverka Servicebolagets verksamhet negativt. Tvärtom vill vi se ett ekonomiskt starkare Servicebolag som erbjuder förbundets frilansare än bättre kompetensutveckling och utbildning.

Frilansjournalister bör ha rätt till kompetensutveckling i syfte att förnya journalistiken och öka lönsamheten i det egna företaget. Ensamföretagare har ett stort behov av information, inspiration och hjälp att anpassa och utbilda sig för en tuff mediemarknad. Därför anser vi att Servicebolaget även i fortsättningen ska ha en vidareutbildande funktion för frilansande medlemmar. En bra form för det är möten, kurser, utbildningar och utveckling av nätverk.

Vi vill slå vakt om den resurs Servicebolaget utgör för egna företagare inom förbundet i form av kompetensutveckling, men anser även att inriktningen som utbildningsbolag bör stärkas. Det är därför viktigt med noggranna och kontinuerliga utvärderingar och uppföljningar av de kurser och andra aktiviteter som ges.

Kurser och andra mötesformer är värdefulla för ensamföretagare och kan underlätta bildandet av informella yrkesnätverk. En viktig effekt kan vara att frilansares arbetssituation blir mindre sårbar. Ett viktigt syfte med kurser och utbildningar är inspiration, som i sin tur kan utveckla kompetens och nya affärsmodeller på en turbulent och föränderlig mediemarknad.

En möjlighet till kompetensutveckling och utveckling av informella nätverk kan dessutom locka nya medlemmar till Journalistförbundet.

Vi föreslår kongressen besluta

- att Journalistförbundet ska satsa tillräckligt med resurser för att stärka Servicebolaget för att därmed möta frilansarnas behov av kompetensutveckling och vidareutbildning, vilket stärker gruppens yrkesstatus och position på mediarbetsmarknaden.
- att Journalistförbundet ger klart besked om det finns planer på att ändra Servicebolagets verksamhet eller inriktning.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 24

Motionären tar upp ett viktigt ämne: att de frilansare som är anslutna till Servicebolaget erbjuds kompetensutvecklande och relevanta kurser så att även egenföretagare erbjuds adekvat vidareutbildning. Utan den typen av kunskaper riskerar många frilansare att halka efter i utvecklingen och inte kunna hävda sig på dagens mediamarknad.

Storleken på de resurser som läggs på kurser och annan verksamhet i bolaget styrs av de avgifter som avläggs av de anslutna frilansarna och det finns i dagsläget inga planer på att skjuta till extra resurser. Däremot ingår det i kansliets arbetsuppgifter att hela tiden ser över verksamheten så att den bedrivs så

ekonomiskt som möjligt. Bland annat arbetar kansliet löpande med att se över kostnaden för kurslokaler och andra externa kostnader.

När det gäller den andra att-satsen är det självklart att inga större förändringar sker utan att dessa behandlas i bolagets styrelse och även när det gäller mindre förändringar så inhämtas synpunkter och idéer via bolagsstyrelsens frilansrepresentanter. Det finns också ett kursutskott som löpande diskuterar kursförslag och kursernas inriktning.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad.

Förbundets interna organisation

Förbundets interna organisation

Motion 25

Frilans Riks

Nätverk för fackförbund med egenföretagare som medlemmar

Vi tror att det skulle finnas ett stort värde för Journalistförbundet i att nätverka och utbyta erfarenheter med andra fackförbund som har medlemmar som är egenföretagare. Även om yrkena skiljer sig finns det en rad frågor som egenföretagare har gemensamt. Det handlar bland annat om behovet av att få råd och stöd i sitt företagande och att ha möjlighet att gå relevanta utbildningar. Det finns också frågor där förbunden sannolikt kan bli starkare om de arbetar tillsammans politiskt.

Journalistförbundet arbetar sedan några år för att försöka komma tillrätta med de problem som många egenföretagare erfar vid beräkning av SGI. Det pågår också ett arbete kring a-kassesystemet, som idag är mycket strikt och kräver att man lägger ner sin firma för att kunna få ut ersättning.

En kartläggning som Servicebolaget gjorde under 2017 visade att det utöver Journalistförbundet finns 17 andra fackförbund som har medlemmar som är egenföretagare. Bland dem som har flest egenföretagare finns Unionen, Fysioterapeuterna, Sveriges arkitekter och Psykologförbundet. Ett arbete kring detta har alltså redan satt igång. Vi föreslår att det fortsätter, genom att Journalistförbundet tar initiativ till ett nätverk bestående av relevanta personer från de olika fackförbunden som arbetar mot egenföretagare, och som är intresserade av ett sådant samarbete.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet tar initiativ till att starta ett nätverk för fackförbund som har medlemmar som är egenföretagare, i syfte att utbyta erfarenheter och undersöka möjligheten att och intresset för att samarbeta i vissa frågor.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 25

Det finns absolut ett värde för Journalistförbundet att utbyta erfarenheter med andra fackförbund som också har egenföretagare som medlemmar. Det har tidigare gjorts försök inom TCO att ha ett nätverk för förbund med egenföretagare på Journalistförbundets initiativ, men intresset var för litet för att det skulle fungera inom TCO. Förbundet kan dock fortsättningsvis verka för att TCO bör hålla i större nätverk. Till viss del behandlas även frågor som rör egenföretagare redan idag inom TCO där Journalistförbundet deltar. Även inom KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, deltar kanslipersonal i relevanta nätverk där egenföretagarfrågor tas upp, som exempel kan nämnas socialförsäkringsnätverket och skattenätverket.

Som motionärerna skriver har det redan påbörjats ett arbete i Servicebolaget med att se över vad andra förbund erbjuder sina egenföretagande medlemmar. Arbetet med företagarfrågor bör fortsatt ligga hos Servicebolaget och förbundsstyrelsen ser inget hinder i att Servicebolaget fortsätter arbetet som redan inletts. Servicebolaget är ett fristående bolag och kan därmed avgöra om det är relevant för verksamheten att bilda ett nätverk eller på andra sätt samarbeta med andra förbund som också organiserar egenföretagare.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad

Förbundets interna organisation

Förbundets interna organisation

Motion 26

Christina Falkengård

Orimligt att ett fackförbunds tidning låser artiklar för sina medlemmar

Det är orimligt att ett fackförbunds tidning låser artiklar för sina medlemmar.

Jag föreslår kongressen

- att Journalistförbundet förklarar för tidningen Journalisten att det är viktigt att se till att medlemmarna utan onödigt krångel får största möjliga medlemsnytta av sin tidning. Och det är inte att låsa artiklar.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 26

Betalningsmodellerna i mediebranschen förändras just nu snabbt. Allt fler företag som tidigare valt att tillhandahålla material gratis på nätet väljer nu olika betalningslösningar. En positiv aspekt av detta kan sägas vara att värdet av journalistiken blir mer uppenbart. Journalisten har valt att följa med i utvecklingen och tillhandahåller materialet enbart till läsare som är med och finansierar journalistiken, det vill säga medlemmar och prenumeranter.

Journalisten är fristående från förbundet i den meningen att chefredaktören Helena Gierffa är den som bestämmer hur verksamheten ska bedrivas. Förbundsstyrelsen anser att det är viktigt att Journalisten har en stor frihet inte bara redaktionellt utan även när det gäller ekonomiska frågor. Det är viktigt att Journalistförbundet föregår med gott exempel i styrningen av sin organisationstidning, inte minst i dessa tider då organisationspressens oberoende på vissa håll är hotat.

Vem Journalisten ska tillhandahållas till framgår av förbundets stadgar:

§ 20 Tidskrift

Förbundet skall utge tidskriften Journalisten, som tillhandahålls medlemmarna.

Förbundsstyrelsen kan konstatera att Journalisten genom att låsa artiklar för icke-medlemmar tillhandahåller tidningen på det sätt som avses i stadgarna. Självklart är det viktigt att Journalistens material är lättillgängligt för medlemmarna.

Förbundsstyrelsen kan inte se att det finns anledning att försöka påverka Journalistens verksamhet avseende denna fråga i någon riktning.

FS föreslår kongressen besluta

- att avslå motionen.

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 27

Sydsvenskans journalistklubb

Sänkt medlemsavgift för skuldsatta

Skuldsatta personer med utmätning eller skuldsanering lever många gånger under lång tid på existensminimum och har en nettoinkomst som ofta understiger socialtjänstens norm för försörjningsstöd (riksnorm). Det är viktigt att skuldsatta personer är med i facket men medlemsavgiften är svår att prioritera (i förhållande till hyra, el, barnomsorg etcetera). Medlemsavgiften är oftast oproportionerligt hög i förhållande till förbehållsbeloppet. Kronofogden godkänner inte medlemsavgiften för fackförbunden i sin beräkning utöver normalbeloppet.

Journalistförbundet har redan lägre medlemsavgifter för studerande och seniorer. Denna möjlighet till sänkt medlemsavgift borde gälla även ovan nämnda grupp som kan ha ännu mindre att leva på. Journalistförbundets trappstegsmodell för medlemsavgifter tar inte hänsyn till löneutmätningen då avgiften beräknas utifrån bruttoinkomst. Detta gör att två medlemmar som har samma lön betalar samma avgift trots att den ena har löneutmätning/skuldsanering och därmed betydligt mindre kvar att leva på.

Att påvisa utmätning eller skuldsanering görs enkelt via ett beslut från kronofogden.

Slutsats: Genom att sänka medlemsavgiften för skuldsatta personer som har utmätning eller skuldsanering möjliggörs att fler kan vara fortsatt medlemmar och att en större grupp kan bli medlemmar.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet sänker medlemsavgiften för personer med löneutmätning samt personer med beslut om skuldsanering och jämställer denna med studerande och seniorer.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 27

Förbundsstyrelsen håller med motionären om att det är viktigt att alla har möjlighet att vara med i facket. Om medlemskapet i facket prioriteras bort på grund av att inkomsten efter utmätning inte räcker till avgiften drabbas den som kanske just då behöver facket som mest.

Förbundsstyrelsen föreslår därför att den medlem som kan bevisa skuldsanering eller utmätning under skuldsanerings- eller utmätningstiden betalar förbundets lägsta avgift. En avstämning av medlemmens ekonomiska status ska sedan göras regelbundet.

FS föreslår kongressen besluta

- att bifalla motionen.
- att medlemmar med bevisad löneutmätning/skuldsanering betalar förbundets lägsta medlemsavgift samt att medlemmen årligen måste visa beslut från Kronofogden för att avgiften fortsatt ska gälla ett år till.

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 28

Frilans Riks

Frilans Riks verksamhetsbidrag

Antalet frilansjournalister i förbundet ökar procentuellt. Samtidigt har Frilans Riks verksamhetsbidrag sedan 2002 fram till idag minskat från 750 000 kronor till 420 000 kronor. Det innebär i det närmaste en halvering av verksamhetsbidraget. Anslaget har med hänsyn till uteblivna pris- och löneuppräknings försämrats ytterligare. I förbundets budget för 2018 föreslås nu ytterligare en sänkning av verksamhetsbidraget till distrikten med närmare en tredjedel (29 procent), från 700 000 kronor till 500 000 kronor.

Ett minskat verksamhetsbidrag minskar frilansarnas möjlighet att bedriva fackligt arbete. Frilansjournalister kan till skillnad från anställda inte bedriva fackligt arbete på arbetstid. Viktiga frågor åsidosätts: om upphovsrätt, arvoden, socialförsäkringar, a-kassa, arbetsmiljö, hot och hat... Minskningen över tid av Frilans Riks verksamhetsbidrag har inneburit sämre möjligheter för frilansjournalister att bedriva fackligt arbete, och därmed ett minskat inflytande över våra arbetsvillkor.

Samtidigt ökar alltså antalet frilansjournalister i förbundet procentuellt. Som en logisk konsekvens av detta bör en större del av förbundets resurser avsättas till Frilans Riks och frilansklubbarna så att de kan försvara sina medlemmars intressen och driva deras frågor på en tuff arbetsmarknad och i en otrygg arbetssituation.

Vi föreslår kongressen

- att verksamhetsbidraget för Frilans Riks eller motsvarande justeras upp så att även frilansare har möjlighet att driva fackliga frågor.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 28

Förbundets verksamhet bygger till stor del på det fackliga arbete som främst bedrivs i arbetsplats- och frilansklubbarna men även i distrikten eller motsvarande. Distriktet är, enligt förbundets nuvarande stadgar, en sammanslutning av klubbar, klubbsektioner och arbetsplatsenheter bestående av medlemmar i förbundet. Distriktet har, enligt nuvarande stadgar, som uppgift att vara ett samarbetsorgan mellan de klubbar som ingår i distriktet, att stödja, hjälpa och vid behov bilda klubbar, att ansvara för att val av ombud till kongressen anordnas inom distriktet samt att vara ett forum för yrkesfrågor, fackliga frågor och fackliga studier.

Under de senaste åren kan vi se att det blir färre och färre distrikt som har någon fungerande verksamhet och få distrikt som därmed äskat pengar ifrån förbundet. Det verksamhetsbidrag som FS beslutar att tilldela distrikten betalas ut i två delar. Bidrag till basverksamheten (det som enligt stadgarna åläggs distrikten att göra) betalas ut i ett första steg och resterande av beviljat bidrag betalas ut mot uppvisande av fakturor/kvitton. Under ett par års tid nu har vi noterat att hela beloppet som budgeterats för verksamhetsbidrag och som också beviljats till distrikten inte utbetalats. Flera distrikt har inte mäktat med att fullfölja den ambitiösa verksamhetsplan som lades i början av

verksamhetsåret. Vid årets slut har det alltså funnit budgeterade pengar över. Att budgeterat verksamhetsbidrag minskats är alltså ingen besparingsåtgärd i sig, med mål att inskränka fungerande verksamhet. Förbundsstyrelsen är tvärtom mån om att det ska finnas resurser till frilansfackligt arbete även i framtiden.

Förbundsstyrelsen är medveten om att frilansar generellt har svårare att bedriva fackligt arbete då tid som skulle kunna läggas på inkomstbringande arbete i stället läggs på det fackliga. Därför har Frilans Riks genom åren fått en betydligt större andel av de budgeterade verksamhetsbidragen. Frilans Riks fick för verksamhetsåret 2017/2018 61 procent av det totala bidraget till distrikten.

Inför varje år fastställer förbundsstyrelsen en budget. Budgeten sammanställs utifrån beräknade medlemsintäkter, av förbundsstyrelsen beslutad verksamhet samt uppdrag från kongressen. Ambitionen är att verksamhetsbidragen ska ligga på en nivå så att både frilansar och anställda ska kunna bedriva en bra verksamhet i distrikten eller motsvarande. Förbundsstyrelsen kan dock inte utlova en höjning av bidragen vare sig på totalen eller till någon specifik medlemsgrupp då förutsättningarna för en budget i balans kan variera år från år.

FS föreslår kongressen besluta

- att avslå motionen.

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 29

Frilans Riks

Ersättning för frilansarnas fackliga arbete

En stor skillnad mellan anställda och frilansande journalister är att anställda med fackliga förtroendeuppdrag har laglig rätt att bedriva fackligt arbete på arbetstid. Detta är reglerat i Förtroendemannalagen.

För frilansande journalister är förutsättningarna helt annorlunda. Det finns idag inga enkla sätt att låta uppdragsgivaren betala för facklig tid, såsom arbetsgivare de facto betalar för anställda journalisters fackliga arbete.

I stället är det frilansarna själva som får betala för det fackliga arbetet, dels via medlemsavgiften till klubben som i viss mån används till att arvoda förtroendevalda, dels genom att de förtroendevalda helt enkelt får arbeta ideellt.

Ett system som bygger på ett stort mått idealitet riskerar att bli instabilt. Eftersom Frilans Riks dessutom är det största distriktet inom SJF:s nuvarande organisation är det också en viktig del av det fackliga arbetet som påverkas.

Därför vill vi uppdra till förbundsstyrelsen i SJF att lyfta denna fråga.

Vi föreslår kongressen

- att förbundsstyrelsen utreder hur ersättningen för frilansarnas fackliga arbete kan finansieras på ett långsiktigt sätt som ger förtroendevalda frilansare likvärdiga möjligheter att arbeta fackligt som sina anställda kolleger.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 29

Motionärerna lyfter ett ständigt aktuellt problem – nämligen hur den som driver egen firma också ska ha tid och förutsättningar att engagera sig fackligt. Att en del av arbetet bedrivs ideellt är givetvis ofrånkomligt – det gör allt annat fackligt arbete också – likaså att en del av arbetet kommer att finansieras av förbundet på olika nivåer, genom förrättningsarvode som täcker förlorad arbetsinkomst.

Men det finns också anledning att anlägga bredare på frågan. För en tid sedan skrev förbundsordförande Jonas Nordling i ett debattinlägg att det vore rimligt att inrätta ett stödsystem liknande det som finns för regionala skyddsombud för att också självständiga uppdragstagare ska ha möjlighet att organisera sig och arbeta med sina fackliga frågor ("Utvidga rätten till lokalt fackligt arbete", Arbetsvärlden, 10 oktober 2017).

Det är FS uppfattning att förbundet måste bygga vidare på dessa tankegångar. Om det sedan ska göras i utredningsform, som motionärerna föreslår, eller genom fortsatt opinionsbildning eller på annat sätt, är en fråga som måste vara föremål för fortsatt diskussion inom förbundet.

FS föreslår kongressen

- att besvara motionen.

Ekonomi och administration

Presskort

Motion 30

Hans Zillén, Sven Rydén, Ragna Fahlander och Tommy Lundqvist.

Motion från revisorerna: Avgift för presskortet

I ljuset av att Journalistförbundet tappar medlemmar varje år och lever med en allt kärvare ekonomi vill vi väcka frågan om att ta ut en avgift för presskortet, som i dagsläget är gratis för medlemmarna i förbundet. Då varje presskort i dagsläget kostar Journalistförbundet drygt 400 kronor skulle det på årsbasis bli ett inte oväsentligt tillskott till förbundets budget om medlemmarna betalade en avgift för presskortet, förslagsvis 300 kronor. Det kan vara rimligt att förbundet står för en viss del av kostnaden, som en del av medlemsnyttan.

Om en avgift ska tas ut för presskortet är det också viktigt att administrationen av betalningen inte belastar presskortshandläggarna. Vårt förslag är att betalningsdelen, om möjligt, via medlemsregistret samkörs med betalningen av medlemsavgiften till förbundet.

Vi föreslår kongressen

- att kongressen beslutar införa en avgift för Journalistförbundets presskort på 300 kronor och att administrationen av betalningen inte ska belasta presskortshandläggarna, utan hanteras tillsammans med medlemsavgiften.

Motion 31

Ragna Fahlander, Linda Mankefors

Ta betalt för presskortet

Presskortet kostar 400–500 kronor att producera. Många medlemmar blir glatt överraskade när de är helt gratis. I dessa dagar av vikande medlemssiffror och dålig ekonomi måste vi vända på slantarna.

Vi föreslår kongressen

- att besluta att förbundet ska ta ut en avgift för presskortet, förslagsvis runt halva kostnaden.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 30 och 31

Varje medlem som vill kan i och med sitt medlemskap ansöka och få ett medlemskort som i dagligt tal kallas för presskort. Presskortet är således redan i dag avgiftsbelagda, i och med att kostnaden för medlemskapet inbegriper kostnaden för ett presskort.

Årligen utfärdar förbundet drygt 1 000 kort som har, studerandemedlemmar undantagna, en giltighetstid av fem år. Om ett kort förkommer under giltighetstiden får medlemmen ett nytt mot en administrativ avgift på 500 kr.

Motionärerna föreslår att en avgift införs för medlemskortet i syfte att förstärka förbundets ekonomi. Förslaget innebär en förändring av rådande system vars konsekvenser bör utredas innan ett beslut kan fattas i frågan. Om en utgift ska tas ut, på vilken nivå bör den ligga? Hur påverkar det medlemmarnas vilja att ta ut ett medlemskort? Finns det medlemmar som anser att kostnaden för ett medlemskort blir så pass stor att de hellre väljer bort sitt medlemskap? Det är lämpligt att förbundskansliet får i uppgift att utreda frågan grundligare för vidare diskussion i förbundsstyrelsen.

FS föreslår kongressen

- att anse motionerna besvarade.

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 32

Västra distriktet

Transparens i finans

Journalistförbundet har sina pengar placerade genom Nordea finans, hälften aktier och hälften fonder. TCO har sina pengar vid Handelsbanken och Unionen i SBAB efter en noggrann genomgång av villkor och etik.

Västra distriktet vill veta mer kring vilka överväganden som har gjorts i valet av Nordea finans, samt föreslår kongressen att fatta beslut om

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet regelbundet berättar för medlemmarna om vilka aktier och fonder förbundets kapital är placerat i, så att alla medlemmar vet att de är medlemmar i ett förbund som klarar en granskning.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 32

Journalistförbundet har ett placeringsreglemente som förbundsstyrelsen uppdaterar och fastställer årligen. Placeringsreglementet anger övergripande regler för kapitalplaceringen inom förbundet såsom hur den strategiska tillgångsstrukturen ska vara, vilka finansiella risker förbundet får ta, ansvarsfördelningen för kapitalförvaltningen samt riktlinjer för uppföljning och utvärdering av förvaltningen. Placeringar bör, enligt reglementet, ske i värdepapper och instrument som är etiskt och miljömässigt försvarbara.

Placeringsreglementet fastställer avkastningskrav, vilket index placeringarna ska jämföras med, hur stor andel varje tillgångsslag får utgöra av portföljen samt vad placeringsrådet har för mandat. Journalistförbundet placerar av principiella skäl inte i medieföretag.

Förbundet har ett placeringsråd som består av kanslichefen, kommunikationschefen och två externa oberoende välrenommerade finanse experter. Placeringsrådet träffas vid cirka fem tillfällen per år och diskuterar fördelningen i portföljen och om förändring i allokeringen bör göras. Då förbundets placeringar är långsiktiga övervägs eventuella försäljningar noga utifrån till exempel effekter av reavinstbeskattning. Vid varje beslut om förändring i portföljen utvärderas fondbolaget noggrant utifrån storlek på fondavgiften, förvaltare av fonden samt tidigare ”performance”. Förbundet strävar efter att ha så låga avgifter som möjligt i förhållande till avkastningen.

Varje månad tas en utfallsrapport över förbundets finansiella tillgångar fram med jämförelse mot index. Rapporten redovisas för förbundsstyrelsen vid varje förbundsstyrelsemöte. I den årliga verksamhetsberättelsen och årsredovisningen redogörs för förbundets placeringar i fonder, obligationer och likviditetskonton. Verksamhetsberättelsen och årsredovisningen läggs ut på förbundets hemsida tillgängliga för alla.

Per den sist december 2017 hade förbundet kapitalet placerat i:

AMF Globalfond och AMF Europafond, (AMF) Ambrosia Master (Ambrosia), Nordea Swedish Stars (etisk fond i Nordea Finans) och Ethica Sverige Mega (etisk fond i Robur).

Samtliga förvaltare tar etisk hänsyn i sin förvaltning och följer t ex FN:s konvention om mänskliga rättigheter, placerar inte i vapen, alkohol och prostitution. Förbundets portfölj har t o m 2017 också innehållit obligationer men med dagens låga ränteläge har det varit svårt att hitta nya bra ränteplaceringar vid förfall av tidigare. Likviden från förfallna obligationer finns placerade på ett konto hos SBAB.

Journalistförbundet har ägt andelar i AMF Globalfond sedan 2008, i AMF Europafond sedan 2016, i Ambrosia sedan 2017, i Ethica Sverige Mega sedan 2008 och i Nordea Swedish Stars sedan 2011.

Placeringsrådet går löpande, cirka två gånger per år, igenom de underliggande innehaven i fonderna för att kontrollera att placeringen inte avviker från förbundets placeringsreglemente.

Förbundsstyrelsen känner sig trygg med att förbundets kapitalförvaltning följer det fastställda placeringsreglementet.

FS föreslår kongressen att besluta

- att anse motionen besvarad

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 33

Västra distriktet

Förbättra medlemsregistret

Medlemsregistret behöver en uppdatering. Som det är i dag är det svårt att få en komplett och korrekt bild av medlemmarna i en klubb. Uppgifterna är ofta inaktuella och medlemmar som har slutat på arbetsplatsen sedan flera år ligger kvar i de lokala klubbarnas register.

Uppgifterna bygger helt och hållet på medlemmarnas egna ansvar, vilket ställer till det för de lokala klubbarna, som får svårt att hålla korrekta listor.

Problemet blir extra stort på en stor arbetsplats med många långtidsvikarier eller tillfälliga medarbetare.

Det är dessutom svårt att få en bra bild av nya och lämnade medlemmar, samt in- och utflyttade, eftersom det är olika sätt att redovisa dessa. Vissa måste man ladda hem en Excel-fil, vissa kan man se i befintligt gränssnitt.

Vi föreslår kongressen

- att hela medlemsregistret moderniseras och ses över vad gäller den tekniska biten.
- att samtliga medlemmar får verifiera sina uppgifter minst en gång om året för att på så sätt kunna plocka bort inaktuella medlemmar.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 33

Hela den tekniska plattform som medlemsregistret bygger på (Mysoft) uppgraderas och moderniseras under 2018. En första uppgradering är klar i maj 2018. Det kommer att förenkla för medlemmar att själva uppdatera sina uppgifter, och för förtroendevalda att ta ut listor och få en överblick över information som in- och utträden.

Redan i dag ombeds medlemmar att verifiera sina uppgifter årligen, och den rutinen planeras i det nya medlemsregistret att fortsätta, tillsammans med vissa andra rutiner för att förbättra datakvaliteten i medlemsregistret.

Dock är det i slutändan den enskilde medlemmens ansvar att hålla sina uppgifter uppdaterade.

FS föreslår kongressen att besluta

- att anse motionen besvarad

Ekonomi och administration

Övrigt

Motion 34

Ann Johansson

Gemensamt enkätsystem

I förhandlingar och fackliga frågor på arbetsplatsen kan det vara till stor hjälp att ordna en medlemsomröstning. Det kan handla om att göra en egen, enklare medarbetarundersökning med fokus på vissa arbetsmiljöfrågor. Eller en omröstning om vad klubben ska fokusera på under kommande år. Eller varför inte frågor som rör löneförhandlingen. Dessutom skulle enkäter kunna användas för att få fram gemensamt resultat från flera klubbar eller från hela förbundet - tänk vad vi skulle ha på fötter då, när vi lägger fram förslag!

En förutsättning för att åstadkomma allt detta är att klubbarna får tillgång till ett tekniskt system och kunskap att använda detsamma. Jag tycker det skulle vara tacknämligt om förbundet kunde tillhandahålla en sån tjänst via hemsidan samt hålla kortare kurser i hur man sätter upp en enkät på bästa sätt.

Jag föreslår kongressen

- att besluta att Journalistförbundet ska utreda frågan om att tillhandahålla ett enkätsystem för klubbarnas räkning.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 34

Journalistförbundets kansli har i dag ett enkätsystem upphandlat (Questback) som används till olika typer av undersökningar och utvärderingar av samma typ som nämns i motionen. Kansliet hjälper i dag klubbar med enkäter. Men licensen gäller för ett litet antal användare. Kostnaden för att utöka antalet licenser så att klubbar ska ha möjlighet att använda systemet är stor. Tidigare erfarenheter visar också att det tillkommer en relativt stor arbetsbörda på kanslipersonalen på grund av stöd och support till de förtroendevalda vid införande av olika tekniska system.

Med uppgraderingen av medlemsregistret (Mysoft) som görs i olika steg under 2018 tillkommer också nya möjligheter för klubbar och förtroendevalda att enkelt kontakta olika grupper av medlemmar.

Det finns ett värde av att samla ihop kunskap på det sätt som beskrivs i motionen. Men kostnaderna och den extra arbetsbörda som ett gemensamt system skapar är stora.

I dag finns flera bra gratisverktyg för enkäter och kansliet kommer på hemsidan och i guider till förtroendevalda att ta fram information till klubbföreträdare om hur några av dessa kan användas.

FS föreslår kongressen besluta

- att anse motionen besvarad.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 35

Journalistklubben vid Sveriges Radio

Fortsatt fokus på otrygga jobb!

Under senaste kongressperioden har förbundet haft ett tydligt fokus på otrygga jobb. Vi menar att det är av största vikt att det arbetet fortsätter!

De otrygga jobben är fortsatt många. Det handlar om vikarier, bemanningsanställda, tim-anställda, programanställda eller ofrivilliga och frivilliga frilansar; personer som trots sin arbetsituation gör sitt bästa för att producera god journalistik och ständigt måste bevisa att de duger. Hade fler haft en trygg anställning är vi övertygade om att flera saker skulle bli bättre: journalistiken, kompetensen på redaktionen, arbetsmiljön, effektiviteten, lönsamheten och den enskildes privata situation. Vi vet också att otrygghet ökar risken för sexuella trakasserier och minskar möjligheten för den enskilde att våga eller kunna säga ifrån eller anmäla.

Företagen anställer ofta för korta perioder och byter ut personen när den närmar sig en inlasning, trots att det ständigt finns ett behov av arbetskraft. Eller så väljer de att inte ta något arbetsgivaransvar alls och anlitar bemanningsföretag eller frilansar. Alla som arbetar för våra företag är viktiga: frilansar, bemanningsanställda, vikarier, programanställda. Men vi vill inte att olika medarbetare ska spelas ut mot varandra, för att företaget ska slippa ta sitt arbetsgivaransvar.

Frågan om otrygga jobb är inte ny. Både förbund och många klubbar har jobbat aktivt med frågorna under många år. Trots detta verkar det som att problemen ökar snarare än minskar.

Under senaste kongressperioden har rapporterna som Kent Werne skrivit varit väldigt betydelsefulla. Vi vill se en uppföljning kring detta och att Wernes slutsatser tas om hand på ett bra sätt.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet fortsätter lägga kraft och resurser på arbetet med att motverka otryggheten för journalister.
- att förbundet hittar samarbeten med andra fackförbund som också insett vikten av att ta upp kampen mot en otrygg arbetsmarknad för att öka trycket på arbetsgivare och beslutsfattare.
- att förbundet tillvaratar Wernes slutsatser och aktivt arbetar med dem på lämpligt sätt.

Förbundsstyrelsen utlåtande över motion 35

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att förbundet även fortsatt ska lägga kraft och resurser på arbetet med otrygghetsfrågorna och att försöka förbättra villkoren för alla medlemmar som arbetar som visstidsanställda, frilansar och bemanningsanställda. Vid förra kongressen stod otrygghetsfrågorna i fokus och resulterade bland annat i att förbundet beslutade att förbundet ska jobba aktivt och långsiktigt mot de otrygga jobben i mediebranschen.

Utifrån kongressens beslut formade förbundsstyrelsen en arbetsgrupp med den oberoende utredaren Kent Werne som undersökt olika delar av otryggheten i mediebranschen och presenterat sex olika rapporter under kongressperioden med förslag på hur otryggheten kan minskas. Förbundsstyrelsen har kommenterat de slutliga rekommendationer som presenterats i den sista rapporten ”Tryggare journalistjobb” och presenterat hur förbundet kommer arbeta vidare med dessa förslag.

Av förbundsstyrelsens förslag till handlingsplan framgår också att arbetet med att motverka otryggheten är en av förbundets mest prioriterade frågor och under rubriken ”Bekämpa otryggheten” tydliggörs hur förbundet ska arbeta vidare med frågan under den kommande mandatperioden.

Journalistförbundet ser positivt på samverkan med andra förbund för att minska otryggheten och inom det arbete som bedrivs inom TCO om atypiska anlitandeformer har förbundet lyft fram frågor som är viktiga för våra medlemmar, bland annat behovet av en stärkt och utvidgad arbetsrätt.

FS föreslår kongressen att besluta

- att bifalla första och andra att-satsen samt
- att anse tredje att-satsen besvarad.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 36

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet

Facket för alla journalister

I Journalistförbundets förslag till nya stadgar finns idén att fler ska kunna vara medlemmar i förbundet, som inte är välkomna enligt nuvarande stadgar.

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet vill också väcka frågan om att Journalistförbundet inte ens är facket nummer ett för alla som i dag jobbar som ”riktiga” journalister inom etermedier eller tidskrifter. På många redaktioner går journalisterna på helt andra kollektivavtal än Journalistförbundets, exempelvis Unionens. Det är också andra fack än Journalistförbundet som i första hand företräder medlemmarna i fackliga frågor.

I dagsläget, när vi exempelvis ser hur oberoende organisationstidningar tvingas in under kommunikationsavdelningar, känns det angeläget att journalisterna företräds av ett fackförbund som kan våra yrkesfrågor. Det är också av största vikt att vårt förbund blir större och därmed starkare. Journalistförbundet bör vara facket för alla journalister.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet arbetar aktivt för att få kollektivavtalen på alla redaktionella arbetsplatser.
- att Journalistförbundet arbetar aktivt för att värva medlemmar bland de journalister som är medlemmar i andra förbund.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 36

Journalistförbundets uppgift är att tillvarata sina medlemmars fackliga, ekonomiska, sociala och ideella intressen och detta görs bland annat genom att teckna kollektivavtal för förbundets medlemmar.

Enligt 18 § i Journalistförbundets stadgar har FS ”skyldighet att tillse att alla medlemmar omfattas av kollektivavtal. Dock kan, om särskilda skäl föreligger, förbundet efter beslut av FS avstå från att teckna avtal för enskild medlem eller grupp av medlemmar.”

Journalistförbundet är det fackförbund på arbetsmarknaden som har kunskap om journalisters yrkesfrågor och ska precis som motionskrivarna ger uttryck för vara det självklara valet av fackförbund för alla journalister. Journalistförbundet vill organisera alla redaktionella medarbetare vilket tidigare beslutats av kongressen.

I förbundsstyrelsens förslag till handlingsplan kommer detta också till uttryck både genom intentionen att teckna kollektivavtal på alla typer av redaktionella arbetsplatser samt genom förslag om hur Journalistförbundet vill jobba för att organisera alla som har journalistiska och redaktionella arbeten.

FS föreslår kongressen att besluta

att anse motionen besvarad.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 37

Expressens och DN:s journalistklubbar

Bilda opinion kring kollektivavtalet och föreslå TCO att utreda namnbyte på kollektivavtalet

Betydelsen av ett kollektivavtals värde framstår som allt tydligare. I vår bransch utkanter förekommer att alltför många tar anställning på företag utan avtal och därmed vanligen inte bara saknar tjänstepension och extra semester utan än mer självklara saker som arbetstid, ob- och övertidsersättning.

Det är inte ovanligt att dessa företag inte ens respekterar de grundläggande, ofta svaga, lagar som reglerar arbetsrätten.

Namnet ”kollektivavtal” är inte heller så lyckat, namnet berättar inte om allt gott det innehåller. Själva ordet ”kollektivavtal” har blivit alltmer infekterat. Många opinionsbildare verkar förakta begreppet utan att egentligen vara insatta i vad ett avtal innehåller.

Kanske är det också ordet kollektiv man vänder sig mot?

Det här är centrala frågor för hela fackföreningsrörelsen och något SJF ensamt får svårt att driva opinion kring.

Vi föreslår kongressen

- att SJF uppdras förmå TCO att intensifiera arbetet med att bilda opinion kring och i tydliga kampanjer förklara vad ett kollektivavtal innebär. Och vad man förlorar utan.
- att SJF får i uppdrag att i TCO:s föreslå en utredning av möjligheten att byta ut ordet kollektivavtal mot något som uppfattas som tydligare och som bieffekt inte utmanar i onödan.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 37

FS delar helt motionärernas uppfattning att det är viktigt att sprida kunskap om kollektivavtalens värde. Både TCO och PTK – där Journalistförbundet ingår – har under de senaste åren genomfört kampanjer och upplysningsinsatser för att informera om värdet av kollektivavtalade förmåner som tjänstepension, föräldratillägg, övertidsersättning, utrymme för löneökningar, och så vidare.

TCO:s filmer på temat ”Like a Swede” och PTK:s webbplats ”Knegdeg” är bara två av de mer uppmärksammade kampanjerna, som Journalistförbundet genom sitt medlemskap i respektive organisation bidragit till. Att TCO och PTK ska fortsätta att informera om vikten av kollektivavtal är en fråga som förbundet redan driver, och kommer att fortsätta driva, och där det finns stor samstämmighet bland organisationernas medlemsförbund. FS anser därmed att motionens första uppsats kan anses besvarad.

FS delar inte motionärens uppfattning om att byta ut ordet ”kollektivavtal” mot något annat. Ordet är vedertaget inom svenskan sedan länge. Ett nytt ord skulle sannolikt förvirra mer än det skulle klargöra.

FS föreslår kongressen

- att anse motionens första att-sats besvarad.
- att avslå den andra att-satsen.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 38

Journalistklubbarna på DN, UNT, Mitt I, Svd, Expressen, DI, Bonnier Business Media (BBM), Norrtelje tidning, Aftonbladet och Schibsted Media (SMAB).

Ta fram en handlingsplan för hur förbundet ska skydda hotade klubbledningar

Under de senaste åren har ett antal förtroendevalda medlemmar mött ett hårdare förhandlingsklimat på den lokala arbetsplatsen. Ett antal ordförande, huvudskyddsombud och andra klubbföreträdare har upplevt hot, mobbing och olika typer av påtryckningar – flera förtroendevalda har köpts ut. Ibland har också styrelser avgått eller decimerats. Det här är en farlig utveckling. Enskilda drabbas hårt men agerandet är också ett hot mot facket i stort och inte heller sällan skadligt för mediaföretagens ekonomiska utveckling.

Ibland har det också varit fråga om direkta övertramp av föreningsrätt och brott mot förtroendemannalagen. Mycket kan förstås ensidigt lastas enskilda företagsledningar, men att arbetsgivarsidan också på central nivå ogenerat och hotfullt diskuterar avsked av fackliga företrädare är allvarligt för det fackliga arbetet i stort. Det är inte heller en fråga om kronor eller ören eller något som ens är förhandlingsbart. De fackliga rättigheterna härvidlag är här generella och skyddas av FN:s mänskliga rättigheter och arbetsrätt.

Vi menar att här krävs inte bara en rannsakan av hur makten betar sig utan också hur motståndarsidan i form av Journalistförbundet sköter sig. Vad har vi gjort för fel som gör att arbetsgivarsidan ens vågar agera på det här viset?

När Journalistförbundet inte reagerar direkt utan låter sådana här motsättningar hamna i långbänk eller att det är fråga om en tyst diplomati kan skadan också bli värre. Journalistförbundet är aldrig starkare än sina klubbar, att skydda dessa hotade klubbledningar måste ske resolut, omgående och offentligt. Arbetsgivarsidan ska aldrig behöva tveka på att detta sker. Att företagsledningar ostraffat får gå runt på arbetsplatsen och kräva av de anställda att ska välja andra fackföreträdare, att villkora vem företaget vill ha som motpart eller som i fallet med Mittmediaklubben 2017 hota delar av fackledningen med avsked har skett för sista gången.

Det finns en ekonomisk dimension på problemet. Företagsledningar som agerar mot allmänna rättsprinciper och avtal är inte sällan också obalanserade när det gäller den krasst ekonomiska skötseln av företaget. Det antifackliga beteendet är i sig kontraproduktivt för mediaföretagens affärsidé, goodwill, arbete för yttrandefrihet, opinion, föreningsrätt och åsiktsfrihet.

Att förbundet inte agerar tillräckligt tydligt, snabbt, aktionsmässigt, offentligt som juridiskt i sådana här fall strider inte enbart mot fackliga grundprinciper utan riskerar också att vara skadligt för den kommersiella utvecklingen av företaget i stort.

Vi föreslår kongressen

- att förbundsstyrelsen prioriterar att arbeta fram konkreta handlingsplaner för hur förbundet och förbundsledning ska göra allt vi kan för att försvara utsatta klubbledningar, huvudskyddsombud och andra klubbföreträdare.

- att förbundsstyrelsen också skapar fackliga allianser för att driva de här frågorna med andra förbund som också möter antifackliga tendenser.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 38

FS har ingen annan uppfattning än motionärerna om det allvarliga i att förtroendevalda motarbetas och vikten av att förbundet agerar kraftfullt när så sker.

Förbundet har i många sammanhang markerat mot arbetsgivare som inte respekterat förtroendevalda. Att förbundet i första hand skulle ha agerat genom ”tyst diplomati” är helt enkelt inte korrekt.

Att FS ska agera i varje fall när en förtroendevald hotas eller motarbetas är en fråga av avgörande betydelse för förbundet – även om detta inte nödvändigtvis måste ske utifrån en detaljerad handlingsplan. Dessa ärenden är alla sinsemellan väldigt olika – de drabbade förtroendevalda har olika önskemål om vilket stöd som är lämpligt och behovet av insatser från förbundets sida ser olika ut. FS måste också avgöra vilken åtgärd som är den mest verkningsfulla i varje fall.

FS instämmer i att tvärfackligt arbete till förmån för förtroendevalda är viktigt och avser att fortsätta söka informella fackliga allianser när behov föreligger.

FS föreslår kongressen att besluta

- att bifalla motionens andra att-sats.
- att anse motionens första att-sats besvarad.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 39

Sam Linderoth

Ställningstagande mot förslag om inskränkt stridsåtgärdsrätt

Den 31 maj i år presenterar regeringen en statlig utredning som är tänkt att lägga grunden för en förändring av den svenska stridsåtgärdsrätten. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S), som tillsatt utredningen, signalerade redan i början av året att hon anser att en inskränkning av strejkrätten är nödvändig. (1)

Enligt Medlingsinstitutet är den svenska arbetsmarknaden ”fredlig i en internationell jämförelse” och ”antalet konflikter på arbetsmarknaden mycket litet.” (2) År 2017 ledde konflikter på arbetsmarknaden till en förlust av sammanlagt 2 570 arbetsdagar, långt under såväl genomsnittet (48 310 förlorade dagar) som medianen (5 310 förlorade dagar) per år räknat från millennieskiftet. (3)

Trots det förhållandevis lugna läget på den svenska arbetsmarknaden uttrycker alltså regeringen sin ambition att begränsa de fackliga rättigheterna. En bidragande orsak till detta är den utdragna och uppmärksammade hamnkonflikten i Göteborg. En inskränkning av stridsåtgärdsrätten skulle dock inte bara drabba hamnarbetarna, utan av ganska uppenbara skäl hela fackföreningsrörelsen. Kritiken mot regeringens planer har varit kraftig och kommit från många håll. Dessutom har en majoritet av LO-förbunden ställt sig emot en sådan lagändring. (4)

En av konsekvenserna med inskränkt stridsåtgärdsrätt är en ökad risk för så kallad avtalsshopping, där arbetsgivaren tecknar kollektivavtal med den motpart som erbjuder mest förmånliga villkor ur arbetsgivarens perspektiv. En lagändring skulle i värsta fall kunna medföra att enskilda fackförbund blir handlingsförlamade i dessa situationer. Avtalsshopping och konkurrens mellan fackförbund är redan idag ett faktum vid en del företag i vår bransch. En inskränkning av stridsåtgärdsrätten skulle sannolikt bidra ytterligare till detta och kraftigt begränsa förbundets förmåga att agera.

Den statliga utredningen pågår fortfarande, och en proposition ligger förmodligen en bit in i framtiden. Det är därför svårt att idag kommentera och ta ställning till den påtänkta lagändringen i detalj. Oavsett den slutliga utformningen bör dock SJF ta ställning mot varje förslag på inskränkning i stridsåtgärdsrätten.

Källor

1. ”Johansson: Inskränkning av strejkrätten behövs”, SVT 5 januari 2018, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/s-minister-tror-inskrankning-av-strejkratten-behovs-i-sverige-pa-grund-av-hamnkonflikten-i-goteborg>
2. ”Medling & konflikt”, Medlingsinstitutets hemsida läst den 19 februari 2018, <http://www.mi.se/medling-konflikt/>
3. Medlingsinstitutets statistik över konflikter på svensk arbetsmarknad 1965-2017, <http://www.mi.se/files/PDF-er/Om%20konflikter/konfliktdata%20historiska%20tom%202017.pdf>
4. ”12 av 14 LO-fack emot inskränkt strejkrätt”, Arbetaren 12 januari 2018, <https://www.arbetaren.se/2018/01/12/12-av-14-lo-fack-emot-inskrankt-strejkratt/>

Jag föreslår kongressen

- att förbundet/förbundsstyrelsen tar ett tydligt ställningstagande mot varje förslag på inskränkning av stridsåtgärdsrätten.
- att förbundet/förbundsstyrelsen tydligt ger uttryck för detta ställningstagande i bland annat remissvar och/eller andra sammanhang där förbundet redogör för sin syn på ett sådant lagförslag.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 39

Som motionären påpekar är den av regeringen beställda översynen av rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden (dir 2017:70) ännu inte färdig. FS delar emellertid motionärens uppfattning att det är oroande att arbetsmarknadsminister Ylva Johansson redan nu påpekat att hon anser att konflikträtten måste begränsas. Bakgrunden till ministerns ställningstagande är konflikten i Göteborgs hamn.

Förbundet har – både direkt till utredarna, inom ramen för TCO:s förhandlingsnätverk, och i uttalanden i olika sammanhang – uttryckt att vi inte ser något behov av en översyn av rätten att vidta stridsåtgärder. Konflikten i Göteborgs hamn ska lösas i Göteborgs hamn, och inte genom lagändringar som riskerar att drabba andra parter på arbetsmarknaden.

Eftersom översynen ännu inte är färdig har förbundet ännu inte kunnat lämna synpunkter på den. FS anser inte att det i en kongressmotion går att föregripa ett remissvar. Förbundets principiella ståndpunkt i frågan råder det dock enligt FS inte någon tvekan om.

FS föreslår kongressen att besluta

- att anse motionen besvarad.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 40

Frilans Riks

Om konkurrenslagstiftning och missbruk av dominerande ställning

De senaste åren kräver allt fler företag, som frilansar levererar material till, underskrift på avtal som har mycket långtgående konsekvenser för frilansen. Det handlar om att frilansen tappar kontroll över hur materialet används och till ingen eller mycket låg ersättning.

Erfarenheten är att det är svårt för frilansar att sluta sig samman för att gemensamt kräva skäliga villkor. Ofta med argument från företagen att de förhandlar med enskilda företagare. Ibland hänvisas till konkurrenslagstiftningen att det skulle vara otillåtet för frilansarna att gå samman för att kräva skäliga villkor. Vilket skapar ännu mer rädsla på en redan otrygg marknad.

I den här motionen vill vi belysa den andra sidan av konkurrenslagstiftningen. Det som handlar om att det är otillåtet för företag att missbruka dominerande ställning.

Sveriges Radio är ett bra exempel. I förhandling med Sveriges Radio har argumentet ofta kommit upp att Sveriges Radio bara förhandlar enskilt med vart och ett av de företag som de skriver avtal med. Samtidigt är det väldigt vanligt på Sveriges Radio att de tillämpar det som de kallar tariffer. Vilket i praktiken innebär att de behandlar företagen som de skriver avtal med som en klump. Utrymmet för förhandling om tarifferna är mycket litet. Fortfarande skickar Sveriges Radio i vissa lägen även ut långtgående avtal som mycket tydligt och ensidigt värnar Sveriges Radios intressen men inte den enskilde frilansen. Frilansen förlorar äganderätten till sitt material under hela upphovsrättstiden och kontrollen på hur materialet får användas. Trots denna brist på kontroll och rättighet ska frilansen ensam stå till svar i händelse av rättsliga konsekvenser. Samtidigt som dessa avtal införts har inga eller mycket små höjningar av de så kallade tarifferna införts. På vissa redaktioner till och med kraftiga sänkningar.

I konkurrenslagstiftningens 2:a kapitel, 7:e paragrafen, behandlas missbruk av dominerande ställning. Företag i dominerande ställning får inte missbruka sin makt. Det innebär bland annat att de inte får ”direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor”.

Företag får heller inte sätta konkurrensen ur spel genom samarbeten, informella eller officiella, genom samarbeten och avtal. När nästan samtliga stora tidningskoncerner och Sveriges Radio samtidigt börjar tillämpa avtal som sätter frilansjournalister i mycket svåra situationer är det dags att undersöka om det är rimligt utifrån konkurrenslagstiftningen.

Sveriges konkurrenslagstiftning samspelar även med den europeiska konkurrensrätten som är tillämplig här i landet genom direktiv och praxis, och därför kan Sveriges Radios och andra mediebolags agerande även angripas europarättsligt där man utvecklat en ytterst tydlig praxis kring missbruk av dominerande ställning. Frilansande bolag som går samman är svåra att betrakta som ”kartellbildning” som skulle då strida mot konkurrenslagstiftningen, då dessa ju inte har särskilt mycket makt, eller snarare andel av marknaden, även om de går ihop. Att jämföra med dominerande bolag som Sveriges Radio.

Vi föreslår kongressen

- att ge förbundet i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en anmälan av företag som använder sig av oskäligen avtal med avseende på konkurrenslagstiftningen för missbruk av dominerande ställning.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 40

Frågan om konkurrensrättens relation till mediemarknaden är komplex. De avtalsvillkor som t ex Sveriges Radio kräver av sina frilansare har med rätta kritiserats, liksom de avtal som vissa tidskriftsförlag på motsvarande sätt kräver att frilansarna ska underteckna.

På Sveriges Radio har inte bara frågan om så kallade fulavtal varit aktuell, utan också det faktum att vissa redaktioner erbjuder mycket dåliga förstagångsarvoden. Samtidigt ligger det i förbundets intresse att public-service-radion värnas, inte minst som Sveriges Radio är ett företag som har mycket stor andel förbundsmedlemmar, och som är ett företag vars verksamhet i stor utsträckning inte skulle kunna bedrivas om traditionella kommersiella överväganden skulle vara helt styrande.

Frågeställningen i motionen som gäller de så kallade fulavtalen i relation till konkurrensrätten samt Sveriges Radio stora dominans för radiofrilansare är icke desto mindre intressant, och förtjänar att utredas.

FS föreslår kongressen

- att bifalla motionen

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 41

Frilans Riks

Motion om att snarast lösa frågan om "kartellbildning", om hur frilansare och fack ska kunna förhandla om arvodesnivåer eller lägsta arvoden

Journalistförbundet har länge ansett det omöjligt att förhandla om arvodesnivåer eller lägsta arvode för frilansare utifrån EU-regler och konkurrenslagstiftning. Syftet med konkurrenslagstiftningen är att konsumenterna ska skyddas. Det är därför företag inte tillåts ha gemensam prissättning och bilda karteller.

Men är frilansare vilka företag som helst? undrade utredaren Kent Werne, som bland annat beskrev frilansare i rapporten Frihetens pris (nov 2015) så här: "De befinner sig som regel i ett marknadsmässigt underläge gentemot köparen, och/eller i en beroendesituation". Kent Werne funderade också över om frilansare "möjligen definieras som 'beroende uppdragstagare' (i MBL 'jämförbara uppdragstagare') och i så fall berörs av rättigheterna i MBL?" Vi stödjer Kent Wernes funderingar.

En liknande motion antogs vid Mälardalens och Frilans riks årsmöten 2016. Men något svar från Förbundsstyrelsen har ännu inte kommit.

Vi föreslår kongressen

- att Förbundsstyrelsen snarast löser frågan hur frilansare kan organisera sig och gemensamt ta fighten för bättre arvoden.
- att Förbundsstyrelsen ger besked om huruvida konkurrenslagstiftningen verkligen förhindrar frilansare och fack att förhandla om arvodesnivåer eller lägsta arvoden. Det kan bli ett viktigt verktyg för att hindra exploatering, underbudskonkurrens och arvodesdumpning.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 41

Det stämmer inte, som motionärerna skriver, att FS anser att konkurrenslagstiftningen förhindrar kollektiva avtal om frilansars arvoden och andra villkor.

Journalistförbundet är part i ett kollektivt avtal om frilansvillkor – Frilansavtalet – med Medieföretagen, låt vara att detta inte reglerar arvodesnivåer. Journalistförbundet är vidare part i två andra avtal som reglerar ersättningar för frilansar. Det ena avtalet, med Svensk Medietext AB avseende villkoren för undertextare, innehåller bland annat arvodeslistor, som företaget förbinder sig att följa. Det andra avtalet, där Journalistförbundet är part tillsammans med andra bildorganisationer, är tecknat med SVT och UR, och gäller frilansande fotografers, tecknares och bildkonstnärers medverkan i tv-produktioner.

Huvudregeln i konkurrenslagen förbjuder avtal "mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt". Frågan är om kollektiva avtal för uppdragstagare skulle kunna omfattas av det förbudet. Det är FS uppfattning att ett avtal likt de ovannämnda, där förbundet reglerat villkoren för frilansar direkt med företagen, inte är

konkurrensbegränsande. Förbundet följer också med intresse diskussionerna i frågan på europeisk nivå.

Hindret mot att träffa fler kollektiva avtal om arvoden ligger emellertid inte huvudsakligen i lagstiftningen – utan i svårigheten att hitta avtalskonstruktioner som är möjliga att få igenom i förhandling med en motpart. Det kan konstateras att existerande avtal om arvodesnivåer samtliga också innehåller upphovsrättsliga eftergifter, som ligger i motpartens intresse.

Med det sagt ska FS fortsätta att söka möjligheter att träffa den typen av avtal. FS håller med om att det är en viktig fråga för förbundets framtida utveckling.

I andra att-satsen begär motionärerna ett definitivt svar från FS i en fråga som handlar om ren lagtolkning. Ett sådant svar kan FS inte ge. Det är dock FS uppfattning att frågorna som lyfts i motionen är viktiga frågor för förbundet att fortsätta arbeta med, på olika nivåer och på olika sätt.

FS föreslår kongressen

- att anse första att-satsen i motionen besvarad,
- att avslå andra att-satsen.

Fackligt politiska frågor

Fackligt politiska frågor

Motion 42

Frilans Riks

Rättvisemärk medierna!

Sedan 2007 märker Hotell- och restaurangfacket de arbetsplatser som har kollektivavtal med dem med märket Schysta villkor. Märkningen syftar till att lyfta fram de arbetsgivare som tar sitt ansvar och tecknar kollektivavtal för sina anställda. Då märkningen dessutom är en färskvara måste uppdateras den uppdateras varje år, något som tydligt står på dekalerna som allt oftare möter gästerna redan på entrédörren.

Genom schysstalistan vill HRF nämligen också underlätta för alla gäster att utnyttja sin konsumentmakt och göra medvetna val – ju fler som väljer att gå på ställen som tecknat kollektivavtal för sina anställda stärks också kollektivavtalets roll och betydelse.

Detta skulle vi också kunna göra! Med tanke på att medierna ofta tagit på sig uppgiften att belysa orättvisor i vårt samhälle borde ju varje redaktion med självaktning stoltsera med en sådan märkning på sina omslag, vinjetter, hemsidor och dylikt. Än mer om deras läsare, lyssnare och tittare vet om att en sådan märkning finns.

Märkningen skulle inte bara gynna medierna utan även Journalistförbundet. Inte bara för att de befintliga medlemmarna konkret ser att facket kan påverka, utan även de potentiella.

Vad skulle då berättiga en sådan märkning? Att de tecknar kollektivavtal för sina anställda. Att de respekterar Las när det gäller deras vikarier. Att de betalar enligt frilansrekommendationen och respekterar upphovsrätten när det gäller deras frilansar.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet låter sig inspireras av Hotell- och restaurangfackets Schysta villkor-märke och skapar ett liknande som passar medievärlden.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 42

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning om vikten av att uppmärksamma och sprida goda exempel i mediebranschen. Förbundet besvarar regelbundet frågor från såväl medlemmar som allmänheten om företag omfattas av kollektivavtal, till exempel. FS ser dock inte hur förbundet skulle kunna införa en märkning likt HRF:s ”Schysta villkor”.

HRF:s information avser just frågan om huruvida en viss restaurang eller liknande har tecknat kollektivavtal eller inte. I mediebranschen är kollektivavtalstäckningen mycket högre än i hotell- och restaurangbranschen. Som motionärerna också framhåller ger det inte hela sanningen om huruvida ett medieföretag agerar ”schyst”, att tala om huruvida det har avtal eller inte.

Övriga parametrar låter sig dock inte definieras så enkelt. När anser förbundet egentligen att företaget respekterar LAS för sina vikarier? När ingen ”lasas ut”? När bara ett fåtal gör det? Eller när ingen lasas ut, men när bemanningsföretag används? Och så vidare.

En eventuell ”rättvisemärkning” riskerar att bli mer förvirrande än klargörande. Därför ser FS inte att motionen kan bifallas.

FS föreslår kongressen

- att avslå motionen.

Yrkesetik

Yrkesetik

Motion 43

Expressens och DN:s journalistklubbar

Lägg ner yrkesetiska nämnden

När inkomsterna tryter och de rent fackliga uppgifterna ökar i en allt mindre organisation krävs prioriteringar.

Yrkesetiska nämnden har för länge sedan spelat ut sin roll. Det handlar om mycket få anmälningar och de flesta av dessa anmälningar avförs för att de inte uppfyller anmälningskraven. Kvar finns några sällsynta anmälningar per år, alltför få, som ändå utreds. (Ett under 2017 och två ytterligare fall under 2016.) I och med att det handlar om så få utslag gör att det känns svårt att på förhand förstå hur nämnden tänker, vilket oftast är en av de viktigaste är en av huvudpoängerna med all slags rättskipning.

Problemet med de få utredningar och utslag som ändå sker är inte så mycket att det bara är organiserade journalister som kan anmälas, att medlemmar anmäler andra medlemmar, utan att det redan finns en levande granskning på andra sätt av journalistiken som ofta är snabbare och mer opartisk och mer genomlysande.

Att bli anmäld till exempel av en kollega eller en maffiaadvokat är aldrig roligt men att det är ens egna fackförbund som utreder medlemmens arbetsmetoder kan vara försvårande på flera sätt. Av förklarliga skäl vägrar också flera medieföretag att lämna ut arbetsmetoder, vilket gör att medlemmar som mycket väl kan ha goda argument för sin journalistiska gärning men ändå riskerar att fällas på svagare grunder. Fällda medlemmar går så gott som alltid ut ur förbundet vilket gör att utslaget kan likställas med en uteslutning.

Vi föreslår kongressen

- att i första hand lägga ner den yrkesetiska nämnden
- att i andra hand överlåta yrkesetiska nämndens uppgifter till förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 43

Eftersom Journalistförbundet är ett yrkesförbund ingår yrkesetiken som en självklar del i förbundets kärnverksamhet. Det kommer alltid att vara förenat med vissa kostnader att bedriva den verksamheten. Journalistförbundets medlemsundersökningar visar också att yrkesetik är en fråga som många medlemmar anser att det är viktigt för förbundet att driva. I medlemsundersökningen från 2016 uppgav hela 52 procent att det var "utomordentligt viktigt" och 35 procent att det var "mycket viktigt".

Motionärerna menar att Yrkesetiska nämnden för länge sedan spelat ut sin roll. Förbundsstyrelsen vill hävda motsatsen. I dag kan vem som helst kalla sig journalist och publicera sig på nätet. Det är i grunden bra och innebär nya möjligheter för vår demokrati. Vi ser dock att det finns personer som kallar sig journalister men vars arbetsmetoder ligger långt ifrån de etiska värderingar som vi som förbund enats om genom våra yrkesregler. Det handlar om personer som till exempel filmar med mobiltelefonen och sänder direkt på Facebook utan att ta någon som helst hänsyn till ovana

intervjupersoner. Intervjupersoner som enligt yrkesreglerna ska visas särskild hänsyn. Det är enligt Förbundsstyrelsen viktigare än någonsin att vi tydligt markerar att den som vill bli medlem i förbundet också måste leva upp till yrkesreglerna.

Det har förekommit att medlemmar har valt att inte bidra till Yrkesetiska nämndens prövning. En orsak kan vara att arbetsgivaren inte vill att medlemmen ska redogöra för sina arbetsmetoder. Det är dock viktigt att poängtera att Yrkesetiska nämnden aldrig skulle kräva att en medlem lämnar information som kan äventyra källskydd eller på annat sätt försvåra det journalistiska arbetet. Det handlar tvärtom om att lämna uppgifter som varje journalist borde vara villig att redogöra för i syfte att bidra till den transparens som krävs för att upprätthålla trovärdigheten för vår yrkesgrupp. Motionärernas uppgift om att fällas medlemmar så gott som alltid går ut ur förbundet stämmer inte med FS uppfattning.

Antalet anmälningar till Yrkesetiska nämnden är förhållandevis lågt. Det kan dock konstateras att antalet anmälningar har ökat de senaste fyra åren och nu ligger på cirka 40 anmälningar per år (jämfört med cirka 10 anmälningar per år tidigare). Utöver dessa anmälningar svarar förbundet på många frågor från allmänheten. I kontakten med allmänheten förklarar vi inte bara hur det självreglerande systemet fungerar utan även hur man som journalist arbetar. Detta skapar en förståelse för arbetsmetoderna och leder inte sällan till att den som ringer får en fördjupad förståelse för journalistikens roll i demokratin.

Yrkesetiska nämnden har på senare år utvecklats. Sammanfattningar av nämndens beslut läggs ut på hemsidan för att öka transparensen och för att ge vägledning till medlemmar i yrkesetiska frågor. Yrkesreglerna uppdaterades på förra kongressen vilket gjorde att vi bland annat fick en regel om hur uttalanden i sociala medier bör hanteras. Under kongressperioden har Förbundsstyrelsen beslutat att allmänhetens representant ska ta plats i nämnden. Nämndens arbetsordning har också uppdaterats under kongressperioden. För en mer detaljerad beskrivning av nämndens arbete under kongressperioden se Yrkesetiska nämndens kongressrapport.

Att det ska finnas en Yrkesetisk nämnd inom förbundet är reglerat i stadgarna. Av 16 § mom 8 framgår det att "FS skall utse yrkesetisk nämnd (YEN) samt ansvara för riktlinjer för nämndens verksamhet." Ett beslut om att lägga ner nämnden eller överlåta verksamheten till FS kräver därför en stadgeändring.

Vi har på senare år sett exempel på hur lagstiftaren valt att inskränka journalisters möjligheter att samla in information. Ett exempel är lagen om kränkande fotografering. Ett annat aktuellt exempel är förslaget om fotoförbud i domstolar. Det självreglerande systemet fungerar som en motvikt till de krafter som vill inskränka våra demokratiska rättigheter. Yrkesetiska nämnden fyller en viktig funktion som en av dessa motvikter i systemet.

FS föreslår kongressen besluta

- att avslå motionen.

Yrkesetik

Yrkesetik

Motion 44

Styrelsen för tvärfackliga journalistklubben

Stötta fackförbundspressens oberoende

I en demokratisk organisation borde det vara självklart att ha en självständig medlemstidning som kan göra oberoende journalistik. Trots det ser vi att flera av våra medlemmar möts av en oförståelse från ledningen för vad som skiljer journalistik från kommunikation. Både hos våra medlemmar och på andra redaktioner inom fackförbundspressen har man organiserat bort självständigheten, förändrat redaktionens uppdrag eller lagt ned tidningen baserat på ett tunt beslutsunderlag som helt saknar medverkan från någon med journalistisk kompetens.

Vi föreslår kongressen

- att besluta att Journalistförbundet ska arbeta för att stötta och stärka fackförbundspressen.
- att besluta att Journalistförbundet ska samla pedagogiska och förklarande argument för varför det är viktigt för förbunden att ha en oberoende redaktion, som våra medlemmar kan ta hjälp av och hänvisa till om – och innan – de blir ifrågasatta av ledningen.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 44

Förbundsstyrelsen instämmer i att det borde vara en självklarhet för varje fackförbund att ha en självständig medlemstidning. Tyvärr har vi under kongressperioden sett exempel på hur förbundsstyrelser varit mer benägna att lyssna på kommunikationskonsulter än på sina egna medarbetare på tidningarna.

Läraryrket är det senaste exemplet på förbund som ifrågasatt värdet av en självständig medlemstidning. Stödet från Journalistförbundet till klubben har varit kompakt – från förbundsledningen, till distrikt och andra klubbar.

I de fall en medlemstidnings redaktionella integritet är hotad finns också möjlighet till förhandlingshjälp. Denna stöttning sker av förklarliga skäl inte i offentlighetens ljus, men är nog så viktig inte minst tidigt i processen innan positionerna låst sig. Flera klubbar har fått den typen av hjälp under kongressperioden.

Värdet av självständiga redaktioner är något som ständigt måste försvaras. Därför har förbundet tagit fram riktlinjer för organisationstidningar. I dessa riktlinjer slås vissa grundprinciper fast, som att redaktören bör vara tidningens utgivare. Det rekommenderas också att det ska finnas en redaktionell policy för tidningen. I inledningen till riktlinjerna finns en förklarande text om innebörden av en självständig redaktion.

FS föreslår kongressen besluta

- att bifalla första att-satsen i motionen,
- att anse andra att-satsen i motionen besvarad.

Yrkesetik

Yrkesetik

Motion 45

OJ-distriktet

Hur kan SJF stärka offentliganställdas publicistiska frihet?

Journalistförbundet har tagit fram bra och tydliga riktlinjer för oss som arbetar inom offentlig sektor, ”Regler för interna medier”, där det bland annat slås fast att redaktören ska vara tidningens ansvarige utgivare och att tidningen (eller motsvarande) ska garanteras en fri och självständig ställning inom organisationen. Det kan tyckas vara en självklarhet men verkligheten är en annan. De senaste åren har tidningar lagts ut på entreprenad, papperstidningar lagts ner och istället ersatts av nyheter på webben. I de flesta fall upphör den journalistiska integriteten, i den mån den har funnits överhuvudtaget. Resultatet blir ledningsstyrda informationsorgan. Journalister agerar kommunikatörer eller pressekreterare på direkt uppdrag av ledningen.

En trend är att allt fler fackföreningstidskrifter och offentliga tidningar blir renodlade informationsorgan för ledningen. Gränsen suddas gradvis ut mellan journalistik, information, marknadsföring, opinionsbildning och reklam.

Den journalistiska friheten hotas hos våra offentliga myndigheter som i grunden vilar på demokratiska principer om öppenhet och delaktighet. På grund av neddragningarna har de ”fria” medierna inte längre samma möjlighet att bevaka till exempel universitets- och högskolesektorn – frågan är då vem som ska göra det när utrymmet att ägna sig åt självständig journalistik i den offentliga sfären utarmas allt mer?

Vi föreslår att Journalistförbundet, i samarbete med OJ-distriktet, med kraft verkar för att stötta offentliganställdas arbetssituation vad gäller det publicistiska uppdraget.

Vi föreslår kongressen

- att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att komma med konkreta förslag på hur offentliganställdas arbetssituation kan stärkas vad gäller deras journalistiska uppdrag.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 45

Förbundsstyrelsen delar motionärernas oro över att den journalistiska bevakningen av den offentliga sektorn minskar. Det är olyckligt att myndigheter ersätter den journalistiska bevakningen med annan kommunikation för att kunna styra informationen.

Journalistförbundets riktlinjer för offentligt ägda tidningar och tidskrifter togs fram 2006 efter en motion från OJ-distriktet på kongressen 2005. Riktlinjerna uppdaterades 2014. I riktlinjerna argumenteras för att offentlig verksamhet ska föregå med gott exempel och ge sina tidningar och tidskrifter en självständig ställning.

Det är lätt att i teorin ta fram riktlinjer för hur det offentliga bör utforma sin kommunikation. Att i praktiken se till att riktlinjerna implementeras är betydligt svårare. Förbundsstyrelsen kan se att det finns ett behov av att göra praktik av det som står i riktlinjerna och försöka förmå det offentliga att följa riktlinjerna. Förbundsstyrelsen anser dock inte att det bör vara styrelsens uppgift att bestämma

vad som ska göras. Detta är i första hand en uppgift för OJ-distriktets medlemmar (eller den typ av klubbildning som eventuellt ersätter distriktet efter kongressen).

När det finns konkreta idéer på vad som kan göras bör distriktet självklart ges största möjliga stöd av så väl kansliet som av förbundsledningen för att genomföra dessa idéer.

FS föreslår kongressen besluta

- att anse motionen besvarad.

Upphovsrätt

Stipendier

Motion 46

Journalistklubben vid Sveriges Radio

Rätten till stipendier

Journalistförbundet använder möjligheten att söka stipendier vid rekrytering och marknadsföring. På Sveriges Radio finns drygt tusen medlemmar som sedan några år tillbaka inte har denna möjlighet i samma utsträckning som tidigare och på SVT, UR och TV4 finns ca 1500 medlemmar som kan komma att få begränsade möjligheter att söka. Sedan senaste kongressen då vi motionerade om detta har inget hänt.

Att kunna söka stipendier hos Journalistförbundet är naturligtvis ingen rättighet. Men att själv kunna påverka vilken kompetensutveckling man behöver som journalist är väldigt viktigt. Genom förbundets stipendier finns den möjligheten.

Journalistförbundet delar ut flera stipendier, större delen av dessa stipendiemedel är upphovsrättsersättningspengar från upphovsrättsorganisationen Bonus, och upphovsrättsorganisationen Copyswede. Förbundet är skyldigt att administrera och vidare distribuera dessa pengar så att de kommer berörda upphovsrättsinnehavare till del.

Upphovsrättspengarna från Bonus, som är den absoluta merparten av de pengar som förbundet har att dela ut stipendier för, kommer från kopiering av texter och bilder ur tryckta tidningar, tidskrifter och böcker, samt på senare år webbplatser som är kopplade till t ex tidningar och tidskrifter. Och pengarna kan därför bara gå tillbaka till de berörda upphovsrättsinnehavarna. Upphovsrättspengarna från Copyswede, som endast är en mindre, och minskande, summa, kommer från kopiering av vissa TV-relaterade kopieringar, och får bara gå tillbaka till dessa berörda upphovsrättsinnehavare.

Från början hade Journalistförbundet som utgångspunkt att alla medlemmar kunde söka stipendier finansierade av dessa upphovsrättspengar, på samma villkor. Efter hand har dock rutinerna i Bonus och Copyswede stramats upp. Genom den så kallade upphovsrättsutredningen 2010 och EU:s så kallade sällskapsdirektiv har fokus också allt mer riktats in på vikten av att dessa pengar måste komma berörda upphovsmän till godo. Då det sker en mycket liten privatkopiering av radioprogram på CD-skivor och kassetband får förbundet inte längre några pengar från Copyswede att distribuera för radioproduktioner.

Att förbundet skärpt hanteringen av upphovsrättspengarna från Bonus och Copyswede, har fått konsekvensen att de stipendier som finns att söka för journalister som är anställda på Sveriges Radio kraftigt begränsats och riskerar att begränsas för journalister anställda på SVT, TV4 och UR (då det kommer allt mindre pengar från Copyswede). Stipendierna är inte kopplade till anställning, men är man som journalist anställd på någon av dessa företag är möjligheten att man kan ha skrivit någon text i en tidning begränsad. Däremot producerar man nyheter och texter på webben som kopieras och används i skolor på liknande sätt som kopierade tidningsartiklar. Vi anser därför att publicering på någon av dessa programbolags hemsidor borde vara att likställa med att publiceras i en tidning.

Tekniken har dessutom förändrats avsevärt sedan organisationen Copyswede startade, idag sker en omfattande nedladdning av radioprogram, något som borde kunna likställas med privatkopiering av radioprogram.

Vi anser också att Journalistförbundet i allmänhet borde verka för att öka antalet stipendier som är möjliga för journalister att söka.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet bör verka för att öka antalet stipendier som är möjliga för journalister att söka.
- att förbundet ska göra en utredning av stipendiemedlen och lägga förslag på hur det ska bli möjligt för fler av förbundets medlemmar att söka.
- att förbundet utreder möjligheten att ändra reglerna inom organisationerna Bonus och Copyswede så att programbolag som SR, SVT, UR och TV4 kan omfattas.
- att förbundet utreder om det finns andra framkomliga vägar.
- att förbundet inleder en dialog med företagen SR, SVT, UR och TV4 om ersättningen för upphovsrätt och möjligheterna för Journalistförbundet att dela ut stipendier.

Motion 47

OJ-distriktet

Journalistförbundets stipendier

I förslag till handlingsplan 2018-2021 framgår att Journalistförbundet vill bekämpa otryggheten, detta bland annat genom att verka för ökad kompetensutveckling, genom bland annat kompetensutvecklingsråd på arbetsplatser, kurser i Servicebolaget, och vidareutbildningsstipendier.

När det gäller stipendium för utbildning och kompetensutveckling är stipendiekriterierna snäva. Behörig att söka är endast de som någon gång under de senaste tre åren har haft texter och/eller bilder publicerade i svenska tryckta tidningar eller tidskrifter, eller haft bilder publicerade i svenska böcker och alla som medverkat i produktioner av svenska tv-program som sänts i SVT, TV4 AB, TV3 och Kanal 5.

Vi föreslår kongressen

- att utöka kriterierna för möjlighet att söka stipendium för utbildning och kompetensutveckling till att även gälla redaktionellt material publicerat i digitalt media.
- att det redaktionella materialet ska ha publicerats i digitalt media med utgivningsbevis hos myndigheten för press, radio och tv.

Motion 48

Hans Larsson (ordf Västmanlands journalisterseniorer), Carl Johan Evander (ordf Skånes journalisterseniorer), Christine Lindsjö (ordf Gotlands journalisterseniorer), Lars Dimming (ordf Västsveriges journalisterseniorer), Per Edlund (ordf Sörmlands journalisterseniorer), Tommy Gardebring (ordf Östergötlands journalisterseniorer), Leif Jakobsson (ordf Örebro journalisterseniorer), Christina Ruhnbro (ordf Stockholms journalisterseniorer) och Östen Johansson (ordf Seniordistriktet i Journalistförbundet)

Motion om upphovsrätt till kongressen 2018

1973 skrev SJF tillsammans med övriga upphovsrättsorganisationer under en avtalslicens som skulle ge medlemmarna gemensam ersättning för kopiering av text och bild i skolorna.

Med jämna mellanrum undersöks hur omfattande kopieringarna är och ersättning utbetalas till BONUS (Bild, Ord, Not Upphovsrättslig Organisation).

Den andel som förbundet totalt erhåller för journalisternas sålda upphovsrätt är nu cirka 10 miljoner per år.

Den ersättningen har sedan dess delats ut i form av dels utbildningsstipendier som förstås bara gått till aktiva medlemmar, dels rekreativstipendier.

De som medverkat till de pengar som betalats till förbundet är alla medlemmar som skapat upphovsrättsligt material. Och upphovsrätten till detta material gäller 70 år från publiceringstillfället.

Det är viktigt att komma ihåg att förbundet "sålt" de skrivande och fotograferande medlemmarnas upphovsrätt i detta avseende till allt de producerat i sitt yrkesliv. Motparterna har alltså rätt att när som helst under 70 år kopiera materialet. Denna totalrätt ersätts alltså med ett totalbelopp som grundar sig på den totala kopieringsmängden som journalisterna tillsammans producerat.

Så länge som avtalet bl.a. med staten gäller är allt som en medlem med upphovsrätt producerat möjligt att kopiera i upp till 70 år. Därmed har de också rätt till ersättning. För icke-medlemmar gäller särskilda regler.

Journalistförbundet har hittills använt pengarna som erhållits till utbildningsändamål och för rekreativstipendier. Det är helt i linje med det som avtalslicensen med bl.a. staten utgår ifrån. Däremot är inte de inskränkningar som införts acceptabla. Genom att införa en regel att den som söker stipendier ska kunna visa att de kopierats de tre senaste åren har de frångått både avtalets anda och bokstav.

Den som kanske under 15–30 år bakåt i tiden kopierats mycket ofta och inte fått någon del av ersättningarna fråntas med en sådan regel sin rätt till del i licensmedlen som alltså ska täcka 70 års upphovsrätt. På samma sätt är det med den som inte upptäcker att en högskola i t ex Luleå kopierat hans bild förra veckan. En kollektiv "försäljning" av upphovsrätt kan inte hanteras på detta sätt.

Det är dessutom viktigt att reglerna utformas så att ingen grupp, varken nu aktiva eller seniorer, regleras bort från möjligheten till att få stipendier eller på annat sätt få del av medlen.

Grundreglerna måste utgå från att upphovsrätten varar i 70 år, att den kollektiva ersättningen ska delas av alla dem som har upphovsrätt, inga andra.

Vid Journalistförbundets kongress 2014 motionerade Seniordistriktet om tydligare regler för rekreationsstipendierna. Detta skedde i protest mot den dåvarande 5-årsregeln. Enligt protokollet beslöt då kongressen "... att samråd ska ske med seniordistriktet inför nästa utlysande av rekreationsstipendiet."

Något samråd har inte skett med seniordistriktet och 5-årsregeln har ändrats till 3-årsregeln.

Vi föreslår kongressen

- att FS får i uppdrag att utforma reglerna för medlen från Bonus och Copyswede så att samtliga medlemmar som har publicerat material som omfattas av 70 års upphovsrätt har en reell möjlighet varje år att omfattas av utdelningen av utbildnings-, rekreations- eller motsvarande form av stipendier, eller något som i övrigt gynnar alla medlemmar
- att samråd ska ske med seniordistriktet inför nästa beslut om användningen av de upphovsrättsmedel förbundet erhåller

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 46, 47 och 48

Motionerna gäller de kollektiva upphovsrättsmedlen som förbundet inkasserar från upphovsrättsorganisationerna Bonus Copyright Access (f d BONUS) och Copyswede, och de olika stipendier som finansieras via dessa intäkter.

Historiskt har förbundet haft andra stipendier som inte varit hänförliga till upphovsrättsmedel från Bonus eller Copyswede, det gäller t ex det stipendium som delades ut i samarbete med Google. Men dessa icke-upphovsrättsliga stipendier har på grund av att finansieringen upphört inte kunnat behållas. Det är emellertid FS:s bestämda önskan att kunna återinrätta sådana stipendier som just alla medlemmar kan söka utan specifikt upphovsrättsliga förutsättningar.

Detta innebär att det är de upphovsrättsliga stipendierna som vi idag är hänvisade till. Som framgår av motion 46 har hanteringen efterhand av dessa stipendier behövt anpassas mer och mer till strikt upphovsrättsligt regler, innebärande att inte alla medlemmar kan söka alla upphovsrättsliga stipendier.

Det finns ett antal sakuppgifter i motionerna som kan behöva korrigeras. Staten är t ex inte längre motpart i de så kallade Bonus-avtalet, sedan kommunaliseringen av skolan genomfördes på 1990-talet. Förbundet, på dagspressområdet eller tidskriftsområdet, har inte heller "sålt ut" upphovsrätten.

En stor del av motionen 48 upptas av argumentation om den upphovsrättsliga skyddstiden. Oavsett om artiklar är författade på 1940-talet eller i dag är de alljämt skyddade om upphovsmannen inte varit död i mer än 70 år. Den 70-åriga skyddstiden gäller uphovsmannens livstid plus 70 år, och inte 70 år tillbaka i tiden, t ex från i dag och tillbaka till 1948. För vissa fotografier gäller dock en skyddstid om 50 år från fotograferingstillfället.

På samma sätt som vi inte betalar ut stipendier till dödsbon efter avlidna upphovsmän, även om det upphovsrättsliga skyddet gäller fullt ut, så har förbundet sedan några år tillbaka infört tidsgränser för äldre material som medlemmar och icke-medlemmar skapat, en gräns som nu är 3 år. Detta är en anpassning till hur andra organisationer arbetar med Bonus-medel, t ex när våra medlemmar söker individuell Bonus-ersättning (s k IR-ersättning) hos föreningen Bildupphovsrätt i Sverige (f d BUS) för kopiering av fotografier och illustrationer.

Detta med tidsgränser var föremål för en motion på förra kongressen, där det yrkades att tidsgränserna skulle avskaffas för de s k Riva-stipendierna (tidigare kallade rekreativstipendierna), en motion som inte vann bifall.

I motion 48 yrkas nu att de nuvarande tidsgränserna ska avskaffas för alla stipendier. De kollektiva ordningar som finns för stipendier prioriterar nyproducerat material av det skälet att alla tillgängliga undersökningar visar att det är det materialet som kopieras, t ex texter och bilder införda i ett nummer av Aftonbladet år 2017 kopieras i dag i betydligt högre grad än ett nummer från år 1967, även om materialet från 1967 alltså har ett upphovsrättsligt skydd. Men om material från 1967 skulle återpubliceras i en tidning t ex 2017 så har den upphovsmannen samma möjligheter som en upphovsman vars material är producerat 2017 att söka stipendier. I den delen behandlas nytt och gammalt material på samma sätt.

I motion 48 påstås att förbundet infört regler som innebär att den som söker stipendier ska kunna visa att materialet kopierats. I första hand gäller att den som får söka stipendier – medlem eller icke-medlem – typiskt sett inte är beroende av att styrka faktiskt kopiering. Det avgörande är i stället att man förekommit i ett aktuellt kopieringsunderlag (en publicering i en tidning eller tidskrift), dvs det har funnits möjlighet till kopiering, inom en angiven tidsperiod.

För äldre material öppnade dock förbundet upp vid kongressen 2014 att kopiering skulle kunna jämföras med publicering när det gäller det så kallade Riva-del-Sole-stipendiet. Samråd skedde med pensionärsdistriktet hösten 2014 innan stipendiet utlystes det året. Det förtjänar emellertid att understrykas: rätten att söka detta stipendium med stöd av att kopiering ägt rum kan inte gälla en kopiering som skett för länge sedan, t ex 2001. De pengar som t ex avser just kopieringsåret 2001 har sedan länge konsumerats/betalats ut, för att inte tala om motsvarande pengar för åren före 2001. Även i svensk lag finns trots den 70 åriga skyddstiden olika tidsgränser för upphovsrättsliga användningar som ägt rum historiskt, gränser som innebär att rätten till ersättning inte finns kvar trots att skyddet gäller ändå. Skyddet är alltså en sak. Rätten till ersättning är något annat.

FS vill understryka att FS inte fritt förfogar över de aktuella medlen, utan FS är i stor utsträckning beroende av beslut från andra organisationer, t ex Bonus eller Copyswede, eller av avtal med andra medlemsorganisationer inom Bonus och Copyswede. Förbundet är också beroende av den sedan ett år införda lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt, som är avhängigt EU:s sällskapsdirektiv.

Förbundet är aktivt i Bonus och Copyswede för att bevaka journalisternas intressen, och för att nya grupper inom förbundet kan komma ifråga för kollektiva upphovsrättsersättningar. De förändringar som inom kort tid kan komma att införas är att även digitalt text- och bildmaterial kan komma bli material som ger rätt till ersättning och stipendier. Detta finns ett pågående arbete inom Bonus Copyright Access med att ta fram ett statistiskt underlag för att fastställa andelen för webbmaterial jämfört med tryckt material. Denna andel kommer sannolikt att kunna etableras under nästa år, så att därmed förbundet inom 1–2 år ska kunna utlysa stipendier som gäller text- och bildmaterial från

internet. Dock är detta inget som FS kan lova, då detta är beroende av vad som beslutas i Bonus Copyright Access.

Det finns däremot ingen anledning för FS att ändra stipendiereglerna, som föreslås i motion 48, så att allt material som skapats 70 år tillbaka i tiden från ansökningstillfället kan grunda rätt att söka stipendier, detta särskilt då de pengar som gäller kopiering för tidigare år redan är utbetalade. Det finns ej heller någon anledning att ett visst organisationsled inom förbundet ska ha särskilt inflytande över stipendierna. FS vill dock att förbundet har en dialog med det led inom förbundet som företräder pensionärer – för närvarande pensionärsdistriktet – om stipendierna.

När det gäller programföretagen inom PS så hanteras de av förbundet indirekt via kontakter med Medieföretagen i kommande kollektivavtalsförhandlingar. Därför ser inte FS någon anledning att involvera de enskilda programföretagen i denna fråga.

Att begränsa rätten att söka stipendier till webbplatser med utgivningsbevis beviljat av Myndigheten för Press, Radio och TV, som föreslås i motion 47, är inte någon bra ide. En sådan ordning skulle innebära att medlemmar vars material förekommer på webbplatser utan utgivningsbevis skulle hållas utanför. I dag sker en licensiering av kopiering från webbplatser utan utgivningsbevis i de avtal som Bonus Copyright Access erbjuder exempelvis skolor och universitet. Skulle dessa avtal vara begränsade till kopiering från webbplatser med utgivningsbevis skulle det väsentligt minska ersättning för våra medlemmar och berörda icke-medlemmar.

Det förtjänar att påpekas att även traditionella medieföretag som t ex Dagens Nyheter eller Sveriges Radio inte heller har utgivningsbevis för sina webbplatser, men däremot har dessa medieföretag gjort en sök databasansökan hos Myndigheten för Press, Radio och TV. En ändring på det sätt som anges i motion 47 kräver därtill en samsyn mellan medlemsorganisationer inom Bonus Copyright Access, som FS har svårt att se att det skulle vara möjligt att uppnå, eftersom det kommer att leda till minskade inkasseringar.

FS föreslår kongressen besluta att

- bifalla första att-satsen i motion 46,
- anse andra att-satsen i motion 48 besvarad,
- anse första att-satsen i motion 47 besvarad,
- anse andra, tredje och fjärde att-satserna i motion 46 besvarade,
- avslå första att-satsen i motion 48,
- avslå andra att-satsen i motion 47,
- avslå femte att-satsen i motion 46.

Upphovsrätt

Övrigt

Motion 49

Journalistklubbarna vid SR och SVT

Upphovsrätt

Vi har inom Public Service en upphovsrättsersättning som bygger på ett mycket otidsenligt avtal som tecknades 1983. Då skilde sig de journalistiska arbetsverktygen, och det sätt som vårt arbete spreds vidare på, väldigt mycket från hur verkligheten ser ut idag.

Under kongressperioden 2014–2018 har en arbetsgrupp arbetat med frågan där arbetsplatsklubbarna på Public Service deltagit och vi menar att gruppens arbete ska fortsätta under kommande kongressperiod.

1973 tecknades det första avtalet om upphovsrätt, ett avtal som innebar att Public Service-bolagen inom ramen för sin egen verksamhet fick använda materialet i alla då kända distributionsformer. Undantagna från denna regel var biografvisning, förlagsutgivning och kabeldistribution. 1983 tecknades så ett avtal som innebar att PS-program från anställda kunde distribueras som videogram.

Idag gäller samma avtal fortfarande och årligen fördelas ett belopp baserat på procent av bolagens budget bland berörda medarbetare. Beloppet fastställs årligen av de centrala parterna i förhandling.

Vi anser att det är ytterst anmärkningsvärt att avtalet inte är anpassat till den verklighet som vi lever i idag. Numera distribueras filmer på ett helt annat sätt, och internet gör att det inte längre går att kontrollera tillgången till olika filmer och dess innehåll.

Dessutom finns idag vårt journalistiska arbete att tillgå på webben, en helt ny distributionsform sedan avtalet formulerades. Bildjournalistiken ökar därigenom alltmer inom public service, och även en ökande externförsäljning av nyhetsbilder. När det gäller ersättningen för webpublicerat material är spelreglerna väldigt olika inom företagen som har anställda som tillhör Journalistförbundet.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet i samråd med arbetsplatsklubbarna med ökad ansträngning fortsätter arbetet i den arbetsgrupp på public service som under den gångna kongressperioden arbetat med frågan och utreder om det finns någon annan framkomlig väg för att höja upphovsrättsersättningen samt avtalets utformning.
- att förbundet i samråd med arbetsplatsklubbarna upptar förhandling gentemot arbetsgivarna inom public service med målet att den ersättning som idag utbetalas för upphovsrätten, kraftigt höjs med anledning av internets genombrott.
- att förbundet i samråd med arbetsplatsklubbarna upptar förhandling gentemot arbetsgivarna inom public service, i avsikt att public service-anställda bör omfattas av samma regler som inom dagspress, tidskrifter och TV4/Nyhetsbolaget när det gäller upphovsrättsersättning för externförsäljning av vårt bildmaterial.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 49

Det är korrekt som beskrivs i motionen att gällande upphovsrättsavtal inom public-service-området är gammalt och från en tid då flera idag centrala medieformer inte fanns. Avtalet premierar t e x medarbetare som medverkat i program som visas på biograf och sprids i exemplarform (tidigare VHS, idag DVD) genom en särskild ersättningsordning, medan t ex verksamheten med överlåtelser av bildmaterial – där förbundets medlemmar kan antas förekomma mer frekvent än på bio och DVD – inte ersätts alls.

Avtalskonstruktionen från 1983 är från en tid innan Journalistförbundet fick ett eget avtal, och ingicks av dåvarande SIF, vilket visar sig i medverkande i tv-serier och långfilm har prioriterats före medarbetare som tar nyhetsbilder. Från arbetsgivarsidan har det flera gånger påpekats att det för dem är viktigt att reglerna är likalydande oavsett om upphovsmannen är medlem i Unionen, Journalistförbundet eller ett SACO-förbund. Dvs en ordning med tre olika avtal inom ett och samma företag är något man tydligt sagt inte får komma ifråga. Mot den bakgrunden är det viktigt för förbundet att hitta en samsyn med framför allt Unionen om hur nu gällande avtal kan ändras.

Sedan drygt ett år tillbaka har förbundet centralt tillsammans med klubbarna inom PS och med företrädare för Unionen lokalt och centralt gått igenom nu gällande avtal i detalj i relation till den verksamhet som företagen idag ägnar sig åt, inklusive de externa samarbeten som företagen har. Nästa steg är att den arbetsgrupp med Medieföretagen, där förbundet och Unionen ska ingå – en arbetsgrupp som finns angiven i det centrala kollektivavtalet – inleder sitt arbete.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad samt att överlämna motionen med yttrande till avtalskonferensen.

Upphovsrätt

Övrigt

Motion 50

Frilans Riks

Garanterar ALIS resurser i kampen mot fulavtal

Kampen mot fulavtal har vuxit till en av de enskilt största frågorna för både enskilda frilansare och för Frilans Riks arbete.

Vi har sett hur de oskäligen utvecklade avtalen och hur läget blivit svårare och svårare för enskilda frilansare att hävda sina rättigheter. Segrarna är få och uppdragsgivarna verkar ständigt ligga steget före och utnyttjar ett splittrat frilanskollektiv.

Vi känner därför behov av att ta ett nytt grepp i kampen mot de oskäligen utvecklade avtalen och återpubliceringar utan ersättning. I våra samtal med företrädare för ALIS har vi kommit fram till möjligheter att gemensamt stärka frilansarna när det gäller upphovsrätten, inte minst när det gäller kollektiva överenskommelser.

För att kunna gå vidare och stärka frilansares och sin egen ställning behöver dock ALIS mer resurser, inte minst IT och personal men också uppbackning från förbundet.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet tillsammans med övriga medlemsförbund i ALIS förhandlar om att garantera ALIS de resurser som gör ALIS mer relevant för enskilda medlemmar och underlättar för medlemmar att ansluta sig.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 50

ALIS är en av fyra upphovsrättsliga förvaltningsorganisationer som förbundet är medlemmar i, som i första hand frilansare inom "ord-området" kan välja att ansluta sig till, dvs frilansare som skriver artikeltexter, eller annat textmaterial. ALIS kan även serva anställda medlemmar i förbundet när det gäller material som dessa medlemmar skrivit vid sidan av sin anställning. Även andra typer av medel i form av utländska kopieringsersättningar har ALIS betalat ut till förbundsmedlemmar utan att dessa behövt ansluta sig aktivt till ALIS.

ALIS fyller därför en viktig funktion för att inkassera och betala ut ersättningar till medlemmar i förbundet. Men pga att medieföretag som i första hand publicerar böcker är mer benägna än tidnings- och tidskriftsföretag att betala ut ersättningar till ALIS har det inneburit att ALIS utbetalat "bokförlagspengar" i betydligt större omfattning än "tidnings- och tidskriftspengar". Detta förhållande har hitintills inneburit att ALIS inte kunna vara ett alternativ för att skapa ersättningar kopplade till fulavtalen.

Det finns en förhoppning att det ska bli ändring på det, och att ALIS där ska kunna fylla en funktion för "text-frilansare". Frågan om att "garantera" ALIS resurser är dock ingen fråga som förbundet förfogar över självt utan är beroende av övriga stiftarorganisationer. En viktig fråga har också varit att ALIS kan ingå flera avtal som ALIS kan tjäna mer pengar på än i dag.

FS föreslår kongressen

- att bifalla motionen.

Upphovsrätt

Övrigt

Motion 51

Frilans Riks

Motion om att upphovsrättsarbetet måste bedrivas kollektivt

Även 2017 blev fulavtalens år. Avtalen kräver att vi frilansjournalister alltifrån frånsäger oss upphovsrätten retroaktivt och för all framtid i alla existerande och framtida tillkommande publikationer och plattformar, till att vi genom ”avtal” tillåter en utökad nyttjanderätt. Ensidigt dikterade avtal som medieföretagen skickar ut med det uttalade eller underliggande hotet: skriver du inte på får du inga fler jobb. För den enskilde frilansen blir oavsett skrivningar och hot följden densamma: sämre betalt och förlorad kontroll över materialet.

Hösten 2017 visade kampanjen #deadline, kraftfullt, att förändringsarbete effektivast bedrivs kollektivt och samordnat. När yrkesverksamma, fackliga organisationer och dess medlemmar, politiker och lagstiftare slöt upp bakom kraven och fordrade förändring blev ett strukturellt skifte möjligt. Utan vidare jämförelser bör Journalistförbundet ta tillvara erfarenheterna från #deadline för att även komma tillrätta med fulavtalen.

Frilanskollektivets nej till fulavtalen och kravet på en schysst upphovsrätt måste effektivare samordnas och mobiliseras av förbundet. Kansliets ombudsmän och jurister måste bedriva arbetet rationellt och som en koordinerad kampanj med de verktyg som redan finns: Frilansstrategin och det nyligen framtagna upphovsrättsförslaget inspirerat av tysk lagstiftning.

Fulavtalen dumpar frilansares ersättning och hotar vår försörjning. Dessutom dumpas även den journalistiska kvaliteten. Tidskriftsföretagens avsikt är att fulavtalen ska bli praxis, att ingen individuell förhandling görs för upphovsrätten. Det accepterar frilanskollektivet inte.

Vi föreslår kongressen

- att Förbundsstyrelsen tar fram en övergripande strategi för ett kollektivt arbete för att förhindra fulavtal och stärka frilansjournalisters upphovsrätt

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 51

Den frilansstrategi som FS antog 2014 är tänkt att fungera som det dokument motionärerna efterfrågar. De försämringar som tongivande aktörer inom framför allt tidskriftsbranschen, men även andra delar av mediebranschen, har försökt påtvinga sina frilansande medarbetare i form av så kallade fulavtal har delvis ställt frilansstrategin på prov.

FS konstaterar att förbundet bemött de olika offensiverna på flera nivåer – genom opinionsbildning, genom samarbete med andra förbund som företräder frilansar, genom att söka kollektiv förhandling direkt med de berörda bolagen, genom att försöka involvera arbetsplatsklubbarna på bolagen, genom samlad medlemsinformation, genom deltagande i och understödande av frilansnätverk och genom enskild rådgivning och förhandlingsstöd.

Förbundets olika insatser har fungerat olika bra i olika delar, beroende på skilda omständigheter. Motionärerna har rätt i att det finns anledning att se över och utvärdera den befintliga frilansstrategin

för att se om den fyller sin tänkta funktion. Ett sådant arbete har påbörjats på tjänstemannanivå, varför FS anser att motionen kan bifallas.

FS vill också påminna om det kollektiva arbete för upphovsrätten som förbundet bedriver inom de kollektiva förvaltningsorganisationerna – BUR, Bonus, Copyswede och ALIS – liksom det påverkansarbete som bedrivs inom ramen för Klys.

FS föreslår kongressen

- att bifalla motionen.

Frilansars arbetsvillkor

Frilansars arbetsvillkor

Motion 52

Svenska Dagbladets och Dagens Nyheters journalistklubbar

SvD:s och DN:s journalistklubbar angående tydligare regler kring uppdragsgivarens ansvar i Frilansavtalet

Frilansarna har de senaste åren fått en allt större plats i SJF. De har idag två platser i förbundsstyrelsen och inför årets kongress är en frilansmedlem till och med nominerad till posten som vice ordförande. Samtidigt har de lokala klubbarna lämnats helt utan verktyg när det gäller att försvara frilansmedarbetarnas rättigheter. Av Frilansavtalet framgår att:

- En varaktig överenskommelse kan vara skriftlig, men måste inte vara det.
- Med överenskommelse av mer varaktig natur avses inte endast ett mellan parterna löpande avtal utan även en serie enskilda överenskommelser parterna emellan som över tid varit förhållandevis regelbundna.
- På dagstidningsföretag finns specialregler, som inte gäller på övriga områden, som ger arbetsplatsklubbarna möjlighet att förhandla för frilansar. Dels kan journalistklubben, om frilansen ber om det, hjälpa till att förhandla om arvode för frilansen och dels ska företaget förhandla med klubben innan man anlitar en frilans för ett löpande uppdrag. Utöver detta ska företaget förhandla med klubben om de har för avsikt att avsluta eller förändra frilansuppdragets omfattning.

Det finns i dag inga tvingande regler om att en uppdragsgivare i mediebranschen måste upprätta skriftliga kontrakt med frilansare som anlitas regelbundet. Av detta följer att ”varaktiga överenskommelser” enligt Frilansavtalets definition oftast är muntliga, och i många fall helt outtalade. När det gäller en frilansskribent som har ett fast utrymme (print eller webb) i form av en kolumn eller sida, är det ganska uppenbart att relationen mellan uppdragsgivaren och frilansaren förändras när kolumnen eller sidan försvinner. Betydligt knepigare blir det när en frilansare som regelbundet fått sina artiklar publicerade – och som kanske har byggt hela sin ”yrkestillvaro” på detta – märker att beställningarna uteblir.

Tillbaka till Frilansavtalet:

- Då uppdragsgivare avser att göra en mer omfattande förändring av eller upphäva överenskommelse av mer varaktig natur, ska – om inte annat överenskommit – underrättelse lämnas till uppdragstagaren minst två månader i förväg. Har uppdragen pågått i minst två år ska sådan underrättelse lämnas minst fyra månader i förväg.
- Under underrättelsetiden ska uppdragstagaren vara berättigad till att erhålla uppdrag i samma omfattning som tidigare under den två eller fyra månader långa underrättelsetiden, alternativt – om parterna kommer överens om detta – en ersättning som motsvarar uppdrag under två eller fyra månader.

Frågor som uppstår: Vad är en ”mer omfattande förändring”? När uppstår den? Hur ska en uppdragsgivare som arbetar i dagens snabbt föränderliga medieklimat veta vad som är aktuellt att publicera om fyra månader? Vad menas med ”avser” (uppdragsgivaren har kanske ingen medveten avsikt alls, det bara blir som det blir)? Har frilansen som inte längre lyckas sälja in sina artiklar,

förutom uppsägningstiden, även rätt till retroaktiv ersättning för de månader som gått innan hen påkallar en underrättelse? Vad ska beräkningen av ersättningen under uppsägningstiden baseras på – ett snitt de senaste åren, ett snitt det senaste året eller de senaste månaderna? Unt zu weiter.

I dag är fackliga förhandlare på lokal nivå som tar strid för en frilansande SJF-medlem helt utlämnade till arbets-/uppdragsgivarens goda vilja. Skamligt låga arvoden är legio, även om det finns enstaka klubbar som har lyckats förmå arbetsgivaren att alltid tillämpa frilansrekommendationen. Ibland med hot om att annars kräva obligatoriska förhandlingar om frilansintag med stöd i MBL:s §38. Det är dock en paragraf som är betydligt lättare att stödja sig på när det gäller intag av externa entreprenörer och företag (vanligt inom Public service), än när det gäller enskilda frilansare.

Men även om klubben skulle komma överens med arbetsgivaren om en lägsta nivå när det gäller arvoden kvarstår frågetecknen kring ”varaktiga överenskommelser”: vad de innebär, hur de ska utformas, hur de ska upprätthållas, hur de ska förändras och hur de ska avslutas. Det enda sättet att komma till rätta med detta är att införa tvingande regler i Frilansavtalet: När en enskild frilansare anlitas ett visst antal gånger under en viss tidsperiod måste ett skriftligt kontrakt upprättas. Ett kontrakt i vilket man gemensamt kommer överens om villkoren för samarbetet. Förbinder sig uppdragsgivaren att köpa ett visst antal artiklar/tjänster under den närmaste tiden? Hur stor variation i uppdragen kan i så fall förekomma utan att uppdragsgivaren måste underrätta frilansaren ifråga?

Här kan även finnas en uppsida för arbetsgivaren. Ett sådant tvingande kontrakt skulle också kunna användas som ett avslut på samarbetet. ”Vi har nu anlitat dig under en period, och kan enligt Frilansavtalet inte fortsätta att göra det utan att upprätta ett skriftligt kontrakt. Vi har dock inte för avsikt att anlita dig på samma sätt i fortsättningen och ger dig därför två/fyra månaders uppsägning”. Ett bistert besked, men det är kanske bättre att få det svart på vitt och kunna lägga upp andra planer?

En skarpsynt analytiker kan nu påpeka att vad som skissas ovan är ett LAS för frilansare, med in- och ut-lasningar och de fördelar och problem det medför. Men vi tycker ju att LAS i grunden är en ganska bra grej för oss fast anställda, så varför skulle det inte vara det för våra frilansande medlemmar?

Vi föreslår kongressen

- att överlämna motionen till förhandlingsdelegationen som ett underlag för diskussioner om hur tydligare regler kring uppdragsgivarens ansvar skulle kunna införas i Frilansavtalet.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 52

När förhandlingarna om ett nytt frilansavtal för medlemmar i Journalistförbundet inleddes var intentionen att renodla och modernisera de villkor som gällt för frilansare i de olika frilansavtal som då inte hade omförhandlats sedan 1994, (dagspress), 1997 (public service) och 2001 (tidskrift). Dessutom var det viktigt för frilansavtalsdelegationen att få ett enhetligt avtal som gäller för alla medlemmar på alla företag där Journalistförbundet har kollektivavtal med Medieföretagen. Tidigare fanns inget frilansavtal för kommersiella etermedier.

Den 1 september 2015, cirka två år efter att omförhandlingarna av de tre befintliga frilansavtalen inleddes, trädde det nya frilansavtalet i kraft. De kanske viktigaste skrivningarna i frilansavtalet är just de som motionärerna har frågor kring i sin motion, som handlar om en sorts uppsägningstid för frilansare vid en varaktig överenskommelse.

Sådana skrivningar hade funnits i två av tre tidigare frilansavtal och för att minska otryggheten för frilansare var det av yttersta vikt att det nya frilansavtalet skulle innehålla skrivningar om att uppdragsgivare inte utan uppsägningstid kan avbryta löpande överenskommelser, oavsett om dessa

överenskommelser varit skriftliga, muntliga eller konkludenta, det vill säga bara löpt på utan att vare sig muntligt eller skriftligt avtal träffats.

Det har även historiskt funnits svårigheter att tolka begreppet ”varaktig överenskommelse”. Det har till exempel tvistats om huruvida det krävs ett skriftligt avtal för att frilansen ska kunna hävda att det varit fråga om en varaktig överenskommelse, eller om det räcker med att en frilans jobbat löpande för en uppdragsgivande. Därför lades under frilansavtalsförhandlingarna mycket vikt vid att få in förtydliganden om vad som avses med varaktig överenskommelse och därav formuleringen: ”Med överenskommelse av mer varaktig natur avses inte endast ett mellan parterna löpande avtal utan även en serie enskilda överenskommelser parterna emellan som över tid varit förhållandevis regelbundna.”

Den nya skrivningen är självklart inte heller oproblematiskt. Precis som motionärerna skriver uppstår ändå frågetecken kring när och hur en varaktig överenskommelse kan anses föreligga och när en ”omfattande förändring” ska anses ha skett samt när frilansen i så fall ska ha varslats om att den ska förändras eller avslutas. Inte sällan sker en stegvis nedtrappning av antalet uppdrag per månad som kanske inte uppfattas av någondera part förrän det en dag står klart att en uppdragsgivare som frilansen tidigare fakturerat en viss summa i genomsnitt per månad kanske så mycket som halverat sina inköp, vilket självklart ska ses som en ”omfattande förändring”, men som skett över tid och därmed inte kunnat förutses av vare sig frilans eller uppdragsgivare. Hur dessa ”smygförändringar” och andra situationer som kan vara svårtolkade utan tydlig praxis bäst ska regleras bör lämnas till en kommande förhandlingsdelegation för frilansavtalet.

Även frågan om arvode diskuterades i förhandlingarna och förbundet gjorde bland annat försök att få in hänvisningar till frilanskalkylatorn i avtalet, men utan resultat.

Förbundsstyrelsen välkomnar en översyn av tillämpningen av frilansavtalet och är ense med motionärerna om att förtydliganden kring delar av avtalet är önskvärda. Möjligen skulle Journalistförbundet och Medieföretagen kunna arbeta fram gemensamma kommentarer kring avtalet utan att för den skull omförhandla ordalydelsen.

Huruvida förbundet ska begära omförhandling av frilansavtalet är dock ett beslut för kommande förbundsstyrelse att fatta, eftersom det löper tillsvidare och inte nödvändigtvis förhandlas om i samband med kommande kollektivavtalsförhandlingar för anställda.

FS föreslår kongressen att besluta

- att anse motionen besvarad.

Frilansars arbetsvillkor

Frilansars arbetsvillkor

Motion 53

Frilans Riks

Frilansjournalisters/egenföretagares arbetsmiljö

Arbetsmiljöansvaret för frilansjournalister/egenföretagare och den utsatthet vi upplever som yrkesgrupp har aktualiserats av mordet på frilansjournalisten Kim Wall och genom de massiva #metoo-kampanjer mot sexuella trakasserier som genomförts under hösten.

För anställda journalister har arbetsgivaren ett arbetsmiljöansvar, och i förlängningen finns Arbetsmiljöverket när arbetsgivaren inte tar sitt ansvar. För frilansjournalister/egenföretagare däremot är det hen själv som får ta det ansvaret vad gäller såväl säkerhet som rättigheten till en god arbetsmiljö.

Många frilansjournalister är också inne och arbetar på arbetsplatser som saknar kollektivavtal, produktionsbolag till exempel, och har därmed ett försvagat arbetsmiljöskydd. Alarmerande är att antalet hängavtal ökar dramatiskt och nu är fler än det finns medlemmar i arbetsgivarorganisationerna på den privata sidan.

I den statliga utredningen Ett arbetsliv i förändring – hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön? som lades fram våren 2017, framförs behovet av att ändra på detta. I en debattartikel på SVT-Nyheter Opinion skrev, med hänvisning till utredningen, Journalistförbundets ordförande Jonas Nordling tillsammans med dåvarande Frilans Riks ordförande Victoria da Silva i augusti förra året om ”behovet (vår kursivering) av ett så kallat ’utökat rådighetsansvar’ i situationer där ’ett traditionellt arbetsgivar-arbetstagarförhållande inte föreligger men där det ändå finns någon aktör som har möjlighet att påverka arbetsmiljön för den som utför arbete’”.

Utökat rådighetsansvar lyftes också fram av utredaren när betänkandet lades fram. Vem denna ”aktör” kan vara med möjlighet att påverka arbetsmiljön för frilansare bör väl vara något för Journalistförbundet och motparten att förhandla fram tillsammans med politiker.

Men det får inte stanna vid ett behov. Egenföretagarna och frilansjournalisterna blir allt fler, och allt fler faller därmed utanför gällande bestämmelser för arbetsmiljöansvar. Som Martin Schibbye och Johan Persson, Niclas Hammarström och Magnus Falkehed samt Joakim Medin för att bara nämna de senast mest kända och spektakulära fallen där frilansare råkat arbetsmiljömässigt illa ut och ansvarsfrågan inte varit glasklar.

Frilansjournalister som alla andra arbetstagar ska oberoende av anställningsform ha rätt till en säker och trygg arbetsmiljö.

Vi föreslår kongressen

- att Förbundsstyrelsen avsätter tid och resurser för att gentemot TCO och ansvariga politiker arbeta för att få till stånd ett utökat rådighetsansvar i situationer där ett traditionellt arbetsgivar-arbetstagarförhållande inte föreligger men där det ändå finns någon aktör som har möjlighet att påverka arbetsmiljön för den som utför arbete.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 53

Det borde vara en självklarhet att frilansjournalister ska ha rätt till en lika säker och trygg arbetsmiljö som alla andra arbetstagare, men precis som motionären skriver och som också lyfts i den debattartikel som motionen hänvisar till, är det långt ifrån en verklighet i dag.

Journalistförbundet har som en av flera aktörer haft möjlighet att komma med synpunkter på utredningen om det moderna arbetslivets utmaningar som motionären hänvisar till. Ett av de områden som förbundet särskilt har lyft fram är den osäkra vardagen för många frilansar. Förbundet har bland annat pekat på den press som råder för frilansar att tvingas ta farliga uppdrag eller arbeta med för hög arbetsbelastning för att inte förlora kunder.

Oavsett om frilansen själv bokar sina jobb eller om planering och bokning sker av uppdragsgivaren, finns det i dagsläget inget annat krav på uppdragsgivaren än att som rådighetsansvarig, det vill säga den som råder över lokalerna, se till att fasta anordningar är säkra för alla som utför arbete i lokalerna enligt arbetsmiljölagen 3 kap. 12 §. Utöver det finns även krav på samordningsansvar enligt arbetsmiljölagen 3 kap. 7g §, det vill säga att de som samtidigt bedriver verksamhet på ett gemensamt arbetsställe gemensamt ska se till att den egna verksamheten och anordningarna inte medför risk för ohälsa eller olycksfall. Förutom att ansvaret mer gäller den fysiska arbetsmiljön blir det i praktiken så att det blir frilansen själv som får ansvaret att hantera arbetsmiljörisker samtidigt som hen sällan helt eller över huvud taget kan styra över sin egen arbetsmiljö.

Utredarna har därför mycket riktigt lyft fram tankarna om ett utökat rådighetsansvar och resonerar bland annat så här: Utgångspunkten bör i stället vara att den som kan påverka arbetsmiljöförutsättningarna på en viss plats bör ha någon typ av ansvar för de personer som utför arbete på platsen. Det vill säga att det finns ett behov av att se över om regelverket ska vara tydligt uppbyggt kring begrepp som arbetsgivare, arbetstagare och arbetsställe.

Även om utredarna påpekar att frågan behöver ses över och att det kan krävas förändrad lagstiftning föreslås inget konkret förslag på ändrade skrivningar. Förbundsstyrelsen ser därför i enlighet med motionären ett behov av att fortsatt belysa den problematik som finns. Journalistförbundet har sedan tidigare löpande tagit upp frilansarnas situation i olika nätverk och har även kontaktat centralorganisationen TCO och andra förbund för att hitta samarbeten för att tillsammans arbeta för ett utökat rådighetsansvar.

FS föreslår kongressen

- att bifalla motionen.

Bemannings- och visstidsantällda

Bemanningsföretagen

Motion 54

Journalistklubbarna vid Expressen, DN, TT, SMAB, BBM (Bonnier Business Media), Promedia, SvD och Aftonbladet

Vi måste få ordning på bemanningsföretagen

Journalistbranschen har de senaste åren flitigt använt sig av bemanningsbolag, snarare än som tidigare ha egna vikarier. Under det senaste decenniet har det nästan uteslutande handlat om interna bemanningsbolag. Dessa finns i dag på Bonnier (Marieberg media), Mittmedia (MMK) och Schibsted (SMAB).

Att de existerar är helt enligt gällande lagar. Däremot kan det knappast anses rimligt att de som arbetar på samma arbetsplats ska ha så stora skillnader i villkor och avtal, som fortfarande är fallet – likt ett A- och B-lag. Trots att en del arbete gjorts är bemanningsfrågan ännu en skamfläck bland journalistavtalen. Många av våra kollegor blir inlåsta i bemanningsavtalet och – utan god vilja från företagen – kan de bli kvar där i all evighet.

Så ska det inte behöva vara.

När politiken öppnade för bemanningsbolag såg man framför sig uthyrande företag typ Proffice, som förser en hel bransch med vikarier och inhoppare. Koncerninterna bemanningsbolag var inte på kartan.

De riktiga bemanningsbolagen (utan koncernkoppling till det inhyrande företaget) fungerar i mångt och mycket som ett första steg in i en bransch, ett yrke och de har en viktig uppgift i bristyrken, där "vanliga" arbetsgivare har svårt med rekryteringen. Det betyder också att lönefrågan blir dubbel, dvs ibland press neråt, ibland press uppåt.

Koncerninterna bemanningsbolag har uppenbarligen två syften: Det legitima, att lösa vikarieförsörjning, och det omoraliska, att pressa ner lönenivåer och villkor. Denna villkors- och lönedumpning leder i förlängningen också till att tidigare bemanningsanställda alltför ofta kommer in på för låga nivåer när de eventuellt går från att vara bemanningsanställda till att bli direktanställda, vilket pressar ner alla lönepotter, i en negativ spiral.

Det enda rimliga är att journalister på samma arbetsplats har samma förutsättningar att göra ett bra jobb – oavsett om det rör sig om direktanställda på redaktionen eller de bemanningsanställda. Svårare än så är det inte.

Vi föreslår kongressen

- att journalistförbundet verkar för ett förbud mot interna bemanningsbolag eftersom de bara syftar till att försäkra för de anställda.
- att övriga villkor i bemanningsavtalet återspeglar den bransch och det avtal i vilket de verkar.

- att Journalistförbundet genomför ett opinionsarbete mot centrala parter i bemanningsfrågan för att sätta press på de företag som använder sig av bemanningsbolag.
- att journalistförbundet fortsatt stöttar de lokala klubbarna för att bygga en stark organisation, för att på så vis kunna förbättra förhandlingsförmågan lokalt, inte minst när det gäller lönefrågan där bemanningsbolagen ligger långt efter.

Motion 55

Ragna Fahlander och Linda Mankefors

Bättre villkor för bemanningsanställda

Sedan förra kongressen har flera företag fortsatt att anlita bemanningsföretag för att tillsätta tjänster och vikariat – ett sätt att kringgå reglerna om anställningsskydd, och ofta ett sätt att dumpa lönerna.

Mittmedia är ett exempel. MMAB anlidade i januari 84 bemanningsanställda och det finns tydliga tecken på strukturella löneskillnader i de olika bolagen.

Motionärerna ser med oro på att det riskerar att skapas ett A- och ett B-lag på redaktionerna. Människor jobbar sida vid sida, med olika anställningsvillkor. Förbundet bör fortsätta arbetet med att förbättra skrivningarna i bemanningsavtalet.

Det gäller bland annat röd komp-dagar och betald permission på helgdagsaftnar. Med mera.

Vi föreslår kongressen

- att yrka på att förbundet prioriterar arbetet för bättre villkor i bemanningsavtalet, enligt ovan.

Motion 56

Nordvästra Skånes journalistklubb (Helsingborgs Dagblad)

Ett kraftfullt agerande för bättre villkor för de bemanningsanställda

Sämre löner och sämre villkor i övrigt. Att jobba på samma arbetsplats, men ändå inte få höra till. Vår klubb har kritiserat användandet av bemanningsföretag på vår arbetsplats i flera år. Efter en kort paus är de inhyrda tillbaka. Vi ställde krav på en vikariepool och vi vet att våra vikarier hellre är anställda i samma bolag som våra medlemmar – HD Sydsvenskan AB.

Få av de som var anställda i det tidigare bemanningsföretaget på HD vill bli uthyrda igen och flertalet verkar ha lämnat mediebranschen. Tidigare inhyrda kollegor talar om att de gärna hade sett ett förbud av bemanningsföretag.

Vi kan inte se att förbundet har gjort tillräckligt i frågan. Andra branscher har fått till löneavtal där det genomsnittliga förtjänstläget på arbetsplatsen sätter lönen för de

inhyrda. Något liknande borde kunna gälla vid inhyrning i vår bransch. Det hade gjort det dyrare och därmed mindre attraktivt att ta in bemanningsföretag.

Dagens avtal innebär att de inhyrda får lägre löner. De ska ju kunna hyras ut till arbetsplatser med olika lönelägen. Bemanning blir billigare än att ha egen personal samtidigt som bemanningsföretagen förser sig med högre vinster genom de låga lönerna.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet arbetar för GFL – genomsnittligt förtjänstläge i avtalet för de bemanningsanställda. Detta för att få till högre löner till de inhyrda vikarierna.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 54, 55 och 56

Villkoren på bemanningsföretagen är och skall fortsätta att vara en viktig fråga för Journalistförbundet. Förbundsstyrelsen noterar med glädje det fortsatt stora engagemanget från klubbarna för våra bemanningsanställda kamrater på arbetsplatserna. Under den gångna kongressperioden har vi också sett exempel på hur solidaritet över avtalsgränserna har lett till förbättrade villkor och framflyttade positioner på flera håll.

Förbundsstyrelsen delar motionärernas bild av det problematiska med koncernägda bemanningsföretag som används för att täcka ett stadigvarande behov av personal. Förbundets arbete med att förbättra villkoren för de bemanningsanställda och motverka missbruk av bemanningsavtalet har under kongressperioden skett genom såväl lokala som centrala förhandlingar och starka krav i avtalsrörelsen. Inom Mittmedia, till exempel, har förbundet under 2016 drivit ett flertal lokala och centrala förhandlingar om användandet av inhyrning för att kringgå LAS. Och på Aftonbladet och SvD har Schibsted Media-klubben tillsammans med arbetsplatsklubbarna tagit strid mot oskäligen löneskillnader. Vi har idag en enhetlig modell för lönesättning på alla våra avtalsområden och en förändring såsom föreslås i motion 56 diskuteras därför lämpligen vidare av en avtalskonferens inför kommande kollektivavtalsförhandlingar.

Medieföretagens användande av bemanningsföretag har varit högprioriterad i avtalsförhandlingarna. 2016 träffades en uppgörelse som garanterar att de journalister som är uthyrda på vakanta tjänster ska ha villkor som är likvärdiga med villkoren hos kundföretagen. Detta i sig understryker förstås tveksamheten i om interna bemanningsbolag överhuvudtaget har en roll att spela i branschen.

Förbundsstyrelsen delar också bilden som framförs i motion 54, att starka lokala klubbar med förmåga att ta svåra förhandlingar är ett av de mest effektiva medlen för att uppnå bättre villkor för de bemanningsanställda.

När det kommer till opinionsarbete så har en rad insatser genomförts under perioden, bland annat som en del i arbetet med otryggheten i mediebranschen och Kent Wernes rapport om "Köparens marknad". Representanter för förbundet har även deltagit i en rad seminarier och debatter samt träffat beslutsfattare och diskuterat de problem vi ser kring bemanningsbolag. Förbundsstyrelsen är övertygad om att det även under kommande kongressperiod kommer att finnas ett stort behov av opinionsbildning i frågan. Exakt hur denna opinionsbildning ska utformas måste emellertid anpassas från situation till situation.

På samma sätt är förbundsstyrelsen övertygad om att frågan om de bemanningsanställdas villkor kommer att vara aktuell även i kommande avtalsrörelser. Förbundsstyrelsen

föreslår därför att motionerna ska anses besvarade och överlämnas med yttrande till avtalskonferensen.

FS föreslår kongressen

- att bifalla den första och fjärde att-satsen i motion 54
- att anse övriga att-satser i motion 54 och att-satserna i motion 55 och 56 besvarade samt
- att överlämna motionerna med yttrande till avtalskonferensen.

Bemannings- och visstidsanställda

Övrigt

Motion 57

Journalistklubbarna vid SVT och SR

Otrygga jobb med intermittenta anställningar

På senare tid har Journalistklubben vid SVT fått allt fler ärenden att hantera kopplade till avtal om intermittenta anställningar. Genom dessa avtal har arbetsgivaren skapat något som i det närmaste kan liknas vid ett daglönearbetarsystem hämtat från brukspatronernas tid, där journalister tvingas stå lydigt med mössan i hand och vänta på att tacksamt få arbeta. Som timavlönad intermittert anställd på SVT idag finns inga varseltider, ingen övertidsersättning och rätten till sjuklön är kraftigt begränsad. Sannolikt finns problemen även på SR.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet arbetar aktivt för att begränsa företagens möjlighet att använda sig av avtal om intermittenta anställning som ett sätt att kringgå LAS och pressa kostnaderna för arbete.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 57

Otryggheten i mediebranschen är ständigt i fokus för förbundets arbete. Under den senaste kongressperioden har Kent Werne, på uppdrag av förbundsstyrelsen tagit fram sex rapporter kring otryggheten i branschen. Den första av dessa, Köparens marknad, berör problematiken med visstidsanställningar och visar på att de tidsbegränsade anställningarna har ökat, från cirka tio procent i slutet på 80-talet, till omkring 18 procent idag. I rapporten noteras också att det som motionären ger uttryck för stämmer, de tidsbegränsade anställningarna har inte bara ökat, de har också ändrat karaktär, från att tidigare företrädesvis vara längre vikariat till kortare, mer oförutsägbara visstidsanställningar.

Inget av dessa fenomen är dock unikt för mediebranschen. Även på övriga arbetsmarknaden har visstidsanställningarna ökat från tolv procent i slutet av 80-talet till närmare 17 procent idag och även på resten av arbetsmarknaden har det skett en förskjutning från längre vikariat till kortare inlägg.

Wernes rapport konstaterar dock också att visstidsanställningarna är ännu lite vanligare inom just public service än i övriga branschen (20 procent enligt arbetsgivarens statistik) vilket tyder på att krafttag mot problematiken är än mer angeläget på detta kollektivavtalsområde.

Journalistförbundet jobbar inom ramen för TCO för att påverka lagstiftning kring otrygga anställningar. Efter flera års påtryckningar från bland annat TCO kom ändringar i LAS, som förhindrar oändlig stapling av visstidsanställningar, till stånd i maj 2016. Just nu ligger stort fokus inom TCO på att kartlägga och analysera de så kallade ”atypiska anlitandeformerna” (där bland annat visstidsanställningar räknas in) och hur trygga anlitandeformer kan främjas. TCO ser också över de trygghetssystem som finns och verkar för att dessa ska anpassas efter visstidsanställdas, egenföretagares och kombinatorers (personer som jobbar både som egenföretagare och viss- eller deltidsanställda) verklighet.

Så kallade ”ramavtal” som reglerar villkoren för medarbetarna de dagar de rings in är vanliga inom alla förbundets avtalsområden och har ökat på senare år. I nuläget finns dock inget hinder i lag eller kollektivavtal för att visstidsanställa personal från en dag till nästa.

Förbundsstyrelsen ställer sig positiv till intentionerna i motionen, men om och hur eventuella avtalskrav i frågan kommer att ställas blir en fråga för kommande förhandlingsdelegation.

FS föreslår kongressen att besluta

- att anse motionen besvarad samt
- att överlämna motionen med yttranden till avtalskonferensen.

Bemannings- och visstidsanställda

Övrigt

Motion 58

Mattias Klefbeck

Gör det lönsamt att tillsvidareanställa

SJF behöver byta spår i sin kamp mot onödiga ut-LAS:ningar och missbruket av tidsbegränsade anställningar.

Lösningen är att tänka radikalt annorlunda och förändra systemet i grunden. Det går att åstadkomma genom att ändra i kollektivavtalet så att det blir lönsamt för mediabolagen att tillsvidareanställa och mer kostsamt att ha tidsbegränsade anställningar. Tänkbara lösningar är avgångsvederlag för tidsbegränsade anställningar, rabatter vid tillsvidareanställningar och provanställningar för fasta tjänster.

Chansen att lyckas bygger på ömsesidighet. Både arbetstagare och arbetsgivare måste känna att de har något att vinna. Om vi inte uppnår en win-win situation kommer vi inte att uppnå någonting alls.

Därför föreslår jag att kongressen beslutar att ge förbundsstyrelsen följande uppdrag:

att verka för ett kollektivavtal där det är ekonomiskt mer lönsamt för mediabolagen att tillsvidareanställa än att stapla tidsbegränsade anställningar på varandra

Ett förslag på en tänkbar modell

Förbundsstyrelsen får fria tyglar att självständigt utarbeta ett eget förslag och att i förhandlingar med arbetsgivar sidan göra de kompromisser som behövs. Men här nedan skissar jag på en tänkbar modell som kan ge inspiration för det arbetet.

Inför ett avgångsvederlag vid tillfälliga anställningar:

- När en tidsbegränsad anställning upphör utan erbjudande om nytt jobb får arbetsgivaren betala ett avgångsvederlag som motsvarar 3 % av den totala lönesumman för den anställningsperiod som avslutas.
- Om en programanställd exempelvis får 30 000 kronor i månaden under ett halvår blir den totala lönesumman 180 000 kronor. I det exemplet blir avgångsvederlaget 5 400 kronor för ett halvår. För arbetsgivarens del lär det väl också tillkomma sociala avgifter.
- Avgångsvederlaget ska förstås betalas ut till den anställde.
- Kanske kan det vara klokt att göra undantag för vikariat där någon täcker upp för kortare sjukskrivningar och vanlig semester. Annars finns risken att arbetsgivaren inte tar in vikarier vid kortare perioder av frånvaro.

Inför ett provanställningsår som standard:

- Samtliga nya anställningar på fasta tjänster bör vara provanställningar under ett år.
- Den tid någon eventuellt har haft ett en tidsbegränsad anställning kan dras av från tiden som personen får som provanställning. Om någon exempelvis har varit programanställd i 9 månader, blir provanställningen bara 3 månader.

- Med ett provanställningsår som standard minskar arbetsgivarens rädsla för att felrekrytera och chansen ökar att våra medlemmar får fasta tjänster.
- Undantag bör göras för bemanningsbolag. För vi vill inte uppmuntra arbetsgivarna till den typen av jobb.

Inför en lönerabatt för provanställda:

- När en person får en fast anställning kan det tillfälligt ges en lönerabatt under tiden som provanställd (se ovan). Rabatten gäller alltså som längst i ett år.
- Rabatten kan exempelvis vara 3 %. Den nyanställda har alltså en lön på pappret, men i praktiken dras 3 % av från lönen. När det första året är till ända justeras lönen automatiskt upp till den normala lönenivån som står på pappret. Detta ska inte ses som en löneökning utan ligger helt utanför den ordinarie lönesättningsprocessen.
- Lönerabatten är ekonomiskt lockande för arbetsgivaren.
- Lönerabatten är rimlig eftersom en nyanställd kan behöva läras upp innan personen presterar på sin maximala nivå.
- Undantag bör göras för bemanningsbolag även här.

Inför en klausul om återställande:

- Om en provanställning inte övergår i en tillsvidare tjänst bör arbetsgivaren bli återbetalningsskyldig. Så i praktiken blir det då som om personen hade haft vikariat eller programanställning. Typ en ”reverseknapp”.
- Lönerabatten betalas tillbaka till arbetstagaren.
- Arbetstagaren får också avgångsvederlag, enligt principen ovan.
- Ett räkneexempel på 30 000 kronor i månadslön: Om en 12 månader lång provanställning inte övergår i en fast tjänst, så blir arbetsgivaren skyldig att betala ut sammanlagt 21 600 kronor.

Jag föreslår kongressen

- att förbundsstyrelsen verkar för ett kollektivavtal där det är ekonomiskt mer lönsamt för mediabolagen att tillsvidareanställa än att stapla tidsbegränsade anställningar på varandra

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 58

Journalistförbundet har så länge som ”utlasning” varit ett begrepp på olika sätt försökt bekämpa det missbruk av lagen om anställningsskydd som sker genom att arbetsgivare begränsar längden på visstidsanställningar för att undvika att företrädesrätt till återanställning uppstår.

Förbundets arbete har bedrivits på många olika sätt för att åstadkomma en förbättring för medlemmarna bl a genom att försöka påverka lagstiftaren, kampanjer och partsgemensamma arbetsgrupper men inte minst genom att i kollektivavtalsförhandlingar försöka åstadkomma en bättre reglering i kollektivavtal.

Historiskt har det funnits skrivningar i kollektivavtalet för public service om att det vid lönesättning skulle tas hänsyn till de brister som fanns för den enskilde medarbetaren avseende anställningstrygghet vid den då gällande möjligheten att anställa för projekt.

Motionsskrivaren föreslår här ett lite annat grepp för att åstadkomma resultat i kampen mot otryggheten och är en fråga för avtalskonferensen att diskutera inför nästa avtalsrörelse.

FS föreslår kongressen att

- att anse motionen besvarad samt

- att överlämna motionen med yttrande till avtalskonferensen.

Bemannings- och visstidsanställda

Övrigt

Motion 59

Frilans Riks

Tjänstepension från första anställningsdagen för dem som är födda 1978 eller tidigare

I dag ser villkoren för tjänstepension ut så här:

Har din arbetsgivare kollektivavtal betalar den in pengar till din tjänstepension även om du är visstidsanställd. Men reglerna varierar beroende på när du är född:

Är du född 1978 eller tidigare tillhör du ITP 2 som är en förmånsbestämd tjänstepension. För att tjäna in till den måste du ha varit anställd i tre månader.

Är du född 1979 eller senare tillhör du ITP 1 som är en premiebestämd tjänstepension. Här betalar arbetsgivaren in till din pension från första dagen du är anställd.

En ändring så att arbetsgivaren betalar in tjänstepension för dem som är födda 1978 eller tidigare från första anställningsdagen. Samtidigt blir det dyrare för arbetsgivaren att utnyttja vikarier vilket i sin tur motverkar vikariekaruseller. Det här är viktigt för såväl anställda som frilansar då många frilansar är kombinatörer.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet verkar för en ändring av reglerna i ITP så att arbetsgivaren betalar in tjänstepension för dem som är födda 1978 eller tidigare från första anställningsdagen.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 59

Motionen berör villkoren i den andra delen av den nuvarande tjänstepensionsplanen - ITP2. Denna plan gäller för de som är födda 1978 och tidigare. Det stämmer dessvärre, som motionärerna skriver, att planen gäller först efter att man arbetat hos en arbetsgivare tre månader i följd. Den nyare planen, ITP1, gäller emellertid från första dagen.

ITP-avtalet har förhandlats fram mellan PTK och dåvarande SAF, numera Svenskt Näringsliv, och innebär som så ofta i förhandlingar kompromisser mellan parterna. En sådan kompromiss, som Journalistförbundet länge försökt påverka, är tremånadersregeln.

Att omförhandla den gamla ITP-planen låter sig emellertid knappast göra, med mindre än att arbetsgivarna kräver att de ska kunna frigöra sig från hela den äldre pensionsplanen - vilket för de allra flesta tjänstemän vore ett väsentligt sämre alternativ.

Journalistförbundet och de andra förbunden inom PTK har därför fått acceptera, som det minst dåliga alternativet, att ITP2-planen ligger som den ligger, under sin utfasningsperiod, utan ytterligare ändringar - vare sig till det bättre eller sämre.

En möjlig förhandlingsöppning skulle i praktiken endast kunna uppstå vid det tillfälle då parterna förhandlar om vilka villkor som ska gälla under planens avskaffande.

För den som är född före 1978 och vet att den bara kommer att göra korta inlägg, under tre månader, hos en arbetsgivare är det bättre att från första dagen försöka komma överens om att man ska omfattas av ITP1 – alternativt att använda avsaknaden av pensionsavsättningar som ett argument för högre lön.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad.

Arbetstider, semester och ledighet

Övrigt

Motion 60

Journalistklubbarna vid SVT och SR

Motion för att ge ljus och luft

Sjuktalet ökar sakta i landet och inte minst i mediebranschen. Samtidigt tillförs ständigt nya arbetsuppgifter. Personalnedskärningar i kombination med publicering på flera plattformar sliter på våra medlemmar. Det är dags för Journalistförbundet att kräva mera luft i schemat.

För något årtionde sedan var det vanligt att arbetsgivare efterskänkte tid, till exempel i slutet av ett morgonpass. Nu läggs varenda minut ut, och systemet med kvartalsarbetstid gör det möjligt att pussla ihop "slattarna" till hela arbetsdagar.

Det finns skrämmande exempel på personer som känt sig tvungna att ta ut semesterdagar för att få återhämtning. Så ska det inte behöva vara. Semestern ska inte splittras upp, utan kunna tas ut sammanhållen för optimal vila.

Däremot är det inte fel med obokade dagar utspridda över året. Dagar som medarbetaren själv äger och kan använda till olika former av kompetensutveckling.

Det kan handla om att gå på föreläsningar eller göra studiebesök. Kanske besöka en annan redaktion och få impulser med sig hem.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet verkar för arbetsscheman med så mycket luft att medarbetaren kan känna återhämtning. Det ska finnas tid för förkovran, och förbundet bör verka för ett antal kompetensutvecklingsdagar per år.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 60

Efter år av nedskärningar upplever många medlemmar att deras arbetssituation har blivit så pressad att de riskerar ohälsa. Om arbetsgivarna i schemalaggeningen räknar minuter i stället för att se till att det blir en långsiktigt hållbar arbetstidsförläggning för den enskilda medarbetaren, ökar pressen ytterligare. I avtalsförhandlingen 2017 kom de centrala parterna överens om att tillsätta arbetsgrupper inom avtalsområdena public service och dagspress som ska arbeta med utvecklingen av arbetstidsreglerna i kollektivavtalen. En väg framåt även om parterna i nuläget inte har samma syn på problematiken.

Tid för återhämtning är av stor betydelse för att medlemmarna ska orka arbeta i en tid när kraven ökat dramatiskt. De höga kraven, tillsammans med en mediebransch som ständigt letar nya vägar till lönsamhet och till att vara relevanta för sina tittare/lyssnare/läsare gör det också angeläget att fortsätta arbetet för medlemmarnas möjlighet till kompetensutveckling. När det gäller återhämtning och kompetensutveckling så har arbetsgivaren och medarbetaren allt att vinna på att behoven tillgodoses. Båda frågorna, för sig eller som en kombination som motionärerna föreslår, är mycket angelägna att fortsätta driva. Dock är det förhandlingsdelegationen som har att prioritera och slutgiltigt fastställa kraven.

FS föreslår kongressen

- att anse motionerna besvarade samt
- att överlämna motionerna med yttranden till avtalskonferensen.

Arbetstider, semester och ledighet

Övrigt

Motion 61

Journalistklubbarna vid SR och SVT

Fler semesterdagar

Vi vill att Journalistförbundet får i uppdrag att återigen driva frågan om förbättrade semestervillkor.

Fram till den dag man fyller 40 år har man inom Public Service 25 semesterdagar och sedan maximalt 28 dagar. Ska man få fler dagar måste man förhandla bort rätten till övertid. Det är klart sämre villkor än exempelvis inom dagspress eller på det statliga området.

Vi anser dessutom att vi har dåliga villkor när det gäller sparande av semester. Semesterdagar över 20 får sparas i fem år, sen måste de tas ut. Under de år du tar ut sparad semester får du inte spara nya semesterdagar. Även förbundets medlemmar inom tidskrift, etermedia och bemanning har dåliga semestervillkor.

Med den utvecklingen som journalistyrket fått, med alltmer uttalade krav från arbetsgivaren att vi ständigt ska vara ”online”, nåbara – och aktiva- i de sociala medierna, så framstår det som alltmer orimligt att många journalister ska ha sämre villkor än många andra yrkesgrupper när det gäller vila och återhämtning.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundets kongress ger förbundet i uppdrag att öka ansträngningarna för att få till stånd bättre semestervillkor för alla journalister.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 61

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen om att de ökade krav som idag ställs på journalistyrket om att vara ständigt nåbara och samtidigt närvarande i sociala medier också ställer nya krav på förbättrade villkor för möjlighet till återhämtning.

I förslaget till handlingsplan för 2018–2021 har förbundsstyrelsen identifierat fem punkter att särskilt arbeta med under kongressperioden för att minska stress och ohälsa. Bland annat handlar det om att få till stånd en bättre balans mellan arbete och fritid i en ständigt uppkopplad tillvaro samt att kartlägga redaktionella arbetstider.

Medieföretagen, som är en arbetsgivarorganisation inom Svenskt Näringsliv, är principiellt motståndare till att i kollektivavtal införa fler än 25 semesterdagar, men detta hindrar inte att vi från Journalistförbundets sida fortsätter att ställa krav på förbättrade semestervillkor på Public service såväl som på övriga avtalsområden samt att driva andra krav i syfte att förbättra såväl semestervillkor som arbetstider och andra villkor för att öka möjligheterna till återhämtning.

Vid den senaste avtalsförhandlingen lyckades vi till exempel få igenom en arbetsgrupp för att tillsammans med samtliga avtalsparter på avtalsområdet, arbeta med ett långsiktigt utvecklingsarbete av kollektivavtalets arbetstidsregler. Syftet är att hitta lösningar som ger mer tid för återhämtning för alla journalister.

Rätten att spara fem dagar per år är reglerad i semesterlagen och har samband med arbetsgivarens skyldighet att utge minst fyra veckors sammanhängande semester under tiden för huvudsemesterns förläggande. I de fall semesterrätten överstiger 25 dagar kan fler dagar sparas till ett annat semesterår. Detta samt regleringen om att inga nya dagar får sparas ett semesterår då sparade tas ut, regleras i 18 § Semesterlagen, vilken är en tvingande paragraf som inte går att göra avvikelser ifrån i avtal på vare sig lokal eller central nivå. Meningen med lagens tvingande reglering är att förhindra att full semester inte tas ut under alltför många år i följd.

Journalistförbundet arbetar kontinuerligt med att driva frågor om semesterrätt och rätt till återhämtning, både genom att bevaka att arbetsmiljölagen och dess föreskrifter efterlevs på företag där vi har medlemmar såväl som genom att driva frågan om förbättrade villkor för rätt till återhämtning i kollektivavtalsförhandlingarna. Förbundsstyrelsen avser att fortsätta ansträngningarna för att förbättra villkor som ger ökad möjlighet till tid för återhämtning för alla journalister, både i det löpande arbetet som i kommande kollektivavtalsförhandlingar.

FS föreslår kongressen

- att anse motion 61 besvarad samt
- att överlämna motionen med yttrande till avtalskonferensen.

Arbetstider, semester och ledighet

Övrigt

Motion 62

Ragna Fahlander och Linda Mankefors

Kompensation för tre heliga dagar

I dagspressavtalet finns en skrivning om att den som arbetar eller är ledig på röda dagar som inte är söndagar ska kompenseras med en extra ledig dag.

Detta gäller dock inte de allra viktigaste helgdagarna: Julafton, nyårsafton och midsommarafton.

Att få en ”röd komp-skrivning” i det centrala avtalet för de tre dagarna vore mycket värt.

Vi föreslår kongressen

- att rekommendera att förbundets förhandlare verkar för att de som arbetar eller är ordinarie lediga på julafton, nyårsafton och midsommarafton kompenseras med en ledig dag.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 62

I takt med att arbetsgivarna har sagt upp lokala avtal där medarbetarna fick kompensation för arbete på svarta aftnar har fler medlemmar hamnat i ett läge där arbete på jul-, nyårs- och midsommarafton inte kompenseras med mer än kollektivavtalets helgtillägg. Den ersättningen ligger för många medlemmar långt under det värde dagarna har för dem. I dagspressavtalet är ersättningen för att jobba på helger och helgdagsaftnar låg jämfört med andra avtal. Det är en fråga som drivits av förbundet i tidigare avtalsförhandlingar och förbundsstyrelsen menar att det är angeläget att fortsätta arbeta för en förbättring.

När det gäller i vilken form medarbetarna ska kompenseras kan man tänka sig flera olika spår: genom kompensationsledighet även för dessa helgdagsaftnar, som motionären föreslår, genom högre ersättning för helger och helgdagsaftnar eller genom högre ob-ersättning generellt. Det är dock förhandlingsdelegationen som har att prioritera och slutgiltigt fastställa kraven.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad samt
- att överlämna motionen med yttranden till avtalskonferensen.

Arbetstider, semester och ledighet

Arbetstider och arbetsmiljö

Motion 63

Klubbarna på Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen, Schibsted Media AB, TT, Dagens Industri, Norrtelje Tidning, Lokaltidningen Mitti, Metro och Uppsala Nya Tidning

Dagspressdistriktet angående arbetsmiljöåtgärder vid scheman med ett stort antal skiftstarter

I dagspressavtalet som tecknades i juni 2017 kom SJF överens med arbetsgivarsidan om att tillsätta en arbetsgrupp som ska hitta ”nya lösningar kring arbetstid”, samt om att bilda ett avtalsråd som ska hantera "arbetstidsrelaterade problem". Vidare ska ”större hänsyn” tas för individens behov vid schemaläggning.

I dessa formuleringar ryms brännande frågor som redan borde ha besvarats. När nästa avtal tecknas är det därför helt nödvändigt att ingen ges anledning att damma av den slitna frasen ”mycket snack och lite verkstad”.

I dag går många av våra medlemmar på knäna på grund av att arbetsgivarna glatt utnyttjar rätten att lägga helt horribla scheman utan utrymme för återhämtning. Scheman som starkt begränsar möjligheterna till ett socialt liv, och som för småbarnsföräldrar i många fall skapar oöverstigliga problem.

De gällande reglerna kring arbetstidsförkortning, och beräkningen av så kallade OB-poäng, kom till i en verklighet som svensk dagspress för länge sedan har lämnat bakom sig. Allt färre jobbar på tider under dygnet som reducerar veckoarbetstiden annat än marginellt. I vår nya, sköna, digitala värld har journalisternas arbetstider i stället anpassats till när läsarna loggar in på sina mobiler och är uppkopplade på sina datorer.

Ett arbetsschema med skiftgång kan idag innehålla ett stort antal olika skiftstarter – tidig morgon, dag, eftermiddag och kväll. En småbarnsförälder kan åläggas ett schema med jobbstarter 05.00, 05.30, 06.00, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 13.00, 14.00, 15.00 och så vidare i olika varianter. Scheman där antalet skiftstarter är tvåsiffrigt förekommer. Ett sådant schema ger på sin höjd 15 OB-poäng och därmed noll ATK. Det är heller inte ovanligt med scheman där jobb sju dagar måndag till söndag i rad följs av endast två dagars ledighet som kompensation för arbetet en hel helg efter en tuff femdagarsvecka.

När SJF tecknar nästa avtal på dagspressområdet måste det ske en konkret förändring när det gäller scheman med ett stort antal skiftstarter. Här följer tre exempel på vad en sådan överenskommelse med Mediaföretagen bör innehålla.

1. Ett tak för antalet skiftstarter som ett rullande schema får innehålla.
2. En förkortning av arbetsdagen med en halvtimme vid pass som börjar 07.00 till 06.00. En förkortning av arbetsdagen med minst en timme vid pass som börjar tidigare än 06.00.
3. Ett krav på att sju dagars arbete på en regelbunden schemarull ska följas av tre dagars ledighet för nödvändig återhämtning.

Reglerna kring arbetstider och scheman har inte följt med i utvecklingen när journalistiken har digitaliserats. Beräkningen av OB-poäng bygger på en verklighet som många tidningar till stor del har lämnat bakom sig.

Vi föreslår kongressen

- att uppdra åt förhandlingsdelegationen att i nästa avtalsrörelse se till att regler linje med de som skisseras ovan införs i SJF-avtalet.

Motion 64

Journalistklubbarna vid SR och SVT

Arbete för en god arbetsmiljö

I slutet av 2017 blev en politisk överenskommelse klar om bland annat en höjning av pensionsåldern i den allmänna pensionen. Förslaget innebär i korthet att den lägsta åldern för att ta ut allmän pension stegvis ska höjas från 61 till 64 års ålder och att åldern för LAS höjs från 67 till 69 års ålder vilket gör att många som arbetar idag kommer arbeta längre.

Frågan om ett hållbart arbetsliv har Journalistförbundet arbetat med under lång tid och med anledning av den höjda pensionsåldern har frågan blivit ännu viktigare och det är därför viktigt att förbundets arbete inte avstannar utan intensifieras.

I den digitala tidsåldern med ständigt uppkopplade medarbetare har trycket på att vara tillgänglig allt fler timmar varje dygn ökat och balansen mellan arbete och fritid har försämrats. Med dygnet runt-publiceringar på digitala plattformar som innebär ständigt nya deadlines går allt fler av förbundets medlemmar på scheman som innebär arbete på kvällar, nätter och helger.

Journalistklubben vid Sveriges Radio vill att Journalistförbundet även i framtiden arbetar för att på våra arbetsplatser minska stress och ohälsa samt för att begränsa och motverka negativa effekter av OB- och skiftarbete och särskilt beaktar arbetsmiljöfrågor för frilansjournalister, visstidsanställda, bemanningsanställda och medarbetare på produktionsbolag.

Vi föreslår kongressen

- att minska stress och ohälsa på våra arbetsplatser
- att begränsa och motverka negativa effekter av OB- och skiftarbete
- att särskilt bevaka arbetsmiljöfrågan ur ett visstidsanställningsperspektiv
- att verka för en förbättring av arbetsmiljön för medarbetare på bemanningsföretag, produktionsbolag och för frilansjournalister

Motion 65

Ragna Fahlander och Linda Mankefors

Om arbetstider och arbetsmiljö

Vi blir allt färre på redaktionerna, samtidigt ställs allt större krav på snabba publiceringar alla tider på dygnet. Det har lett till tidigare morgnar och senare kvällar, och alla avtal om lokala arbetstidsförkortningar har sagts upp av arbetsgivaren.

Som förbundsstyrelsen skriver i sitt förslag till nytt handlingsprogram "Journalisternas organisatoriska och sociala arbetsmiljö måste förbättras och klubbarnas inflytande öka över bemanning, arbetstider och regler för tillgänglighet".

Vi citerar även ur kraven inför avtalsförhandlingarna 2016: "Vi behöver också i våra kollektivavtal adressera frågan om arbetstider och arbetsmiljö. Journalistiskt arbete utförs på de flesta av våra avtalsområden under dygnets alla timmar, något som dagens arbetstidsregleringar inte alltid tar hänsyn till. Journalistförbundet vill ha ett mer ändamålsenligt system för arbetstidsförkortning på obekväma arbetstider".

Vi föreslår kongressen

- att yrka på att ovanstående blir ett viktigt krav även i årets avtalsrörelse.
- att yrka på att de förmåner som redan nu finns i avtalet försvaras, till exempel röd komp-dagar och en extra semestervecka för dem som fyllt 40 år.

Motion 66

Västra distriktet

Västra distriktet angående arbetstid och återhämtning

Arbetsmiljöfrågorna har alltid varit avgörande för Journalistförbundets medlemmar och tyvärr i allt högre grad. Samtidigt har få framsteg gjorts på området och nu behöver frågan få högsta prioritet.

Rationaliseringar, omstruktureringar, tillfällig arbetskraft och digitalisering är exempel på förändringar som ökat arbetsbelastningen bland journalister. På redaktionerna finns en allt mindre buffert för att hantera toppar i arbetsbelastningen eller sjukfrånvaro. Därtill luckras gränsen mellan arbete och fritid upp, inte minst under allt mer uttalade krav från arbetsgivaren att vi ständigt ska vara nåbara och aktiva i exempelvis sociala medier.

Journalister har redan i dag sämre villkor än många andra yrkesgrupper när det gäller vila och återhämtning. Inte heller har vi sett reella förbättringar på området i senaste avtalen, trots att belastningen och takten som sagt ökar konstant. Alltså behöver Journalistförbundet på allvar kräva åtgärder som kompenserar detta. Vi menar att det är en ödesfråga för hela branschen, både ur den enskilde medlemmens perspektiv men också för att fortsätta vara en attraktiv bransch dit kompetens söker sig.

I dagsläget ser villkoren olika ut i de olika avtalen, vilket gör det svårt att föreslå en enskild åtgärd som gagnar alla journalister. I exempelvis public serviceavtalet kan det

handla om fler semesterdagar, i tidsskriftsavtalet kan arbetstidsförkortning vara vägen framåt, osv.

Men med hälsan och ett hållbart arbetsliv i fokus yrkar vi:

Vi föreslår kongressen

- att bättre arbetstidsvillkor/återhämtning är ett krav i samtliga avtalsförhandlingar.
- att Journalistförbundet verkar för generell arbetstidsförkortning.
- att även det gränslösa arbetet regleras och kompenseras.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 63, 64, 65 och 66

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen om att arbetstiden och arbetsbelastningen fortsatt är en viktig fråga för förbundet att arbeta med. I avtalsförhandlingarna 2017 kom parterna inom Dagspress överens om att tillsätta en partsgemensam arbetsgrupp som med fokus på arbetsmiljöaspekterna ska arbeta för att långsiktigt utveckla arbetstidsreglerna i kollektivavtalet. Arbetsgruppen består av två representanter från vardera parten och då Journalistförbundets motpart Medieföretagen inte direkt har velat erkänna den problematik som förbundet har presenterat behöver en del av arbetet handla om att tydliggöra den verklighet som förbundets medlemmar lever med. Arbetet i gruppen är långt ifrån färdigt utan ska vara avslutat senast den 30 september 2019.

Arbetsbelastning och effekter av arbetstidsförläggningen är en fråga som är, och förmodligen ständigt kommer att vara, aktuell för Journalistförbundet att arbeta med.

Sedan ikraftträdandet av Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö har också ansvaret för arbetsgivarna gällande de här frågorna förtydligats. Även om föreskriften inte innebär något nytt ansvar har förbundet och förtroendevalda fått ett nytt verktyg att använda sig av. Arbetsmiljöföreskriften tar tydligt upp att arbetsgivaren har ett ansvar att förhindra ohälsosam arbetsbelastning genom att se över arbetsuppgifter, befogenheter och arbetstidsförläggning med fokus på bland annat skiftarbete, långa arbetspass och förväntningar om ständig närbarhet.

Arbetsmiljöföreskriften har också använts med positivt resultat av skyddsombuden i flera branscher, bland annat journalistbranschen. Just hög arbetsbelastning har varit en orsak till en så kallad begäran enligt arbetsmiljölagens 6 kap. 6 a§ som görs till Arbetsmiljöverket av skyddsombuden. När skyddsombuden gör en begäran enligt arbetsmiljölagens 6 kap. 6§ kommer Arbetsmiljöverket ut till arbetsplatsen och gör en tillsyn, vilket i många fall har resulterat i att arbetsgivaren har fått krav på sig att åtgärda ett antal risker.

Det är framförallt Journalistförbundets regionala skyddsombud som arbetar med frågan om stress och ohälsa på grund av hög arbetsbelastning och pressade scheman. Detta görs genom att besvara konkreta frågor från medlemmar och förtroendevalda eller mer allmänt genom att informera om arbetsgivarens ansvar och de anställdas rättigheter på förbundets kurser.

En av kurserna handlar särskilt om negativ arbetsbelastning och förbundets ombudsmän har även hållit kurser särskilt beställda av klubbarna. Förbundet har vid flera andra tillfällen lyft fram de arbetsmiljöproblem som följer av otrygga anställningar och

anlitandeformer, bland annat i kontakt med utredarna bakom Ett arbetsliv i förändring, samt i kontakt med TCO och andra förbund i de nätverk som finns. Detta kommer Journalistförbundet att fortsätta med.

Föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö gäller såväl tillsvidare- som visstidsanställda, men även inhyrda, vilket innebär att även om huvudansvaret ligger på arbetsgivaren, så är ansvaret att motverka hög arbetsbelastning ett delat ansvar mellan in- och uthyrande företag. I dagsläget finns inte samma ansvar för frilansar, men detta är något som förbundet arbetar för att förändra vilket framgår av svaret till motion 53.

FS föreslår kongressen

- att anse motionerna 63, 64, 65 samt 66 besvarade samt
- att överlämna motionerna med yttrande till avtalskonferensen.

Arbetsmiljö och diskriminering

Arbetsmiljö och diskriminering

Motion 67

Ragna Fahlander, Linda Mankefors

Facket med i arbetsmiljöråden

Att stärka skyddsombuden och det lokala arbetsmiljöarbetet är ett av målen i förbundsstyrelsens förslag till handlingsplan. Det är mycket viktigt.

I arbetsmiljölagen regleras skyddskommitténs sammansättning skyddsombud ”skall” vara med, en ledamot som tillhör styrelsen för det lokala facket ”bör” vara med.

Inom Mittmedia har ”bör”-skrivningen lett till att SJF-sektionerna stängs ute från arbetsmiljöråden/skyddskommittéerna.

Vi föreslår kongressen

att yrka på att SJF även på förbunds nivå tar upp frågan om hur viktigt det är med facklig delaktighet i arbetsmiljöråden.

Utlåtande

Förbundsstyrelsen instämmer med motionären om att det är viktigt att även övriga fackliga vid sidan av skyddsombuden är och får vara delaktiga i arbetsmiljöarbetet. Journalistförbundets ombudsmän har ofta stött på det motsatta problemet, det vill säga att skyddsombuden utestängs eller glöms bort när förändringar ska hanteras. Förbundet ordnar därför fördjupande arbetsmiljöutbildningar där skyddsombud såväl som övriga fackliga är inbjudna och där vikten av samarbete mellan innehavare av de olika uppdragen särskilt poängteras. Förbundsstyrelsen tolkar däremot motionären så att det är arbetsgivaren som av någon anledning inte har låtit övriga fackliga vara en del av skyddskommittén. Förbundsstyrelsen utgår ifrån att det är ett misstag då det är den fackliga organisationen som utser sina representanter i skyddskommittén precis som arbetsgivaren utser sina egna. Ingenta part kan blockera den andra.

FS föreslår kongressen besluta

att anse motion 67 besvarad

Arbetsmiljö och diskriminering

Arbetsmiljö och diskriminering

Motion 68

Agne Eklund

ATT MOTARBETA MOBBNING PÅ TIDNINGSREDAKTIONER

Med tanke på den senaste tidens avslöjanden angående kulturredaktören Sanna Wikströms nesliga och tragiska slut har jag följande förslag till hantering av sådana situationer som uppenbarligen ledde till hennes förtidiga död.

Att inte låta arbetsgivare avskeda människor utan att de får en rimlig chans att försvara sig och att facket alltid ska ha sista ordet.

Att inte låta arbetsgivare förfölja och trakassera medarbetare som ej får rimliga chanser att försvara sig. I Sanna Wikströms fall saknas det ord över hur hon behandlades efter ett långt och gediget arbetsliv på en och samma tidning.

Att i framtiden inte låta uppenbar godtycklighet styra över enskilda medarbetare och att granska premisserna vid tillsättandet av ansvariga chefer...!!

Att låta göra en grundlig utredning angående Sanna Wikströms avskedande.

Jag föreslår kongressen

Utlåtande

FS delar helt motionärens uppfattning om att mobbning i arbetslivet är oacceptabelt och något som förbundet, liksom andra fackförbund, ska agera kraftfullt emot. FS delar också motionärens känslor inför Sanna Wikströms död, liksom vi delar uppfattningen att hon blev illa behandlad av sin arbetsgivare. Motionen tar upp lite olika frågor, utan att formulera några tydliga att-satser, varför FS bara kan anse den besvarad. Några saker är ändå värda att lyfta. Förbundet har en löpande kontakt med berörda om fallet Sanna Wikström. Vi arbetar också stöttande gentemot den klubb som finns på hennes tidigare arbetsplats. Vi har också uppmanat företaget att, med hjälp av utomstående expertis, utreda vad som hände när Sanna Wikström lämnade sitt anställning. Förbundet tar allmänt upp frågan om mobbning och hur skyddsombud kan agera för utsatta medlemmar på arbetsmiljöutbildningar och i andra sammanhang. Att facket ska ha sista ordet vid avsked är inget som FS eller kongressen kan besluta om - det är ytterst en juridisk fråga huruvida ett avsked varit korrekt eller inte.

Arbetsmiljö och diskriminering

Arbetsmiljö och diskriminering

Motion 69

Thomas Gjerdingen, Journalistklubbarna vid SR och SVT

Arbete mot sexuella trakasserier efter #metoo

Efter att #metoo-uppropen och journalisternas eget upprop #deadline satt ljuset på de utbredda problemen med sexuella trakasserier och de brister som finns i arbetet med desamma behöver Journalistförbundet ta sin del av ansvaret för att det ska bli bättre i framtiden. Om vi ska komma tillrätta med problemen så är det nu det krävs långsiktigt och kraftfullt arbete.

Journalister verkar i en bransch där det sannolikt finns en högre risk att bli utsatt än i många andra branscher. En riskfaktor för att utsättas för sexuella trakasserier är nämligen otrygghet. Därför behöver förbundets arbete mot otrygghet förstärkas och fortsätta. Här behövs ett grepp om frilansares situation när det gäller sexuella trakasserier.

Men även om arbetet mot otrygga jobb intensifieras ser verkligheten ut som den gör med en arbetsmarknad som inte verkar bli tillräckligt trygg i den närmsta framtiden. Sexuella trakasserier förekommer självklart även i branscher utan otrygghet. Därför behövs ett ordentligt arbete på flera fronter för att komma tillrätta med problemen.

Sexuella trakasserier har ofta koppling till diskriminering varför dessa frågor är viktiga att arbeta med parallellt och integrerat när det är lämpligt.

Journalistförbundet behöver säkerställa att förtroendevalda på alla nivåer har tillräcklig kompetens i dessa frågor.

På många arbetsplatser finns ingen facklig närvaro eller ens skyddsombud. Bland annat handlar det om produktionsbolag där majoriteten är visstidsanställda eller har f-skatt. Här behöver förbundet sprida information, arbeta på de sätt som går, öka insynen och på olika sätt påverka arbets- eller uppdragsgivaren att arbeta effektivt mot sexuella trakasserier och diskriminering.

Vi som motionerar har inspirerats av det Lena Svenaeus, fd JÄMO, bland annat skrivit om på DN debatt:

”Lagen ställer krav på att det ska finnas policy, riktlinjer och rutiner för hantering av sexuella trakasserier. Däremot finns inga kollektivavtal som konkret reglerar de olika stegen i arbetsgivarens utredningsskyldighet eller som anger offrets rättigheter. Det är förvånande eftersom kollektivavtal är det klassiska sättet för arbetsmarknadens parter att reglera viktiga frågor för anställda.”

”Förvånande nog saknar svenska kollektivavtal regler för de olika stegen i arbetsgivarens utredningsskyldighet och regler som anger offrets -rättigheter. Det finns i Kanada och många europeiska länder. Vägen mot ett arbetsliv fritt från sexuella trakasserier ligger i en kombination av lag-regler, kollektivavtal och effektiv tillsyn”

<https://www.dn.se/debatt/anvand-kollektivavtalen-for-att-stoppa-sextrakasserier/>

Som det ser ut idag tolkar arbetsgivare lagen olika och uppfinnar egna sätt att hantera utredningsskyldigheten. Det riskerar rättssäkerheten både för den som är utsatt och den som är anklagad. Vi tror att det behövs tydlighet och en förstärkning på det sätt som Lena Svenaeus skriver.

Vi vill att Journalistförbundet, antingen själva eller tillsammans med andra utreder och driver frågan om de lagar och regler som finns idag är tillräckliga. Frågan kan med fördel drivas inom TCO och om det är möjligt tillsammans med arbetsgivarsidan.

Vi vill att Journalistförbundet arbetar hårt och på bred front för att motverka sexuella trakasserier och hittar framkomliga strategier som är effektiva

Vi föreslår kongressen

Att Journalistförbundet arbetar mot otrygga jobb för att minska risken för sexuella trakasserier

Att Journalistförbundet särskilt arbetar med frågorna utifrån frilansares och anställda på produktionsbolags perspektiv

Att Journalistförbundet säkerställer, så långt det är möjligt, att alla förtroendevalda har tillräcklig kompetens kring sexuella trakasserier och diskriminering

Att Journalistförbundet själva eller tillsammans med andra utreder och driver frågan om att ta in regler om sexuella trakasserier i kollektivavtalen.

Att Journalistförbundet driver på för bättre tillsyn så att lagen efterlevs

Utlåtande

Ingen är oberörd av de vittnesmål som framkommit i upproppen #metoo och #deadline och det är bara konstatera att Journalistförbundet har ett stort och viktigt arbete framåt för att åstadkomma en arbetsmiljö i branschen som är fri från sexuella trakasserier.

För att lyckas måste förbundet arbeta både långsiktigt och på flera olika nivåer. Det är också ett arbete som förbundet inte kan göra ensamt, utan för att uppnå resultat måste förbundet samverka med arbetsgivare och andra fackförbund. Samverkan med arbetsgivare sker framförallt lokalt genom de lokala journalistklubbarnas och skyddsombudens arbete. Journalistförbundet måste därför se till att våra förtroendevalda får utbildning i frågor kring sexuella trakasserier och diskriminering då det handlar om att se till att arbetsgivaren tar sitt ansvar både vad gäller att vidta åtgärder vid sexuella trakasserier och att ha ett förebyggande arbete som förhindrar sexuella trakasserier.

Dock är det inte alla journalister som omfattas av kollektivavtal eller arbetar på arbetsplatser där det finns klubbar eller skyddsombud. Det finns en otrygghet i journalistbranschen som sannolikt bidragit till förekomsten av sexuella trakasserier. På arbetsplatser som saknar skyddskommitté kan regionala skyddsombud ställa samma krav på arbetsgivaren gällande åtgärder och förebyggande arbete som lokala skyddsombud” och förbundet har en plan för att utveckla arbetet med och utse särskilda regionala skyddsombud inriktade på produktionsbolag. Inom ramen för TCO arbetar förbunden gemensamt med frågor om diskriminering och sexuella trakasserier och där deltar Journalistförbundet. Journalistförbundet har lyft fram behovet av att utöka arbetsgivarens rådighetsansvar i arbetsmiljölagstiftningen så att frilansar får ett bättre skydd. Det handlar också om attityder och bristande kunskap och där har förbundet en viktig roll vad gäller information för att motverka diskriminering och sexuella trakasserier. Journalistförbundet ingår i den grupp av förbund inom TCO som arbetar med en ny skrift som kan ses som en uppdatering av boken ”Bryt tystnaden – en handbok om sexuella trakasserier”. Till skillnad mot sin föregångare kommer skriften förutom uppdatering av regelverket inte bara att belysa frågan utifrån diskrimineringslagen utan även utifrån den arbetsmiljölagstiftning som finns samt de påföljder som kan drabba den skyldige i civil- och straffrättsligt hänseende.

Världsfacket (ITUC) har i flera år drivit frågan om en ILO-konvention om våld och hot mot kvinnor och män i arbetslivet, vilket TCO, LO och Saco står bakom. På 2018 års ILO-konferens kommer frågan diskuteras och är förhoppningsvis ett steg mot en konvention.

Kraven på arbetsgivare att vidta åtgärder och att ha ett förebyggande arbete återfinns i diskriminerings- och arbetsmiljölagen. Om tillsynen och förebyggande av diskriminering och sexuella

trakasserier kan förbättras genom att detta även skulle regleras i kollektivavtal är en fråga för avtalskonferensen att diskutera inför nästa avtalsrörelse och senare förhandlingsdelegationen som har att prioritera och slutgiltigt fastställa kraven.

FS föreslår kongressen att besluta

Att bifalla första, andra, tredje och femte att-satsen

Att anse fjärde att-satsen besvarad samt

Att överlämna fjärde att-satsen med yttrande till avtalskonferensen.

Lön och övriga avtalsvillkor

Övrigt

Motion 70

Journalistklubbarna vid Expressen, DN, TT, SMAB, BBM (Bonnier Business Media), SvD och Aftonbladet

Vi måste få tydliga regler för utlandsjobben

Sverige har lagstadgad arbetstid sedan 1919. Det var då den första regleringen infördes, 48 timmar per vecka var max. Successivt har den tiden sänkts och 1973 infördes 40 timmars arbetsvecka.

Redan 1919 fastställde riksdagen den maximala arbetstiden per dag till åtta timmar. Reglerna har sen anpassats till olika branscher med hjälp av kollektivavtal, som möjliggjort exempelvis olika former av skiftgång, med varierande längd på arbetspassen. I avtalen finns också regler för övertid, kompensationsledighet och raster/pauser.

Men, det finns ett område som fortfarande sköts enligt den standard som gällde före 1919: Journalistiskt arbete utanför landets gränser.

Är inte det reglerat? Jo, men helt ensidigt av arbetsgivare. Precis som läget var för drygt hundra år sedan. Något svenska kollektivavtal eller lag med rättsverkan utanför landets gränser finns inte på det här området.

Effekten är en formlig rovdrift på våra kollegor som skickas utomlands på jobb.

För 20 år sedan var problemet kanske mindre. Beroende av vilket medie man jobbade för bevakade man, skrev några artiklar till morgondagens tidning eller gjorde några inslag till TV/radio eller direktrefererade/kommenterade eller lät sig intervjuas direkt eller gav information till någon på hemmaredaktionen för vidare bearbetning.

I dag gör en och samma person allt detta. Våra utsända kollegor förväntas skriva för print och digitalt, filma, tala in, livereferera på digitalt, livekommentera osv. Och det med publiceringar, deadlines löpande dygnets alla timmar.

Vi talar inte längre om arbetsdagar, vi talar om arbetsdygn.

Som lokal fackklubb försöker vi ge kollegorna råg i ryggen, så att de vågar säga: Stopp, nu räcker det, jag måste få vila! Ibland fungerar det, ibland inte.

Självklart är vår egen ambition och arbetsglädje också ”en bov” i det här dramat. Det är ju kul, det är viktigt, det är lärorikt, det är hedrande att få vara den som får det där eftertraktade uppdraget.

Vi ser samma resultat varje gång, efter ett längre utlandsjobb – utschassade arbetskamrater som säger att det var verkligen kul, men, var det värt slitet, sömnbristen, tårarna, ångesten över att inte räcka till mm?

Ett lyxproblem? Nej, absolut inte.

En liten grupp? Visst.

Glöm inte, kedjans svagaste länk avgör dragstyrkan. Om vi accepterar en sån rovdrift, ett sånt utnyttjande som det oreglerade utlandsarbetet utgör, hur ska vi då med trovärdighet kunna bekämpa usla villkor här hemma?

Så här kan det inte få fortsätta. Vi måste få någon form av rimlig reglering av utlandsarbetet.

Men, finns det verkligen ingen lag som gäller för utlandsjobben?

Jo, kanske. Det är oklart. På direkt fråga hänvisar Arbetsmiljöverket, som har tillsynsansvaret för arbetstidslagen, till EU:s utstationeringsdirektiv. Visst, det gäller för den som stadigvarande är utsänd och som arbetar för någon i det land man är utstationerad i. Gäller alltså inte alls för journalister som jobbar för en hemmaredaktion.

Landets egna arbetstidslagar då?

Jo, kanske. Men, frågan är juridiskt knepig och vem har tid att exempelvis sätta sig in i arbetstidslagen i Sydkorea och hur den ska tillämpas?

Så här kan det inte få fortsätta. Vi måste få någon form av rimlig reglering av utlandsarbetet.

Vi föreslår kongressen

- att regleringen av utlandsarbete prioriteras i kommande avtalsförhandlingar.
- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att utreda vad som egentligen gäller rent juridiskt i dag. Är det djungelns lag som gäller eller finns här reglering som vi inte utnyttjar?
- att Journalistförbundet driver den här frågan gentemot de centrala parterna och påtalar behovet av en reglering.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 70

Arbetsmiljön för alla journalister är en viktig fråga för förbundet. När medarbetare är på tjänsteresa utomlands hamnar de i en arbetssituation som varken de själva eller arbetsgivaren har möjlighet att kontrollera. Att då arbeta långt utöver tillåten tid enligt kollektivavtal eller svensk lag och inte få möjlighet till återhämtning på det sätt som skulle vara en självklarhet om medarbetaren befann sig hemma är en orimlig konsekvens för den enskilda medarbetaren.

På plats i ett annat land gäller det landets lagar och precis som motionärerna skriver så gäller inte kollektivavtal om det inte särskilt regleras. För tjänsteresor inom EU gäller dock arbetstidsdirektivet, som bland annat begränsar den maximala arbetstiden per sjudagarsperiod till 48 timmar i genomsnitt och innehåller krav på dygns- och veckovila.

Förbundet har drivit frågan om villkoren för medarbetare på utlandsjobb under många avtalsförhandlingar. När reglerna för tjänsteresor i utlandet kom in i public service-avtalet 2010 var det just med utgångspunkt i arbetsmiljöfrågorna. Resultatet blev att

övertidsarbete skulle kosta arbetsgivaren. Dagspressavtalet har förvisso en reglering om schemaläggning och ersättning för tjänsteresor utomlands, men den gäller bara om det inte finns lokalt avtal, av företaget fastställt reglemente eller individuella överenskommelser. Detta innebär, som motionärerna skriver, att arbetsgivaren i praktiken ensidigt bestämmer villkoren för tjänstgöring utomlands.

Förbundsstyrelsen delar motionärernas uppfattning att villkoren måste förbättras, inte minst ur ett arbetsmiljöperspektiv, men det är förhandlingsdelegationen som har att prioritera och slutgiltigt fastställa kraven.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad samt
- att överlämna första och tredje att-satsen med yttranden till avtalskonferensen.

Lön och övriga avtalsvillkor

Löneavtalet

Motion 71

Västra distriktet

Förbättra löneprocessen

Individuell lönesättning är en modell som tillämpas på nästan hela arbetsmarknaden. För att den ska fungera fullt ut behöver lönesättningen upplevas som transparent och så långt från godtycke som en kan komma.

Så är det inte idag.

Många medlemmar får höra i lönesamtal att de presterar bra, men i resultatet av senaste löneförhandlingen går matematiken ändå inte ihop. Det leder till frustration och en känsla av utsatthet vilket i sin tur kan leda till att man presterar sämre. I värsta fall kan en upplevd orättvisa i lönesättningen leda till ohälsa. Många löneförhandlare upplever att fackets inflytande över lönesättningen minskar, samtidigt som detta är en av de saker som engagerar våra medlemmar mest.

Ett system kring lön som inte är ett helt objektivet och transparent gör att medlemmar kan uppleva det svårare att ta konflikter med arbetsledare. Man är helt enkelt rädd att det ska synas i lönekuvertet om man vågar protestera.

Idag har vi en motpart som tydligt sagt att deras mål är att lönen sätts mellan medarbetare och chef och där en del förbund redan gått med på detta (till exempel SACO). För att inte hamna i en värre sits föreslår Västra distriktet Journalistförbundets kongress

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet noga följer hur medlemmarna uppfattar löneprocessen i avtalet och vid behov verkar för förändring av processen
- att journalistförbundet sammanställer den forskning som finns kring individuell lönesättning för att debatten ska bygga på fakta.
- att Journalistförbundet i avtal stärker fackets roll i löneprocessen
- att Journalistförbundet lyfter lönefrågor i utbildningar för förtroendevalda eftersom de är av uppenbar vikt för våra medlemmar.

Motion 72

Ekendistriktet och Förlagsdistriktet

Återinförande av individgarantin

I de senaste löneavtalen som Journalistförbundet har tecknat saknas individgaranti, i princip innebär det att medlemmar vid en löneförhandling kan bli »nollade«.

Det sägs emellanåt att det ändå är så få individer som blir helt utan löneökning, men dessa är också förbundets medlemmar.

För arbetsgivarna är det helt och hållet en maktfördelningsfråga, det kostar inte mer att teckna ett avtal med individgaranti än utan.

Avtal utan individgarantier blir allt vanligare på arbetsmarknaden. Ekendistriktet och Förlagsdistriktet anser att Journalistförbundet borde gå i bräschen för att förhandla fram löneavtal som inte riskerar att missgynna en liten del av medlemmarna.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet ger nästa förhandlingsdelegation i uppdrag att strida för en individgaranti i löneförhandlingarna.
- att Journalistförbundet i sina lönepolitiska strategier lägger vikt vid frågan om individgarantier i löneavtalen.

Motion 73

Madeleine Bengtsson

Avskaffa individuell lönesättning

Arbetsgivaren har fått för stor makt över medlemmarnas lönesättning. Individuella löner öppnar för godtycke och missbruk. Pottsystemet har havererat och splittrar arbetarna när samma arbetsuppgifter bedöms olika. Lönekriterierna är oklara, chefen finns inte i verksamheten och kan inte bedöma arbetet, lönerna sätts godtyckligt eller ges till chefens "favorit".

Detta har inneburit, i praktiken, att medlemmar får reallöneminskningar när potten fördelas.

Det enklaste sättet att få en stor löneförhöjning är inte att jobba hårt, utan att ha "dåliga" kollegor. Så istället för att få en stark personalgrupp uppmuntrar pottsystemet till en ojämn grupp där ingen vill hjälpa varandra.

Det är osolidariskt, dåligt för arbetsmiljön och i många fall rent av kränkande mot medlemmarna.

Nu är det dags för kongressen att ta beslut för att få en bättre lönemodell i kommande avtal. Likvärdigt arbete ska bedömas lika och systemet med individuella löner bör avskaffas!

Jag föreslår kongressen

- att förbundet avskaffar systemet med individuell lönesättning i löneavtalet

Motion 74

LO Mediehus journalistklubb

Återinför individgarantin

I de senaste löneavtalen som Journalistförbundet har tecknat saknas individgaranti, i princip innebär det att medlemmar vid en löneförhandling kan bli ”nollade”.

Det sägs emellanåt att det ändå är så få individer som blir helt utan löneökning, men dessa är också förbundets medlemmar.

För arbetsgivarna är det helt och hållet en maktfördelningsfråga, det kostar inte mer att teckna ett avtal med individgaranti än utan.

Avtal utan individgarantier blir allt vanligare på arbetsmarknaden. Journalistförbundet borde gå i bräschen för att förhandla fram löneavtal som inte riskerar att missgynna en liten del av medlemmarna.

Vi föreslår kongressen

- att Journalistförbundet ger nästa förhandlingsdelegation i uppdrag att strida för en individgaranti i löneförhandlingarna.
- att Journalistförbundet i sina lönepolitiska strategier lägger vikt vid frågan om individgarantier i löneavtalen.

Motion 75

Nordvästra Skånes journalistklubb (Helsingborgs Dagblad)

Utvärdera löneavtalen – reallönelyft till alla medlemmar

Journalistförbundets löneavtal följer liksom alla andra avtal industrins så kallade märke. Hit men inte längre. Under 2017 innebar det att lönerna steg med ett par procent, och lika hög var inflationen.

Om alla får så mycket som de bidrar med till potten bibehåller man sin reallön, sin köpkraft. Men med individuella löner får Kalle reallöneökning medan Lisa, Per och Linda får en reallönesänkning. Ett sätt att motverka det är generella påslag. Alltså att alla ska vara garanterade i viss ökning i kronor. Man kan också tänka sig att utmana märket. Vi efterlyser en utvärdering av vad de senaste årens löneavtal har gett den enskilde medlemmen. Löneglidning lokalt tror vi är sällsynt. Hos oss är det bara enstaka medlemmar som får höjningar utanför revisionerna och då i samband med att de tillträder en annan tjänst. Man får inte heller glömma att vi helt saknar maktmedel när de sifferlösa avtalen når ut på arbetsplatserna. Fredsplikt råder när vi ska övertyga arbetsgivaren om en juste fördelning av löneutrymmet.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet utvärderar de senaste årens löneavtal med syftet att för framtiden arbeta för avtal som ger varje medlem reallönelyft.
- att förbundet granskar lönesystemet i sin helt. Påslagen är idag helt individuella. Har det gett medlemmarna vad som utlovades?

Förbundsstyrelsens utlåtande över motionerna 71, 72, 73, 74 och 75

Sedan lönetrappan avskaffades efter en medlemsomröstning i början av 90-talet har de löneavtal som tecknats stegvis blivit mer och mer individuella och i och med att löneprocessen blev avtal har också fokus flyttat från den kollektiva löneförhandlingen till individuella utvecklings- och lönesamtal.

Arbetsgivarens retorik kring den individuella lönesättningen och löneprocessen går ut på att med individuella löner skapas en drivkraft, som gör att individen presterar bättre och om individen presterar bättre går det bättre för företaget, som då har råd att höja lönerna ytterligare, samt att ett lönsamt företag ger tryggare anställningar. En utopi kan tyckas, men med en väl fungerande löneprocess, där det blir tydligt för var och en vad det är som genererar högre lön och där lönekriterierna är begripliga och målen mätbara bör det kunna skapas en förståelse, både för lönesystemet och för den egna lönen.

Den individuella lönesättningen och de löneavtal som förbundet har tecknat sedan nittiotalet har dock innehållit brister och tillämpningen av dessa har på sina håll fungerat än sämre, med bristande löneutveckling och ickeexisterande utvecklings- och lönesamtal. Utan årliga utvecklings- och lönesamtal fungerar inte den individuella lönesättningen, eftersom den bygger på att arbetsgivaren ska kunna stå för, och motivera sin lönesättning på ett sätt så att alla medarbetare har möjlighet att både påverka och förstå lönesättningen. Med denna problematik i åtanke har Journalistförbundet i avtalsförhandlingar och partsgemensamma arbetsgrupper kring lönefrågor arbetat med att utveckla och förbättra lönesystemet. I och med att löneprocessen nu är avtalstext sätter det press på arbetsgivaren att ”sköta sig” vad gäller utvecklingssamtal, lönesamtal och att upprätta åtgärdsplaner för medarbetare som halkar efter i löneutvecklingen. Men villkoret för att få Medieföretagen att gå med på att göra om löneprocessen till avtal var att individgarantin togs bort. Förhandlingsdelegationen gjorde i det skedet bedömningen att få löneprocessen som avtalstext, med de tvingande skrivningar som finns där, var viktigare än en individgaranti och att det på sikt kommer att leda till en mer rättvis lönesättning.

Det här är dock inget som kan ordnas över en natt. Många arbetsgivare både brister i tydlighet och saklighet i lönesättningen och slarvar med utvecklingssamtal och lönesamtal, vilket leder till att individen upplever orättvisor och obegripligheter. Det krävs utbildning och en vilja för att få den nya löneprocessen att fungera. Vad gäller utbildning hade förbundet tillsammans med Medieföretagen partsgemensamma utbildningar där både fack och arbetsgivare deltog i samband med att löneprocessen var helt ny. Sedan dess har fler partsgemensamma utbildningar hållits, nu senast i februari i år, men då framför allt riktade till fackligt förtroendevalda.

Förbundet har för avsikt att årligen anordna endagsutbildningar för förtroendevalda i löneprocessen och löneprocessen är också ett delmoment i alla de fackliga grundkurser som förbundet håller. Vid behov åker förbundets ombudsmän också ut på företagen och utbildar klubbar och sektioner i löneprocessen och stöd och råd i lönefrågor kan alltid fås från förhandlingsjouren.

Journalistförbundet och Medieföretagen har också arbetat fram gemensamma kommentarer kring löneprocessen, som är tänkta att hjälpa både klubbar och företag att uppnå en fungerande och begriplig löneprocess och lönesättning.

Men det hjälper inte fullt ut att den fackliga parten får adekvat utbildning. Om motparten inte har tillräcklig kunskap är risken stor att man kör fast. Då finns alltid möjligheten till partsgemensamt stöd i en lönekonsultation, som kan begäras när som helst under processen.

Fackets roll i löneprocessen har förskjutits något och det är ingen hemlighet att Medieföretagens mål är att löneförhandlingarna mest ska vara en avstämning av de individuella samtal som har förts. Men så länge processen inte fungerar, det vill säga så länge arbetsgivaren misslyckas med att motivera lönerna på individnivå, kommer den kollektiva löneförhandlingen alltid att behövas. Att det är arbetsgivaren som i slutändan bestämmer vilken lön individerna får är dock ingen nyhet. Så har det varit så länge vi har haft individuell lönesättning. Att detta historiskt, och kanske i viss mån fortfarande, kan ha hanterats på olika sätt på olika medieföretag är en annan fråga. Och det finns inte heller idag något hinder för att göra avsteg från löneprocessen, om båda parter är överens om att det förbättrar lönebildningen på företaget.

I och med att löneprocessen, med allt vad det innebär av tvingande skrivningar kring till exempel resultat- och lönesamtal och krav på åtgärdsplan för medarbetare med ingen eller märkbart låg löneökning, blev avtalstext fasades också individgarantierna i avtalet ut. Det är alltså numer möjligt att ge medarbetare noll kronor i lönepåslag, men den arbetsgivare som gör det måste också utforma en åtgärdsplan, för att samma individ inte ska behöva ”nollas” mer än en gång. Om detta sköts ordentligt bör åtgärdsplanen innehålla adekvat kompetensutveckling, vilket i längden bör vara mer gynnsamt för individen både karriärsmässigt och lönemässigt än att år efter år bara få individgarantin i avtalet utan att några kompetensutvecklande åtgärder sätts in.

Tanken med löneprocessen är alltså att lönen ska bli begriplig på individnivå. Man kan inte ha som mål att alla ska vara nöjda med sin lön, men däremot måste var och en kunna förstå varför de har den lön de har. Förstår man det och har man fungerande utvecklingssamtal där tydliga mål sätts och behovet av kompetensutveckling analyseras och tillgodoses, så bör den individuella lönesättningen inte uppfattas som orättvis. Det finns alltid en risk för godtycke i lönesättningen, men det är där klubbens roll är, och alltid har varit viktig. Löneskillnader ska kunna motiveras sakligt och de ska baseras på hur väl individen lever upp till de lönekriterier som finns och på hur väl de uppsatta målen har nåtts. En viktig skillnad med löneprocessen jämfört med tidigare löneavtal är just att processen numer är avtal, så om en arbetsgivare inte följer processen och till exempel inte har lönesamtal eller skriver åtgärdsplaner, så är det brott mot kollektivavtalet som klubben i så fall har möjlighet att kräva skadestånd för om arbetsgivaren missköter dessa moment.

Journalistförbundet följer löpande upp hur ändringar i löneavtalet uppfattas av medlemmarna och inför varje kollektivavtalsförhandling görs utvärderingar och granskningar av såväl löneavtal som övriga delar i kollektivavtalen. Kansliet tar varje år del av, och granskar, Medlingsinstitutets årsrapport om avtalsrörelsen och lönebildningen och deltar på deras seminarier. I övrigt bevakas och analyseras även övrig forskning på området.

FS föreslår kongressen

- att anse att-sats 1, 2 och 4 i motion 71, att-sats 2 i motion 72 och 74, samt motion 75 besvarade,

- att anse att-sats 3 i motion 71 och att-sats 1 i motion 72, 73 och 74 besvarade samt
- att överlämna motionerna med yttrande till avtalskonferensen.

Lön och övriga avtalsvillkor

Övrigt

Motion 76

Ragna Fahlander och Linda Mankefors

Tvingande om kompetensutveckling

I dagens mediabransch förnyas kraven på ytterligare kompetensutveckling från arbetsgivarens sida allt oftare. Det kan krävas att man lär sig nya program och ny teknik flera gånger om året.

I kombination med personalnedskärningar och därmed ökad arbetsbelastning och ökad stress så blir ofta uppgiften omöjlig för den enskilde att hinna utbilda sig själv under arbetstid.

Vi föreslår kongressen

- att besluta på att förbundet ska arbeta för en tvingande skrivning om intern kompetensutbildning som arbetsgivaren ska tillhandahålla under schemalagd tid.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 76

Att löpande kompetensutveckling är nödvändig för journalister i en föränderlig mediebransch är en självklarhet. Arbetsgivaren har ett ansvar för att varje individ får utbildning i nya program och ny teknik som ska användas i tjänsten. Att detta ska ske på betald arbetstid är en förutsättning för att medarbetarna ska kunna använda nya verktyg och utföra sina arbetsuppgifter.

Vad gäller mer bred kompetensutveckling i form av vidare- och fortutbildning inom yrket har alla nu gällande centrala kollektivavtal för journalister skrivningar om att det är av stor vikt att medarbetarens kompetens kontinuerligt utvecklas. Det är också uttalat att ansvaret för kompetensutvecklingen är delat mellan arbetsgivaren och medarbetaren.

Sedan 2010 finns det skrivningar i alla kollektivavtal för journalister om att man på företagen ska bilda kompetensutvecklingsråd om endera parten begär det. Att verka för ökad kompetensutveckling, genom bland annat kompetensutvecklingsråd finns med i förbundsstyrelsens förslag till Handlingsplan 2018–2021.

Utöver detta har alla journalistavtal utom bemanningsavtalet också skrivningar om att medarbetare som kommit in på en kurs på FOJO ska få gå den på betald arbetstid.

Förbundet har i tidigare kollektivavtalsförhandlingar drivit frågan om ett visst antal timmars kompetensutveckling per individ och år, men hittills har detta inte kunnat uppnås i de centrala kollektivavtalen. Förbundsstyrelsen ställer sig dock positiv till att på nytt ta upp frågan om stärkta skrivningar kring kompetensutveckling i kommande kollektivavtalsförhandlingar.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad samt

- att överlämna motionen med yttranden till avtalskonferensen.

Lön och övriga avtalsvillkor

Övrigt

Motion 77

Nordvästra Skånes journalistklubb (Helsingborgs dagblad)

Värna anställningstryggheten och uppsägningstiderna

I tider av strukturkris och neddragningar är anställningstryggheten extra viktig. Kostar det att göra sig av med folk funderar företagen en gång extra. Är olyckan ändå framme är ”stabila murar” ett sätt att få till bättre uppgörelser för den enskilde. Vår klubb kan tyvärr det här allt för väl och vet att ett starkt LAS och längre uppsägningstider är mycket viktiga redskap.

Fluffigt tal om en modernare anställningstrygghet med kompetensutveckling i fokus är arbetsgivarens prat. Självklart ska det kompetensutvecklas. Men grunden måste vara arbetad tid. Det minskar risken för godtycke och hjälper oss att göra förmånligare uppgörelser för äldre kollegor.

Tyvärr har uppsägningstiderna kortats i det senaste avtalet och för några år sedan ingick vi i ett PTK-samarbete som höll på att sälja ut centrala delar av LAS.

Vi föreslår kongressen

- att förbundet står upp för vår anställningstrygghet och inte går med på några försämringar av varken LAS eller uppsägningstiderna.

Förbundsstyrelsens utlåtande över motion 77

Förbundsstyrelsen delar motionärens bild av att journalistbranschen är inne i en pågående strukturomvandling där vi kan förvänta oss fortsatta förändringar och neddragningar från arbetsgivarna. Då är anställningstryggheten mycket viktig. I en tid av uppsägningar så gäller detsamma förstås även kvaliteten på omställningsstöd. Då uppsägningstid kan ses som en typ av omställningsstöd råder dock ingen konflikt mellan frågorna.

Vidare anser förbundsstyrelsen att frågan om kompetensutveckling i en tid av förändring är för viktig för att enbart överlåta till arbetsgivarna. Det går heller inte att bortse från den lagstadgade kopplingen mellan kompetens och anställningsskydd. Därför har förbundet inom ramen för PTK försökt att hitta utbyggda system för både kompetensutveckling och annat omställningsstöd via avtal med Svenskt Näringsliv.

Vad gäller LAS så deltar Journalistförbundet löpande i TCO:s arbete med att påverka lagstiftarna för att förbättra och inte försämra anställningsskyddet för arbetstagarna. Detta görs framförallt genom remissyttranden och TCO:s opinionsbildande arbete.

Förbundsstyrelsen är enig med motionären om att bra uppsägningstider är viktiga för våra medlemmar i tider av strukturförändringar. Förbundsstyrelsen anser dock att diskussioner kring avtalsvillkor bäst hanteras på avtalskonferensen och att det är förhandlingsdelegationen som har att prioritera och slutgiltigt fastställa kraven.

FS föreslår kongressen

- att anse motionen besvarad samt
- att överlämna motionen med yttrande till avtalskonferensen.